

RISANJE IN SLIKANJE

Umetniška gimnazija - likovna smer

Umetniška gimnazija s slovenskim učnim
jezikom na narodno mešanem območju v
slovenski Istri - likovna smer

UČNI NAČRT Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

IME PREDMETA: risanje in slikanje

Izobraževalni program umetniške gimnazije - likovna smer, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri:

druge oblike samostojnega ali skupinskega dela: likovno ustvarjanje (420 ur)

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Aleksandra Dolenec Gojević, Gimnazija Velenje; Andreja Džakušič, Gimnazija Celje - Center; Darko Golija, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta; Svetlana Jakimovska Rodić, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; dr. Luka Jančič, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Damijan Kracina, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Primož Krašna, Zavod RS za šolstvo; Marko Krumberger, Gimnazija Nova Gorica; Jure Markota, Gimnazija Velenje; Nika Oblak, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo; Karel Plemenitaš, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Maja Rak, Gimnazija Celje - Center; Peter Rau, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; dr. Jurij Selan, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; mag. Apolonija Simon, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Mojca Šmit, Gimnazija Celje - Center; Nataša Tajnik Stupar, Gimnazija Velenje

JEZIKOVNI PREGLED: Mira Turk Škraba

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-dp-risanje-in-slikanje_um_lik_um_si_lik.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:zb:etd-2025-01001)-ID [251398147](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:zb:etd-2025-01001)

ISBN 978-961-03-1192-8 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, določil učni načrt risanje in slikanje za izobraževalni program umetniške gimnazije (likovna smer) in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (likovna smer).

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu risanje in slikanje za izobraževalni program umetniške gimnazije (likovna smer) in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (likovna smer).

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi illisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari valent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti commihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit equasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaepep quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusclisita dolorrym volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagmam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

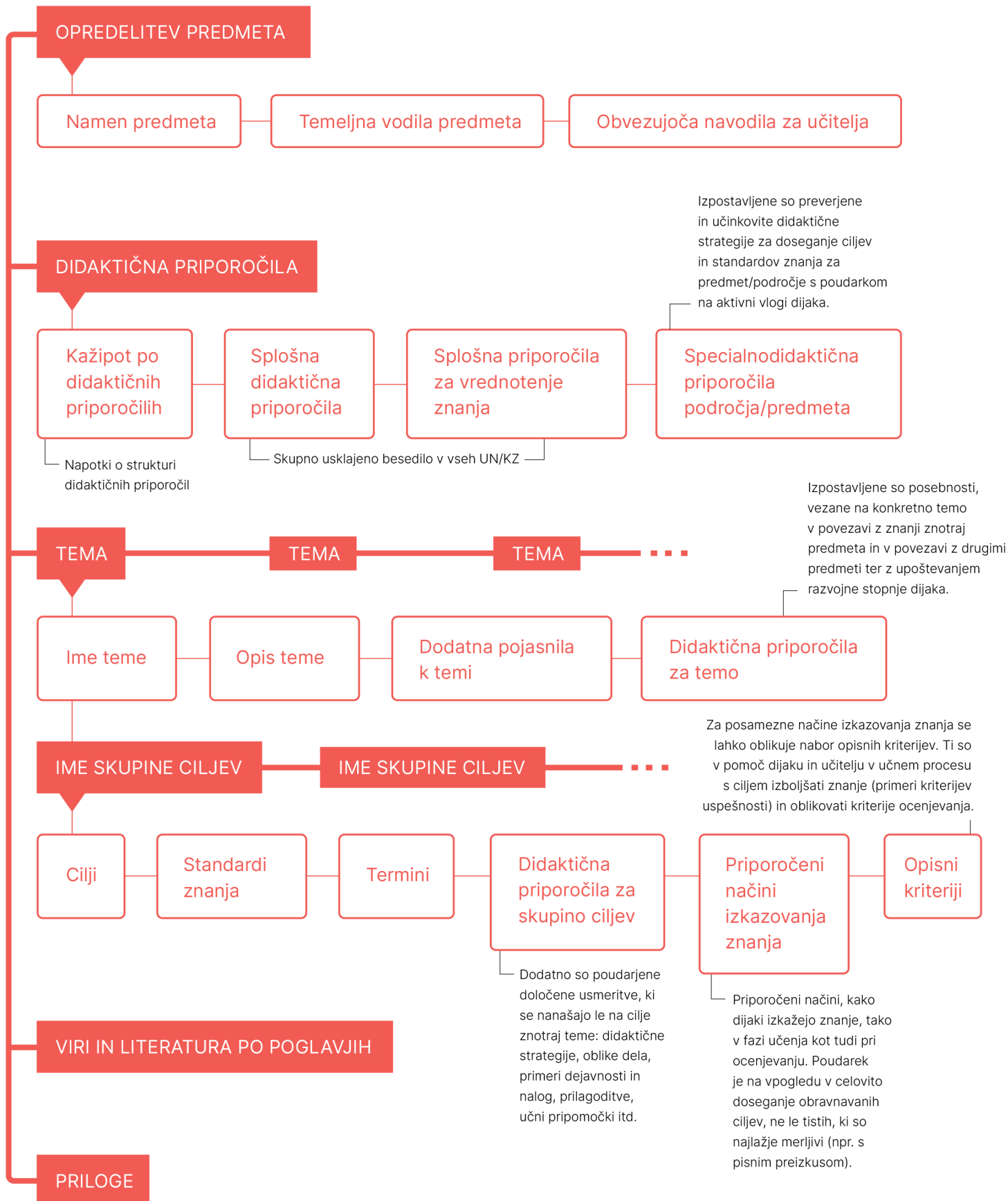
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 10

Namen predmeta..... 10

Temeljna vodila predmeta 11

Obvezujoča navodila za učitelje 11

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA 12

Kažipot po didaktičnih priporočilih 12

Splošna didaktična priporočila 12

Splošna priporočila za vrednotenje znanja ... 14

Specialnodidaktična priporočila
področja/predmeta 15

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 18

PREDSTAVITEV PREDMETA, NAČINOV DELA IN
VSEBIN 19

RISBA, TONSKO IN BARVNO SLIKANJE 22

PREDMETI; PRENOS VIDNIH INFORMACIJ IZ
PROSTORA NA SLIKOVNO PLOŠEV 24

PREDMETI; RISANJE IN SLIKANJE OSNOVNIH
GEOMETRIJSKIH TELES - OGLATA GEOMETRIJSKA
TELESA (KOCKA, KVADER, PIRAMIDA, PRIZMA) 27

PREDMETI; OBLA IN ROTACIJSKA GEOMETRIJSKA
TELESA - VALJ, STOŽEC, KROGLA, PRIREZANI
STOŽEC, VALJ IN KROGLE, ELIPSOID, TORUS,
SESTAVLJENA VRETNINA..... 30

PREDMETI; TONSKA MODELACIJA
GEOMETRIJSKIH TELES 33

PREDMETI; RISANJE IN SLIKANJE KOMPOZICIJ IZ
OGLATIH, OBLIH IN ROTACIJSKIH TELES..... 36

RISANJE IN SLIKANJE RASTLINSKIH FORM..... 38

PREDMETI; RISANJE IN SLIKANJE TIHOŽITIJ;
KOMPOZICIJE IZ RAZLIČNIH ELEMENTOV IN
TKANIN 41

PROSTOR IN KOMPOZICIJA; KOMPOZICIJA
RAZLIČNIH PREDMETOV V PROSTORU 45

PROSTOR IN KOMPOZICIJA; NAČRTOVANJE,
RISANJE IN SLIKANJE PROSTORA PO OPAZOVANJU
IN RAZLIČNIH PREDMETOV V NJEM (INTERIER) 48

PROSTOR IN KOMPOZICIJA; NAČRTOVANJE,
RISANJE IN SLIKANJE ZUNANJEGA PROSTORA PO
OPAZOVANJU (EKSTERIER)..... 51

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU;
KONSTRUKCIJA FORME..... 54

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE
IN TONSKO SLIKANJE LESENEGA MODELA
ČLOVEŠKEGA TELESA V NARAVNI VELIKOSTI V
RAZLIČNIH POZAH IN POSTAVITVAH 57

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE
IN TONSKO SLIKANJE GEOMETRIZIRANEGA
MODELA ČLOVEŠKE GLAVE 60

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE
IN TONSKO SLIKANJE DELOV ČLOVEŠKEGA
OBRAZA: NOS, OKO, UHO IN USTA..... 63

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE
IN TONSKO SLIKANJE GEOMETRIZIRANEGA
MODELA ČLOVEŠKE DLANI Z ZAPESTJEM 66

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE
IN TONSKO SLIKANJE GEOMETRIZIRANEGA
MODELA ČLOVEŠKEGA STOPALA..... 69

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE IN
SLIKANJE ČLOVEŠKE GLAVE; ŠTUDIJA GLAVE PO
MAVČNIH ODLITKIH, PO ŽIVEM MODELU
(PORTRET, AVTOPORTRET) 72

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE IN
SLIKANJE ČLOVEŠKE FIGURE RISANJE IN SLIKANJE
SKELETA, MIŠIČNEGA USTROJA IN FORME
ČLOVEŠKEGA TELESA. 76

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE IN
SLIKANJE ČLOVEŠKE FIGURE, MOŠKA IN ŽENSKA
FIGURA - AKT PO ANTIČNIH IN ODLITKIH V
RAZLIČNIH MATERIALIH..... 81

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE
ČLOVEŠKE FIGURE RISANJE OBLEČENE ČLOVEŠKE
FIGURE (MOŠKA, ŽENSKA, OTROŠKA) V
RAZLIČNIH POZAH V PROSTORU 85

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; SLIKANJE
ČLOVEŠKE FIGURE, SLIKANJE OBLEČENE ČLOVEŠKE
FIGURE (MOŠKA, ŽENSKA, OTROŠKA) V
RAZLIČNIH POZAH V PROSTORU 89

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE IN
SLIKANJE ŽIVALSKIH FORM..... 94

RISANJE IN SLIKANJE RAZLIČNIH TEMATIK PO
LASTNI ZAMISLI IN DOMIŠLIJI (ILUSTRACIJA) ... 98

VIRI IN LITERATURA PO POGlavJIH ... 102

Opredelitev predmeta.....	102
Didaktična priporočila.....	103
PRILOGE	104

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Predmet risanje in slikanje kot temeljni strokovni predmet na umetniški gimnaziji likovne smeri, skupaj z drugimi strokovnimi predmeti ter v povezavi z drugimi področji vzgaja in izobražuje likovne talente v likovnoumetnostnem in humanističnem duhu. Temelji na tisočletni tradiciji likovnega ustvarjanja, ki sega od prvih risb na stenah jam do najsodobnejših likovnih praks. Namenjen je dijakom, ki izkazujejo likovno nadarjenost, saj le ti lahko uspešno sledijo ciljem predmeta, zato morajo kandidati za vpis v izobraževalni program umetniška gimnazija – likovna smer opraviti preizkus likovne nadarjenosti. Likovna nadarjenost je ključna za uspešen razvoj vizualne pismenosti posameznika. Prepoznavanje in spodbujanje te nadarjenosti je bistvenega pomena za razvoj celovite umetniške osebnosti ter spodbujanje njene inovativnosti in kreativnosti v družbi. Predmet je zato izredno pomemben za razvoj likovno nadarjenih dijakov, saj spodbuja ustvarjalnost, razvija in bogati njihovo likovno izrazno moč ter omogoča strukturirano vizualno izražanje in komunikacijo.

Dijaki skozi pouk predmeta razvijejo močno vizualno percepcijo, ki omogoča natančno opazovanje in zaznavanje prostora ter izražanje nadpovprečne kreativnosti in inovativnosti v različnih likovnih zapisih. Ob vsebinah učnega načrta vzpostavljajo poseben odnos do vizualnih danosti, jih spoznavajo, raziskujejo in preoblikujejo. Predmet omogoča razumevanje ustvarjalnega procesa in oblikovanja, ki presega zgolj vizualnost.

Dijaki usvojijo temeljna likovna znanja ter nadgradijo svoje praktično in teoretično likovno znanje. Predmet jim omogoča razumevanje likovnega mišljenja, napredovanje v vizualni pismenosti, oblikovanje likovne materije in vrednotenje likovnega zapisa v dvo- ali tridimenzionalnem prostoru. Skozi vsebine in naloge predmeta razvijejo tehnično znanje in spretnosti pri uporabi različnih umetniških tehnik in materialov.

Dijaki v učnem procesu krepijo vizualni spomin, razvijajo samostojnost pri delu, spoznavajo raznovrstnost likovne prakse – likovna izrazna sredstva in možnost njihove uporabe, spoznavajo različne risarske in slikarske tehnike in tehnologije.

Razvijajo kritičen, analitičen, sintetičen in konstruktiven odnos do lastnega dela, dela vrstnikov in širše umetniške produkcije.

Vrednotijo, primerjajo in na različne načine dokumentirajo lastne risarske in slikarske prakse, likovna dela vrstnikov in umetnostno-zgodovinske primere risarskih in slikarskih del. Raziskujejo izrazne možnosti računalniških programskih orodij pri risanju in slikanju. Razvijajo sposobnost za strokovno analizo risarskih ali slikarskih del. Razvijajo razumevanje specifičnosti likovnih del z različnih področij (risba, slikanje, grafika, keramika, kiparstvo, arhitektura, oblikovanje, fotografija, ilustracija, strip, film).

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Predmet vključuje različna likovna in vizualna področja, kar dijakom omogoča širšo predstavo o njih in njihovem okolju. Skozi proces učenja pri predmetu razumejo, da je v likovno umetnost vtisnjena ideja, ki se oblikuje skozi spoznanje in preoblikovanje vidne danosti. V učnem procesu pridobijo temeljne risarske in slikarske izkušnje ter poznavanje razvoja risbe in slikarstva od prazgodovine do današnjega časa.

Predmet razširja estetska, intelektualna, čustvena in domišljajska obzorja, dijake usposablja za kritično-analitičen odnos do umetniških in študijskih del, jih spodbuja k samostojnemu likovnemu udejstvovanju od začetnih oblikotvornih zamisli do končnih realizacij ter jih usposablja za vrednotenje in razpravljanje o likovni problematiki. Dijaki oblikujejo osebni odnos do likovnih vrednot, razvijajo lasten likovnopredstavni svet in pridobivajo idejno in estetsko izkušnjo.

Dijaki spoznavajo mnoge strokovne discipline, tehnike in metode, povezane z risarsko in slikarsko prakso. Učijo se likovnega načina opazovanja in raziskovalnega mišljenja, kar jim omogoča preoblikovanje vidnega v narisano ali naslikano. Predmet razvija njihov občutek za likovne kvalitete in jih usposablja za samostojno, kritično, etično odgovorno ter estetsko oblikovanje risbe ali slike.

Predmet se vsebinsko povezuje z drugimi predmeti glede na ključna znanja in kompetence, vendar se razlikuje v načinu poučevanja (ateljejsko delo v manjših skupinah), metodah dela in načinu vrednotenja dijakovih del. Predmet je vsebinsko in ciljno strukturiran za poučevanje v vseh letnikih po 105 ur letno, in sicer 90 ur delo po skupinah kot ateljejsko delo in 15 skupnih ur za predavanje vsebin celotnemu razredu. Učni načrt razlikuje med splošnimi in posebnimi znanji.

Splošna znanja so potrebna za splošno izobrazbo in so obvezna za vse dijake, medtem ko so posebna znanja dodatna ali poglobljena znanja, ki se obravnavajo glede na zmožnosti in interese dijakov ter zahteve programa

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

- » Sledenje temam od preprostejšega h kompleksnemu
- » Izvajanje dela predmeta v kontekstu ogleda in doživljanja umetniških del v živo (umetniška ekskurzija, stik z ustvarjalci na področju likovne in vizualne umetnosti, skiciranje po opazovanju na terenu)
- » Povezovanje dela v ateljeju z živim stikom z umetnostjo in umetniki
- » Izvajanje dela predmeta v kontekstu šole v naravi / ustvarjalnega tabora

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

KAŽIPOT PO DIDAKTIČNIH PRIPOROČILIH

Razdelke *Kažipot po didaktičnih priporočilih*, *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* je pripravil Zavod RS za šolstvo.

Didaktična priporočila prinašajo učiteljem napotke za uresničevanje učnega načrta predmeta v pedagoškem procesu. Zastavljena so večplastno, na več ravneh (od splošnega h konkretnemu), ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

- » Razdelka **Splošna didaktična priporočila** in **Splošna priporočila za vrednotenje znanja** vključujeta krovne usmeritve za načrtovanje, poučevanje in vrednotenje znanja, ki veljajo za vse predmete po celotni izobraževalni vertikali. Besedilo v teh dveh razdelkih je nastalo na podlagi *Usmeritev za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za osnovne šole in srednje šole* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdr>) ter *Izhodišč za prenovo učnih načrtov v osnovni šoli in gimnaziji* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/plw0909>) in je v vseh učnih načrtih enako.
- » Razdelek **Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta** vključuje tista didaktična priporočila, ki se navezujejo na področje/predmet kot celoto. Zajeti so didaktični pristopi in strategije, ki so posebej priporočeni in značilni za predmet glede na njegovo naravo in specifične.

Učni načrt posameznega predmeta je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*.

- » Razdelka **Didaktična priporočila za temo** in **Didaktična priporočila za skupino ciljev** vključujeta konkretne in specifične napotke, ki se nanašajo na poučevanje določene teme oz. skupine ciljev znotraj teme. Na tem mestu so izpostavljene preverjene in učinkovite didaktične strategije za poučevanje posamezne teme ob upoštevanju značilnosti in vidikov znanja, starosti dijakov, predznanja, povezanosti znanja z drugimi predmeti/področji ipd. Na tej ravni so usmeritve lahko konkretizirane tudi s primeri izpeljave oz. učnimi scenariji.

Didaktična priporočila na ravni skupine ciljev zaokrožujeta razdelka **Priporočeni načini izkazovanja znanja** in **Opisni kriteriji**, ki vključujeta napotke za vrednotenje znanja (spremljanje, preverjanje, ocenjevanje) znotraj posamezne teme oz. skupine ciljev.

SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učitelj si za uresničitev ciljev učnega načrta, kakovostno učenje ter optimalni psihofizični razvoj dijakov prizadeva zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. V ta namen pri poučevanju uporablja raznolike

didaktične strategije, ki vključujejo učne oblike, metode, tehnike, učna sredstva in gradiva, s katerimi dijakom omogoča aktivno sodelovanje pri pouku, pa tudi samostojno učenje. Izbira jih premišljeno, glede na namen in naravo učnih ciljev ter glede na učne in druge, za učenje pomembne značilnosti posameznega dijaka, učne skupine ali oddelka.

Varno in spodbudno učno okolje učitelj zagotavlja tako, da:

- » spodbuja medsebojno sprejemanje, sodelovanje, čustveno in socialno podporo;
- » neguje vedoželjnost, spodbuja interes in motivacijo za učenje, podpira razvoj različnih talentov in potencialov;
- » dijake aktivno vključuje v načrtovanje učenja;
- » kakovostno poučuje in organizira samostojno učenje (individualno, v parih, skupinsko) ob različni stopnji vodenja in spodbujanja;
- » dijakom omogoča medsebojno izmenjavo znanja in izkušenj, podporo in sodelovanje;
- » prepozna in pri poučevanju upošteva predznanje, skupne in individualne učne, socialne, čustvene, (med)kulturne, telesne in druge potrebe dijakov;
- » dijakom postavlja ustrezno zahtevne učne izzive in si prizadeva za njihov napredek;
- » pri dijakih stalno preverja razumevanje, spodbuja ozaveščanje in usmerjanje procesa lastnega učenja;
- » proces poučevanja prilagaja ugotovitvam sprotne spremljanja in preverjanja dosežkov dijakov;
- » omogoča povezovanje ter nadgrajevanje znanja znotraj predmeta, med predmeti in predmetnimi področji;
- » poučuje in organizira samostojno učenje v različnih učnih okoljih (tudi virtualnih, zunaj učilnic), ob uporabi avtentičnih učnih virov in reševanju relevantnih življenjskih problemov in situacij;
- » ob doseganju predmetnih uresničuje tudi skupne cilje različnih področij (jezik, državljanstvo, kultura in umetnost; trajnostni razvoj; zdravje in dobrobit; digitalna kompetentnost; podjetnost).

Učitelj pri uresničevanju ciljev in standardov znanja učnega načrta dijakom omogoči prepoznavanje in razumevanje:

- » smisla oz. namena učenja (kaj se bodo učili in čemu);
- » uspešnosti lastnega učenja oz. napredka (kako in na temelju česa bodo vedeli, da so pri učenju uspešni in so dosegli cilj);
- » pomena različnih dokazov o učenju in znanju;
- » vloge povratne informacije za stalno izboljševanje ter krepitev občutka »zmorem«;
- » pomena medvrstniškega učenja in vrstniške povratne informacije.

Za doseganje celostnega in poglobljenega znanja učitelj načrtuje raznolike predmetne ali medpredmetne učne izzive, ki spodbujajo dijake k aktivnemu raziskovanju, preizkušanju, primerjanju, analiziranju, argumentiranju,

reševanju avtentičnih problemov, izmenjavi izkušenj in povratnih informacij. Ob tem nadgrajujejo znanje ter razvijajo ustvarjalnost, inovativnost, kritično mišljenje in druge prečne veščine. Zato učitelj, kadar je mogoče, izvaja projektni, problemski, raziskovalni, eksperimentalni, izkustveni ali praktični pouk in uporablja temu primerne učne metode, pripomočke, gradiva in digitalno tehnologijo.

Učitelj upošteva raznolike zmožnosti in potrebe dijakov v okviru notranje diferenciacije in individualizacije pouka ter personalizacije učenja s prilagoditvami, ki obsegajo:

- » učno okolje z izbiro ustreznih didaktičnih strategij, učnih dejavnosti in oblik;
- » obsežnost, zahtevnost in kompleksnost učnih ciljev;
- » raznovrstnost in tempo učenja;
- » načine izkazovanja znanja, pričakovane rezultate ali dosežke.

Učitelj smiselno upošteva načelo diferenciacije in individualizacije tudi pri načrtovanju domačega dela dijakov, ki naj bo osmišljeno in raznoliko, namenjeno utrjevanju znanja in pripravi na nadaljnje učenje.

Individualizacija pouka in personalizirano učenje sta pomembna za razvijanje talentov in potencialov nadarjenih dijakov. Še posebej pa sta pomembna za razvoj, uspešno učenje ter enakovredno in aktivno vključenost dijakov s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, z učnimi težavami, dvojno izjemnih, priseljencev ter dijakov iz manj spodbudnega družinskega okolja. Z individualiziranimi pristopi preko inkluzivne poučevalne prakse učitelj odkriva in zmanjšuje ovire, ki dijakom iz teh skupin onemogočajo optimalno učenje, razvoj in izkazovanje znanja, ter uresničuje v individualiziranih programih in v drugih individualiziranih načrtih načrtovane prilagoditve vzgojno-izobraževalnega procesa za dijake iz specifičnih skupin.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VREDNOTENJE ZNANJA

Vrednotenje znanja razumemo kot ugotavljanje znanja dijakov skozi celoten učni proces, tako pri spremljanju in preverjanju (ugotavljanje predznanja in znanja dijaka na vseh stopnjah učenja), kot tudi pri ocenjevanju znanja.

V prvi fazi učitelj kontinuirano spremlja in podpira učenje, preverja znanje vsakega dijaka, mu nudi kakovostne povratne informacije in ob tem ustrezno prilagaja lastno poučevanje. Pred začetkom učnega procesa učitelj najprej aktivira in ugotavlja dijakovo predznanje in ugotovitve uporabi pri načrtovanju pouka. Med učnim procesom sproti preverja doseganje ciljev pouka in standardov znanja ter spremlja in ugotavlja napredek dijaka. V tej fazi učitelj znanja ne ocenjuje, pač pa na osnovi ugotovitev sproti prilagaja in izvaja dejavnosti v podporo in spodbudo učenju (npr. dodatne dejavnosti za utrjevanje znanja, prilagoditve načrtovanih dejavnosti in nalog glede na zmožnosti in potrebe posameznih dijakov ali skupine).

Učitelj pripomore k večji kakovosti pouka in učenja, tako da:

- » sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja;
- » ugotavlja in spodbuja razvoj raznolikega znanja – ne le vsebinskega, temveč tudi procesnega (tj. spretnosti in veščin), spremlja in spodbuja pa tudi razvijanje odnosnega znanja;

- » spodbuja dijaka, da dosega cilje na različnih taksonomskih ravneh oz. izkazuje znanje na različnih ravneh zahtevnosti;
- » spodbuja uporabo znanja za reševanje problemov, sklepanje, analiziranje, vrednotenje, argumentiranje itn.;
- » je naravnana na ugotavljanje napredka in dosežkov, pri čemer razume, da so pomanjkljivosti in napake zlasti priložnosti za nadaljnje učenje;
- » ugotavlja in analizira dijakovo razumevanje ter odpravlja vzroke za nerazumevanje in napačne predstave;
- » dijaka spodbuja in ga vključuje v premisleke o namenih učenja in kriterijih uspešnosti, po katerih vrednoti lastno učno uspešnost (samovrednotenje) in uspešnost vrstnikov (vrstniško vrednotenje);
- » dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje učenje.

Ko so dejavnosti prve faze (spremljanje in preverjanje znanja) ustrezno izpeljane, sledi druga faza, ocenjevanje znanja. Pri tem učitelj dijaku omogoči, da lahko v čim večji meri izkaže usvojeno znanje. To doseže tako, da ocenjuje znanje na različne načine, ki jih je dijak spoznal v procesu učenja. Pri tem upošteva potrebe dijaka, ki za uspešno učenje in izkazovanje znanja potrebuje prilagoditve.

Učitelj lahko ocenjuje samo znanje, ki je v učnem načrtu določeno s standardi znanja. Predmet ocenjevanja znanja niso vsi učni cilji, saj vsak cilj nima z njim povezanega specifičnega standarda znanja. Učitelj ne ocenjuje stališč, vrednot, navad, socialnih in čustvenih veščin ipd., čeprav so te zajete v ciljnih učnega načrta in jih učitelj pri dijaku sistematično spodbuja, razvija in v okviru prve faze tudi spremlja.

Na podlagi standardov znanja in kriterijev uspešnosti učitelj, tudi v sodelovanju z drugimi učitelji, pripravi kriterije ocenjevanja in opisnike ter jih na ustrezen način predstavi dijaku. Če dijak v procesu učenja razume in uporablja kriterije uspešnosti, bo lažje razumel kriterije ocenjevanja. Ugotovitve o doseganju standardov znanja, ki temeljijo na kriterijih ocenjevanja in opisnikih, se izrazijo v obliki ocene.

Učitelj z raznolikimi načini ocenjevanja omogoči izkazovanje raznoliškega znanja (védenje, spretnosti, veščine) na različnih ravneh. Zato poleg pisnih preizkusov znanja in ustnih odgovorov ocenjuje izdelke (pisne, likovne, tehnične, praktične in druge za predmet specifične) in izvedbo dejavnosti (govorne, gibalne, umetniške, eksperimentalne, praktične, multimedijske, demonstracije, nastope in druge za predmet specifične), s katerimi dijak izkaže svoje znanje.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

Ogled umetniških del in situ, skiciranje in poustvarjanje vsebin na mestu v razstaviščih, muzejih in galerijah doma in v tujini (strokovne ekskurzije in dijaška mobilnost v okviru različnih projektov). Ustvarjanje likovnih del v šoli v naravi.

Zelo pomembna je učiteljeva povratna informacija pri vseh vsebinah in načinih dela v učnem načrtu; učitelj daje usmerjene komentarje, korekture glede likovnega zapisa posameznega dijaka, je nazoren pri dajanju

kritike in predstavi možnosti za izboljšanje risbe, hkrati spodbuja dijake k razmisleku o kvaliteti likovnega zapisa v primerjavi posameznika in celotne skupine.

Predmet risanje in slikanje temelji na integraciji ateljejskega in teoretičnega izobraževalnega dela. Pouk je organiziran v manjših skupinah, kar omogoča individualno prilagajanje nalog ter individualno korekturo, s čimer se zagotavlja podpora specifičnim potrebam vsakega dijaka. Učni načrt predvideva 105 ur pouka na skupino letno, kar se ohranja v vseh štirih letih izobraževanja. Likovni pedagog pri svojem delu avtonomno načrtuje izvedbo nalog ter vpeljuje predpisane vsebine v skladu s strukturo učnega načrta. Pri načrtovanju se upoštevajo nadgradnja posameznih učnih vsebin, medpredmetne povezave ter progresivno stopnjevanje vzgojno-izobraževalnega procesa, ki se razvija od enostavnejših do kompleksnejših vsebin. Pri izvajanju ateljejskega dela se uporablja kombinacija individualnih in skupinskih metod, medtem ko se v določenih primerih predavanja izvajajo tudi frontalno.

Večina učnih ur je namenjena likovni dejavnosti, pri kateri dijaki rišejo in slikajo. Manjši del pouka pa dopolnjujejo predavanja, ogledi razstav, analize in vrednotenje domačih nalog ter samostojni zagovori likovnih del. Priporoča se tudi izvajanje posameznih nalog na prostem. Šola organizira večdnevne delavnice risanja in slikanja v naravi, kar dijakom omogoča ustvarjanje slikarskih del v naravnem okolju, kontinuirano nadgradnjo njihovih slikarskih izkušenj in reševanje kompleksnejših likovnih nalog.

Učitelj redno preverja delo, razumevanje in dosežene rezultate. Dela vrednoti na podlagi likovnih kriterijev, ki so natančno opredeljeni v okviru naloge in individualnih likovnih rešitev. Objektivno vrednotenje omogoča dijakom boljše razumevanje likovnih problemov, krepitev lastnih ustvarjalnih zmožnosti in sistematičen napredek pri nadgrajevanju pridobljenega znanja. Učitelj je odgovoren za strokovno podporo v pedagoškem procesu, zavedajoč se čustvene, moralne, motivacijske, estetske, intelektualne rasti dijakov ter njihove duševne, telesne in socialne dobrobiti. Učitelj ustvarja problemske situacije, ki dijakom omogočajo razvoj ustvarjalnega, kritičnega in odgovornega mišljenja ter prinašajo zadovoljstvo ob lastnem ustvarjalnem procesu, s čimer spodbuja njihovo individualno likovno ustvarjalnost. Pri pouku in ateljejskem delu skrbi, da dijaki spregovorijo skozi likovnoteoretsko besedišče, razpravljajo o likovni produkciji ter usvajajo ustrezne likovnoteoretske, tehnološke in umetnostnozgodovinske pojme.

PRIPOROČLJIVI PRIPOMOČKI ZA IZVEDBO POUKA:

- » slikarska stojala, lesene stolice, pručke
- » ognjevarna omara za shranjevanje likovnih materialov / za shranjevanje kemikalij
- » sušilno stojalo in predalnik za likovne izdelke
- » podstavki in paravani za postavitve modelov
- » različne tkanine za postavitve v modelih (draperije)
- » modeli osnovnih geometrijskih teles
- » fundus predmetov za postavitve tihožitij
- » človeški skelet v naravni velikosti
- » lesen maneken človeške figure za študij geometrizacije

- » lesen model roke v naravni velikosti za študij geometrizacije
- » model geometrizirane glave, modeli delov obraza (nos in usta, oko, uho), modeli torza, antične glave in noge
- » risarske deske, 60 x 80 cm in 100 x 80 cm
- » materiali za prezentacije posameznih tehnik
- » reflektorji s stojali za osvetlitev modelov
- » grafična preša
- » tablični računalnik za dijake
- » VR očala za dijake

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

PREDSTAVITEV PREDMETA, NAČINOV DELA IN VSEBIN

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki se seznaniijo z vsebinami predmeta, možnim medpredmetnim povezovanjem, načinom dela v kontekstu obveznosti pri predmetu, o vsebinah in načinih usvajanja znanj in prakticiranja v šoli, zaposlitvah doma, samostojnem delu ter postopkih učenja.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Seznaniijo se z načini in kriteriji ocenjevanja ter vrednotenja dela v šoli in doma, potrebnih učnih pripomočkov in delovnih orodjih, učnem gradivu in likovnih materialih. Seznaniijo se tudi z načinom dela v ateljeju in varnostjo pri delu **SC** (3.2.4.1), in **SC** (3.2.5.1).

Zelo pomembna je učiteljeva povratna informacija; učitelj daje usmerjene komentarje, korekture glede likovnega zapisa posameznega dijaka, je nazoren pri dajanju kritike in predstavi možnosti za izboljšanje risbe, hkrati spodbuja dijake k razmisleku o kvaliteti likovnega zapisa v primerjavi posameznika in celotne skupine **SC** (1.2.3.1), **SC** (1.3.1.1), **SC** (4.2.1.1), **SC** (4.3.3.1), **SC** (4.2.6.1), **SC** (3.3.1.2), **SC** (3.3.2.1) in **SC** (3.3.3.2).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » način dela v ateljeju, oprema in uporaba,
- » risarski in slikarski likovni materiali, orodja in pripomočki, risarske in slikarske likovne tehnike,
- » predstavitev vsebin.

Predstavitev predmeta: Učitelj predstavi predmet, poudari njegovo pomembnost in smisel znotraj umetniškega programa ter pojasni glavne cilje predmeta. Dijakom razloži organizacijo pouka in način dela v ateljeju ter drugih učilnicah. Poudari specifičnost predmetnih vsebin, način pridobivanja znanj in spretnosti skozi prakso ter vrednotenje in kriterije ocenjevanja.

Medpredmetne povezave: Učitelj seznani dijake z možnostmi povezovanja z drugimi predmeti (npr. umetnostna zgodovina, kiparstvo) in poudari pomembnost sinergij v ustvarjalnem procesu. Medpredmetno povezovanje naj bo vključeno v načrtovanje nalog in učnih enot.

Likovni materiali in pripomočki: Učitelj dijakom predstavi osnovne likovne materiale, orodja in pripomočke, ki se uporabljajo pri risanju in slikanju, vključno z osnovnimi tehnikami in pristopi dela s posameznim materialom. Razloži tudi pomembnost pravilne uporabe materialov v skladu z varnostnimi predpisi.

Varnost pri delu v ateljeju: Učitelj jasno predstavi varnostne predpise, oznake za nevarnosti za različne snovi in pravilno uporabo likovnih pripomočkov. Vsak dijak mora razumeti pomen varne uporabe vseh materialov in opreme v ateljeju.

Kriteriji ocenjevanja in vrednotenja: Učitelj pojasni merila in kriterije ocenjevanja dijakovih del tako v šoli kot pri samostojnem delu doma. Učitelj vzpostavi objektivne standarde, ki vključujejo tehnično izvedbo, ustvarjalnost, doslednost pri uporabi tehnik in materialov ter prizadevnost dijaka.

Samostojno delo in domače naloge: Dijakom se določi obseg in način samostojnega dela doma, pri čemer je pomemben razvoj osebnega izraza ter uporabe pridobljenih znanj likovnih tehnik. Samostojno delo vključuje uporabo skicirke, s katero dijaki beležijo napredek in raziskujejo lastne zamisli.

Pomen skiciranja: Učitelj dijakom razloži pomembnost rednega skiciranja, ki je podlaga za razvoj veščin opazovanja, analize in eksperimentiranja s tehnikami. Skiciranje je obvezna sestavina dela, namenjena sprotnemu beleženju idej in vaj.

Poudarek na vključevanju dijakov: Učitelj naj spodbudi dijake k vprašanju, pogovoru in razpravi o pričakovanih glede predmeta. Priporočljivo je, da učitelj povabi dijake k soustvarjanju učnega procesa in s tem spodbuja njihovo aktivno sodelovanje.

Prilagoditev razlagi glede na predznanje: Učitelj naj prilagodi vsebine glede na predhodno znanje dijakov, da zagotovi razumevanje osnovnih pojmov in spretnosti.

Raznolikost učnih pripomočkov: Učitelj naj uporablja raznovrstne likovne pripomočke in materiale, da dijaki pridobijo širok spekter praktičnih izkušenj. S tem se razvija občutek za kakovost materialov in orodij ter njihovo specifično uporabo.

Povezovanje z galerijskimi obiski: Priporočljivo je, da učitelj dijake povabi k obisku galerij, muzejskih razstav ali umetniških dogodkov. Ti obiski omogočajo dijakom vpogled v različne pristope in tehnike ter širijo njihovo estetsko in kulturno obzorje.

Poudarek na etičnosti in odgovornosti: V učni proces je pomembno vključiti tudi pogovor o etiki in spoštovanju avtorskih pravic ter odgovornem ravnanju z materiali in orodji, kar dijakom daje širši okvir za razvoj ustvarjalne osebnosti.

CILJI

Dijak:

O: se seznani z vsebinami predmeta, načinom in organizacijo dela v ateljeju in vseh učilnicah, kjer se izvajajo vsebine predmeta risanje in slikanje, z obveznostmi pri predmetu v šoli in doma ter vrednotenjem njegovega dela;

- : se seznani z osnovnimi likovnimi pojmi iz likovne teorije in likovne prakse: risanje in slikanje, risarski in slikarski materiali ter orodja, različne risarske in slikarske tehnike;
- : spozna pomen možnega povezovanja med različnimi predmetnimi in likovnimi področji;
- : spozna vsebinsko strukturo predmeta, način dela pri predmetu, samostojno izvedbo nalog izven pouka, skicirko.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » v ateljeju uporablja likovne materiale, orodja in opremo po predpisih in načelih varne rabe;
- » pozna oznake za nevarnost pri označevanju različnih snovi v ateljeju;
- » pozna in nadgrajuje znanje o risarskih in slikarskih materialih ter likovnih tehnikah;
- » spozna vsebinsko strukturo predmeta, način dela pri predmetu in zaposlitve izven pouka, skicirko.

TERMINI

○ grafit ○ oglje ○ pastel ○ akrilne barve ○ akavarelne barve ○ oljne barve ○ fiksativ ○ perspektiva
 ○ kompozicija ○ sorazmerje ○ skiciranje ○ modelacija ○ tonska lestvica ○ nasebna senca ○ odbita (odsebna)
 svetloba ○ svetlobni ključ ○ točka, linija, ploskev ○ volumen ○ nevarnostne oznake

RISBA, TONSKO IN BARVNO SLIKANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki se pri tem poglavju seznaniijo z različnimi načini izvedbe od idejne zasnove do končne izvedbe izdelka.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Spoznajo različne načine ustvarjanja v kontekstu risanja in slikanja; različne tipe risbe, tonsko in barvno slikanje **SC** (2.3.2.1), **SC** (2.3.3.1), **SC** (4.1.1.1), **SC** (4.2.4.1), **SC** (4.3.3.1), **SC** (4.5.3.1) **SC** (3.2.1.4) in **SC** (3.2.3.3).

Spoznajo različne načine ustvarjanja v kontekstu risanja in slikanja ter spoznajo pomembnejše likovne tehnike **SC** (2.3.2.1), **SC** (2.3.3.1), **SC** (1.3.3.1) in **SC** (4.5.3.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » likovne prakse,
- » risarski materiali in pripomočki,
- » načini risanja,
- » slikarske tehnike, likovni materiali in pripomočki za slikanje.

Od idejne zasnove do izvedbe izdelka: Učitelj dijakom pojasni postopek od začetne idejne zasnove do končne izvedbe izdelka. Dijaki naj se najprej naučijo razviti osnovno idejo, ki jo nato skicirajo, analizirajo in preoblikujejo v dokončano risbo ali sliko.

Risarske naloge in modelacija: Učitelj dijakom razloži pomen linije, svetlo-temnega kontrasta in modelacije, kar jim omogoča tridimenzionalni prikaz predmeta. Dijaki postopoma spoznajo različne tehnike risanja od preproste črtne risbe do risbe z uporabo tonških prehodov, ki ustvarjajo globino in volumen.

Tonsko in barvno slikanje: Učitelj uvaja tonsko slikanje, pri katerem se dijaki naučijo uporabljati odtenke ene barve za ustvarjanje prostorskih odnosov, nato pa preidejo na barvno slikanje, pri katerem kombinirajo več barv in raziskujejo njihove medsebojne odnose.

Likovne tehnike in materiali: Učitelj dijake seznani z raznolikostjo likovnih tehnik (grafit, oglje, pastel, akvarel, akril, olje) ter pripomočki, potrebnimi za posamezno tehniko (čopiči, lopatice, palette). Dijaki se naučijo izbrati primerne materiale glede na nalogo in obvladovati tehnike glede na specifične lastnosti materialov.

Sistematično uvajanje pojmov in tehnik: Učitelj postopoma uvaja strokovne pojme, ki so povezani z risbo, tonskim slikanjem in barvnim slikanjem, ter dijakom omogoča, da razvijejo tehnično znanje in ustvarjalnost.

Vključitev primerov iz umetnostne zgodovine: Priporočljivo je, da učitelj pokaže primere del znanih umetnikov, ki so mojstri risbe, tonskega ali barvnega slikanja, da dijaki spoznajo različne pristope k oblikovanju globine, svetlobe in barve.

Individualni pristop in prilagajanje zahtevnosti: Učitelj naj prilagodi naloge glede na zmožnosti dijakov. Pomembno je, da jih spodbuja k eksperimentiranju in iskanju osebnega izraza znotraj risarskih in slikarskih tehnik.

Razvijanje občutka za barvne in tonske vrednosti: Učitelj dijake vodi k razumevanju barvnih in tonskih odnosov ter jim pomaga razvijati občutek za harmonijo, kontrast in barvne prehode. Skupinske naloge, kot je analiza barvnih krogov in tonskih lestvic, krepijo njihovo tehnično znanje.

CILJI

Dijak:

- spozna, razume in samostojno izvaja risarske naloge;
- spozna, razume in samostojno izvaja risarske naloge z uporabo modelacije;
- spozna, razume in samostojno izvaja naloge z uporabo tonskega slikanja.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » spozna in izvede likovni izdelek v črtni risbi;
- » spozna in izvede likovni izdelek v risbi s pomočjo modelacije;
- » spozna in izvede likovni izdelek s tonskim in barvnim slikanjem.

TERMINI

- risba ◦ tonsko slikanje ◦ barvno slikanje ◦ modelacija ◦ črtna risba ◦ tonski prehod ◦ svetlo-temno
- barvna harmonija ◦ barvni kontrast ◦ barvna lestvica

PREDMETI; PRENOS VIDNIH INFORMACIJ IZ PROSTORA NA SLIKOVNO PLOSKEV

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki se seznani s temeljno razliko med pojmom gledati in videti.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dijaki opazujejo in določajo različne linije in pravokotne ploskve v prostoru, spremembe smeri in povezavo med perspektivnimi skrajšavami. Seznanijo se z lastnostmi slikovne ploskve, prostora in prostorskega križa. Določajo različne smeri v prostoru ter se seznani s načini in zakonitostmi viziranja. Spoznajo tehniko prenašanja in primerjanja (viziranja), rišejo s pomočjo opazovanja, analize in sinteze. Iščejo sorazmerja z viziranjem, narišejo videno in primerjajo velikosti, smeri in količine. Uporabljajo različne metode dela, načine in pristope od skiciranja do poglobljene študijske risbe ter prepoznajo namen in pomen študijskega risanja ^{SC} (1.3.1.1), ^{SC} (1.3.4.1), ^{SC} (3.2.3.1) ^{SC} (3.2.1.4) in ^{SC} (3.2.3.3). Uporabljajo različna risala, opazujejo njihove razlike in učinke ^{SC} (1.3.3.1). Samostojno načrtujejo preproste naloge, jih kritično vrednotijo in izkušnje ustvarjalno uporabijo pri samostojni izvedbi likovnih del doma ^{SC} (2.3.2.1), ^{SC} (4.2.2.1), ^{SC} (4.2.4.1), ^{SC} (4.2.6.1), ^{SC} (4.3.3.1) ^{SC} (3.3.3.2) in ^{SC} (3.3.4.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » skica kot uvod v študijo,
- » lastnosti slikovne ploskve, lastnosti opazovanega prostora in likovni prostor, prostorski križ in zasnova kompozicije,
- » določanje očesne ravnine in odnosov med opazovanimi elementi s pomočjo viziranja in opazovanja sorazmerja, smeri, perspektive, kompozicije, prostorskih ključev.

Razlika med gledati in videti: Učitelj dijakom pojasni razliko med pasivnim gledati in aktivnim videti, ki vključuje analizo in interpretacijo vidnega. Dijaki morajo razumeti, da videti zahteva pozorno opazovanje linij, oblik, proporcij in odnosov med predmeti v prostoru.

Spoznavanje lastnosti prostora in slikovne ploskve: Učitelj dijake seznani z lastnostmi slikovne ploskve in prostora ter pojasni koncept prostorskega križa, ki jim omogoča orientacijo in natančno postavitev predmetov na risalno površino. Dijaki se naučijo uporabljati prostorski križ kot orodje za orientacijo in vzpostavljanje prostorskih odnosov.

Tehnike viziranja in skrajšave zaradi perspektive: Učitelj uvaja viziranje kot ključno tehniko za natančno prenašanje vidnih informacij. Dijaki spoznajo osnovna pravila viziranja, kot so iskanje sorazmerij, določanje smeri in perspektivnih skrajšav, ki omogočajo realističen prikaz prostora na slikovni površini.

Skica kot osnova študijskega risanja: Dijaki se naučijo vrednosti skiciranja kot uvodne metode za analizo in sintezo vizualnih elementov. Skiciranje je priprava za nadaljnje delo, pri čemer se preko postopnega prenašanja opazovanega razvije podrobnejša študijska risba.

Analiza in sinteza vidnega: Učitelj spodbuja dijake, da ob opazovanju analizirajo videne elemente in jih sintezno združijo v smiselno likovno celoto. To vključuje uporabo pomožnih linij, določanje očesne ravnine in postavitev predmetov v kompozicijo.

Kritična vrednotenja in uporaba izkušenj: Po izvedbi vsake naloge učitelj dijake spodbuja k refleksiji in kritičnemu vrednotenju svojega dela. Dijaki tako pridobljene izkušnje uporabijo pri samostojnem delu doma, kjer razvijajo lastne likovne rešitve.

Uporaba praktičnih primerov in demonstracij: Učitelj naj uporabi praktične demonstracije za prikaz viziranja in perspektivnih skrajšav ter vaje, pri katerih dijaki opazujejo in prenašajo tridimenzionalne oblike na ploskev.

Izmenjava in skupinske razprave: Dijaki naj med seboj primerjajo in razpravljajo o svojih risbah, da spoznajo različne načine opazovanja in interpretacije prostora.

Spodbujanje eksperimentiranja: Učitelj naj dijake spodbuja k uporabi različnih risal (grafit, oglje, flomaster) za raziskovanje različnih linij in tekstur, da pridobijo občutek za risarska orodja in njihov učinek.

Vključitev nalog za prostorsko razumevanje: Dijakom naj učitelj dodeli naloge, ki vključujejo prostorsko razumevanje, kot je risanje enostavnih postavitev predmetov ali prostorskih razmerij, kar krepi njihovo sposobnost vizualne analize.

CILJI

Dijak:

- : razlikuje med pojmom gledati in videti;
- : se seznani z lastnostmi prostora in pojmom prostorskega križa in njune uporabe v risbi;
- : se seznani z viziranjem: z načini opazovanja in primerjave, analize in sinteze vidnega na risarski površini;
- : opazuje, določa in nariše smeri, velikosti, razmerja, perspektivne skrajšave in prostorske odnose med elementi kompozicije;

- : spoznava pojme in jih uporablja v risarski praksi: sorazmerje, smer, perspektiva, kompozicija, prostorski ključi, umeščanje motivov na slikovno ploskev;
- : s pomočjo pomožnih in konstrukcijskih linij samostojno ustvarja skice in risbe.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » samostojno načrtuje preprosto postavitev predmetov s pomočjo uvodne skice, viziranja, uporabe pomožnih in konstrukcijskih linij, perspektive in prostorskih ključev in z uporabo kompozicijskih načel;
- » razume pojme realni prostor, slikovna površina in likovni prostor, prostorski križ in osnove kompozicije s kadriranjem, sorazmerja/proporci, smeri, perspektiva in prostorski ključi;
- » analizira opazovani objekt in spoznanja uporablja pri načrtovanju in izvedbi svoje risbe;
- » zna določiti očesno ravnino in razume zakonitosti perspektive v skici in študijski risbi.

TERMINI

- slikovna ploskev ◦ realni prostor ◦ likovni prostor ◦ prostorski križ ◦ viziranje ◦ perspektivna skrajšava
- očesna ravnina ◦ kompozicija ◦ skica ◦ pomožne linije

PREDMETI; RISANJE IN SLIKANJE OSNOVNIH GEOMETRIJSKIH TELES - OGLATA GEOMETRIJSKA TELESA (KOCKA, KVADER, PIRAMIDA, PRIZMA)

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki spoznajo pomen in namen študijskega risanja geometrijskih teles. To udeležajo skozi raziskovanje vidnega sveta, prenašanje tega v študijsko risanje in slikanje ter v lastno likovnost in ustvarjalnost.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Navdih poglavja je izrek francoskega slikarja Paula Cezanna: »Obravnavaj naravo s pomočjo valja, krogle, stožca, pravilno postavljenih v perspektivo.«

Dijaki spoznavajo temeljne principe risanja in slikanja oglatih geometrijskih teles. Konstruirajo oglata telesa v perspektivi, pri čemer upoštevajo bistvene značilnosti njihove notranje strukture **SC** (1.3.2.1), **SC** (4.3.3.1), **SC** (3.3.3.2) in **SC** (3.3.4.3).

Spoznavanje oglatih geometrijskih teles z različnih zornih kotov omogoča dijakom razviti občutek za kompozicijo na slikovni ploskvi. Skozi risbo in tonsko slikanje dijaki konstruirajo nova, kompleksnejša oglata telesa ter v nadaljevanju kot nadgradnjo usvojenega znanja ustvarjajo lastne, domišljajske zapise oglatih geometrijskih teles v risbi in sliki **SC** (1.3.3.1), **SC** (4.2.6.1), **SC** (3.2.1.4), **SC** (1.3.4.2) in **SC** (3.1.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » oblikovne značilnosti kocke, kvadra, prizme, piramide,
- » konstrukcijska risba in tonsko slikanje oglatih teles s pomočjo opazovanja, viziranja, pomožnih in konstrukcijskih linij,

- » konstrukcijska risba in tonsko slikanje sestavljenih geometrijskih oglatih teles po opazovanju,
- » konstrukcijska risba in tonsko slikanje domišljajske kompozicije po spominu, sestavljene iz geometrijskih oglatih teles na podlagi razumevanja ključnih značilnosti teh oblik,
- » risba in tonsko slikanje domišljajske kompozicije motiva oglatih geometrijskih teles,
- » sestavljanje (členjenje) oglatih form z dodajanjem in odzemanjem segmentov v risbi in tonski sliki,
- » konstrukcijska risba in tonsko slikanje sestavljenih geometrijskih oglatih teles, zakritih s tkanino po opazovanju.

Študijsko risanje geometrijskih teles: Učitelj dijakom pojasni pomen študijskega risanja in slikanja osnovnih geometrijskih teles (kocka, kvader, piramida, prizma) kot temelja za razumevanje oblik v naravi. Dijaki naj raziskujejo strukturo teh teles, kar jim omogoča vpogled v prostorske odnose in zakonitosti oblikovanja.

Učenje perspektive in konstrukcije: Dijaki spoznajo osnovna pravila perspektive in konstrukcije oglatih teles. Učitelj jih vodi skozi proces risanja in slikanja teh teles, pri čemer se naučijo, kako ohranjati pravilno sorazmerje in perspektivne odnose.

Skiciranje in konstrukcijska risba: Dijaki začnejo z osnovnimi skicami in postopoma preidejo na konstrukcijske risbe, na katerih z uporabo pomožnih linij natančno določijo proporce in obliko teles. Učitelj dijakom pomaga razumeti pomen pomožnih konstrukcijskih linij pri ustvarjanju realističnih geometrijskih oblik.

Tonsko slikanje in nadgradnja znanja: Dijaki se učijo tonskega slikanja, pri čemer uporabljajo tonske prehode za prikaz volumna in prostorske globine oglatih teles. Kasneje nadgrajujejo osnovno znanje z ustvarjanjem kompleksnih, domišljajskih kompozicij, ki vključujejo različne materiale in teksture.

Domisljajske kompozicije: Dijaki, ki so usvojili osnovne zakonitosti oglatih teles, ustvarjajo domisljajske kompozicije, pri čemer združujejo različna telesa. Učitelj jih spodbuja k eksperimentiranju z dodajanjem ali odzemanjem segmentov, s čimer razvijajo lastne likovne rešitve.

Uporaba praktičnih primerov in modelov: Učitelj naj dijakom predstavi tridimenzionalne modele oglatih teles, da lahko bolje razumejo njihove prostorske značilnosti. Uporaba modelov pomaga pri vizualizaciji in načrtovanju oblik na risalni ploskvi.

Postavitev prostorskih modelov za risanje in slikanje: Kocka, kvader, piramida, prizma; različni modeli različnih velikosti za postavitve v prostoru (na kubusih).

Poudarek na navdihu iz narave: Učitelj naj izpostavi izrek Paula Cezanna in spodbuja dijake, da razmišljajo o geometrijskih telesih kot osnovi za vse oblike v naravi. Ta pristop jim pomaga razviti občutek za realistične in domisljajske oblike.

Vključitev več zornih kotov: Priporočljivo je, da učitelj dijake spodbudi k risanju oglatih teles z različnih zornih kotov, kar krepi njihovo prostorsko predstavo in sposobnost prenašanja tridimenzionalnih oblik na dvodimenzionalno površino.

Uporaba različnih risarskih tehnik in materialov: Učitelj naj dijake spodbuja k uporabi različnih risarskih orodij, kot so grafit, oglje in flomaster, za raziskovanje različnih tekstur in tonskih prehodov, kar bogati njihov likovni izraz.

Kritična vrednotenja in refleksija: Dijaki naj po vsaki nalogi reflektirajo svoje delo in ocenijo dosežene rezultate. Učitelj jih spodbuja, da pridobljene izkušnje vključijo v naslednje naloge in s tem razvijajo kritičen pristop k lastnim delom.

CILJI

Dijak:

- postopno riše linije, iz njih sestavlja ploskve, konstruira ogleta geometrijska telesa v perspektivi ter upošteva bistvene značilnosti tridimenzionalnih oglatih oblik;
- spozna in riše ogleta telesa v prostoru z različnih zornih kotov, jih skicira in konstrukcijsko riše ter tako pridobiva občutek za kompozicijo na slikovni ploskvi;
- geometrijska telesa riše po opazovanju, spominu in jih uporabi v kompozicijah po lastni zamisli;
- v risbi in tonskem slikanju konstruira nove, kompleksnejše oglate oblike in iz njih ustvarja lastne, domišljijske kompozicije;
- razume in ozavešča namen študijskega risanja in slikanja oglatih teles;
- geometrijska telesa tonsko slika po opazovanju, spominu in jih uporabi v kompozicijah po lastni zamisli.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » razume strukturo različnih oglatih oblik in razume njihove ključne značilnosti;
- » samostojno skicira, načrtuje s pomočjo pomožnih konstrukcijskih linij, riše in tonsko slika ogleta geometrijska telesa iz različnih materialov;
- » ustvarjalno gradi domišljijske kompozicije, sestavljene iz različnih oglatih teles;
- » riše in tonsko slika kompozicijo oglatih teles z upoštevanjem različnih materialov in tekstur.

PREDMETI; OBLA IN ROTACIJSKA GEOMETRIJSKA TELESA - VALJ, STOŽEC, KROGLA, PRIREZANI STOŽEC, VALJ IN KROGLE, ELIPSOID, TORUS, SESTAVLJENA VRETENINA

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki spoznavajo razlike med oblimi in rotacijskimi geometrijskimi telesi ter njihove značilnosti v prostoru.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dijaki se naučijo opazovati in načrtovati spremembe krivulj, presekov in krožnic oblilih geometrijskih teles, pri čemer uporabljajo središčno os kot ključno orodje za načrtovanje teh teles ^{SC}(1.3.1.1), ^{SC}(1.3.2.1), ^{SC}(4.3.3.1) in ^{SC}(4.3.1.1). Pri tonski modelaciji spoznajo ostre in mehke tonske prehode (kontinuirani in diskontinuirani tonski prehodi). Dijaki spoznavajo konstruiranje oblilih in rotacijskih teles po opazovanju, s pomočjo viziranja, po spominu in lastni zamisli, s čimer gradijo celovit pristop k risanju in konstruiranju kompleksnih geometrijskih oblik ^{SC}(1.3.4.2), ^{SC}(3.2.1.4) in ^{SC}(3.1.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » včrtana krožnica v kvadratu in njena sprememba v perspektivi,
- » elipsa v perspektivi,
- » os geometrijskega telesa, rotacijska os,
- » modelacija; diskontinuirani in kontinuirani tonski prehod, sfumato, vrste senc in osvetlitev,

- » morfološke značilnosti valja, stožca, krogle, jajca, prirezanega stožca, valja in krogle, elipsoid, torus, sestavljene vretenine in njihove konstrukcije s pomočjo opazovanja z viziranjem in modelacije,
- » morfološke značilnosti sestavov rotacijskih in oblih teles – vretenin, njihova konstrukcija s pomočjo opazovanja z viziranjem, razumevanja sestava in modelacije,
- » risanje/označevanje presekov različnih sestavov – vretenin ter posameznih oblih in rotacijskih geometrijskih teles v risbi in tonski sliki.

Razumevanje oblih in rotacijskih teles: Učitelj dijake seznani z razlikami med oblimi in rotacijskimi geometrijskimi telesi ter z njihovimi značilnostmi v prostoru. Dijaki naj pridobijo osnovno razumevanje oblik, ki jih tvorijo ukrivljene ploskve, ter koncept vrtenja okoli središčne osi, ki omogoča nastanek rotacijskih teles.

Središčna in rotacijska os: Dijaki se naučijo uporabljati središčno os kot orodje za simetrično načrtovanje teles, kot so valj, krogla in stožec. Učitelj poudari pomen simetrije in krožnih presekov, kar omogoča natančno konstrukcijo in stabilnost oblike.

Tonska modelacija in vrste tonskih prehodov: Učitelj uvaja dijake v tehnike tonske modelacije, pri čemer dijaki raziskujejo različne vrste tonskih prehodov (diskontinuirani in kontinuirani prehod, sfumato). Pri tonskem slikanju oblih teles dijaki uporabljajo mehke prehode za prikaz zaobljenih oblik in tridimenzionalnosti.

Konstrukcija teles in preseki: Dijaki skozi opazovanje in viziranje konstruirajo obla in rotacijska telesa ter se učijo določati preseke teh teles. Učitelj dijake spodbuja, da razumejo učinke presekov na obliko in strukturo ter uporabljajo te tehnike pri načrtovanju lastnih del.

Domišljajske kompozicije iz rotacijskih teles: Po usvajanju osnov dijaki ustvarjajo domišljajske kompozicije, ki vključujejo različne oblike rotacijskih teles, kot so torus in elipsoid. Učitelj spodbuja eksperimentiranje z oblikami, kar prispeva k razvijanju domišljije in prostorskega razumevanja.

Uporaba praktičnih primerov in modelov: Učitelj naj dijakom predstavi tridimenzionalne modele oblih in rotacijskih teles, da lahko bolje razumejo njihove prostorske značilnosti. Uporaba modelov pomaga pri vizualizaciji in načrtovanju oblik na risalni ploskvi.

Postavitev prostorskih modelov za risanje in slikanje: valj, stožec, krogla, jajce, prirezani stožec, elipsoid, torus, sestavljene vretenine; različni modeli različnih velikosti za postavitve v prostoru (na kubusih).

Uporaba praktičnih primerov in modelov: Učitelj naj dijakom predstavi tridimenzionalne modele oblih in rotacijskih teles, da lahko bolje razumejo njihove prostorske značilnosti. Uporaba modelov pomaga pri vizualizaciji in načrtovanju oblik na risalni ploskvi.

Poudarek na tonskih prehodih in senčenju: Dijakom je priporočljivo predstaviti različne načine senčenja oblih teles, saj to krepi razumevanje prostorske globine in tridimenzionalnosti. S tem se dijaki naučijo uporabljati mehke in ostre prehode za poudarjanje oblik.

Uvajanje nalog z rotacijskimi telesi v kompoziciji: Učitelj naj vaje razširi na risanje kompozicij, sestavljenih iz različnih rotacijskih teles. Naloge naj vključujejo eksperimentiranje z osvetlitvijo, pri čemer dijaki analizirajo sence in odseve, kar prispeva k boljši predstavi o obliki in prostorskih odnosih.

Samoevalvacija in refleksija: Dijaki naj po vsaki izvedeni nalogi reflektirajo svoje delo in ocenijo dosežene rezultate. Učitelj naj jih spodbuja, da pridobljene izkušnje uporabijo pri nadaljnjem ustvarjanju.

CILJI

Dijak:

- : spozna razlike med oblimi in rotacijskimi geometrijskimi telesi;
- : spozna, opazuje in načrtuje spremembe krivulj, presekov in krožnice v perspektivnem prostoru ter plašča oblil geometrijskih teles;
- : pri načrtovanju teles uporablja središčno os oblil in rotacijskih geometrijskih teles ter vretenin;
- : se seznani z tonsko modelacijo (diskontinuiran in kontinuiran tonski prehod, sfumato);
- : spozna izvor vretenine in navezavo na konstrukcijo sestavljenih predmetov iz vsakdanjega življenja;
- : konstruira obla in rotacijska telesa po opazovanju s pomočjo viziranja, po spominu in lastni zamisli.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » samostojno načrtuje in riše posamezna obla in rotacijska telesa ter sestave oblil in rotacijskih geometrijskih teles s pomočjo konstrukcijskih in pomožnih linij;
- » razume pomen in posledico vrtenja oblik in teles okoli rotacijske osi/središnice;
- » načrtuje presek sestava oblega in rotacijskega geometrijskega telesa;
- » uporablja obravnavane modelacijske pristope za uspešnejšo predstavitev konteksta teles;
- » nariše kompozicijo oblil in rotacijskih geometrijskih teles.

TERMINI

- obla telesa ○ rotacijska telesa ○ središčna os ○ tonska modelacija ○ diskontinuiran tonski prehod
- kontinuiran tonski prehod ○ sfumato ○ presek ○ torus ○ vretenina

PREDMETI; TONSKA MODELACIJA GEOMETRIJSKIH TELES

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki spoznavajo tonsko modelacijo geometrijskih teles in možnosti uporabe diskontinuiranih in kontinuiranih tonskih prehodov ter tehniko sfumato za prikazovanje tridimenzionalnih oblik.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Preko tehnik tonske modelacije dijaki usvojijo veščine, ki omogočajo jasen in učinkovit prikaz volumna. ^{SC} (1.3.2.1), ^{SC} (1.3.3.1) in ^{SC} (4.3.3.1).

Dijaki spoznavajo različne risarske tehnike in materiale, s katerimi preizkušajo učinke tonske modelacije za ustvarjanje prostorskega prikaza volumna na slikovni površini ^{SC} (1.3.4.1), ^{SC} (1.3.4.2), ^{SC} (3.1.3.3) in ^{SC} (3.2.1.4).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » tonska modelacija geometrijskih teles,
- » tonska lestvica kontinuiranega in diskontinuiranega prehoda, ki se izvede v kontekstu likovnih nalog,
- » novi pojmi, s katerimi se sreča dijak: svetlo-temno, nasebna in odsebna senca in vrste osvetlitev po opazovanju, modelacija (sfumato, chiaroscuro, konstrukcija senčnega grebena, gramatika svetlostnih ekranov),
- » modelacija z uporabo različnih risarskih in slikarskih materialov (grafit, oglje, kreda, flomaster),
- » nasebne in odsebne sence.

Uvod v tonsko modelacijo: Učitelj dijakom predstavi osnove tonske modelacije kot ključno metodo za ustvarjanje tridimenzionalnosti in občutka volumna na slikovni površini. Dijaki spoznajo razliko med diskontinuiranim in kontinuiranim tonskim prehodom ter tehniko sfumato, ki ustvarja mehke prehode med svetlobo in senco.

Raziskovanje tonskih prehodov: Dijaki se učijo prepoznavati in ustvarjati različne tonske prehode – od ostrih kontrastov pri diskontinuiranem prehodu do mehkega senčenja pri kontinuiranem prehodu in sfumatu. Praktične vaje vključujejo izvedbo teh prehodov na osnovnih geometrijskih telesih, kot so kocka, valj in krogla.

Spoznavanje sence in osvetlitve: Učitelj dijake seznani s konceptom nasebne in odsebnice sence, ki je ključnega pomena za prostorski učinek. Dijaki se učijo opazovati in uporabljati te sence v tonskih risbah, kar jim omogoča bolj realističen prikaz volumna.

Uporaba različnih risarskih in slikarskih materialov: Dijaki eksperimentirajo z različnimi materiali, kot so grafit, oglje, kreda in flomastri, da preizkusijo učinke tonske modelacije. Učitelj spodbuja dijake, da raziskujejo učinke materialov in njihove možnosti za doseg prostorskih prehodov in senčenja.

Uporaba tonske lestvice in kontrasta svetlo-temno: Dijaki spoznajo tonsko lestvico in pomen kontrasta svetlo-temno (chiaroscuro) za ustvarjanje globine in prostorskih učinkov. S tem razumevanjem so dijaki sposobni modelirati geometrijska telesa in ustvariti prepričljive prostorske odnose.

Demonstracija tehnik tonske modelacije: Učitelj naj dijakom prikaže različne tehnike tonskega senčenja, vključno s sfumatom in chiaroscurom, da lahko vizualno razumejo učinke mehkih in ostrih prehodov. To pomaga dijakom pri uporabi teh tehnik v lastnih risbah.

Uporaba praktičnih primerov: Priporočljivo je, da učitelj dijakom predstavi primere znanih umetniških del, ki uporabljajo različne tehnike tonske modelacije, s čimer pridobijo občutek za pravilno uporabo svetlo-temnega kontrasta.

Eksperimentiranje z materiali: Učitelj naj dijake spodbuja k uporabi različnih risarskih materialov, da pridobijo občutek za razlike v teksturah in možnostih senčenja. Naloge naj vključujejo uporabo materialov, ki omogočajo mešanje in prilagajanje tonskih vrednosti.

Refleksija in kritična vrednotenja: Po izvedbi nalog naj dijaki reflektirajo svoje delo, učitelj pa jih spodbuja, da ocenijo učinek tonske modelacije na prikaz volumna. S tem dijaki razvijajo veščine za samoevalvacijo in izboljšujejo svoje tehnične spretnosti.

CILJI

Dijak:

- se seznani z tonsko modelacijo (diskontinuiran in kontinuiran tonski prehod, sfumato) geometrijskih teles;
- uporablja modelacijo osnovnih tridimenzionalnih geometrijskih teles za jasno in uspešno prikazovanje volumna;
- preizkuša risarske učinke modelacije v različnih risarskih tehnikah in materialih;
- s postopkom mešanja barv sestavlja raznolike tonske vrednosti v lastnem likovnem delu;
- se seznani s pojmom nasebne in odsebnice sence.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » uporablja obravnavane modelacijske metode v tonski risbi in tonski sliki;
- » uporablja nasebne in odsebnne sence.

TERMINI

◦ tonska modelacija ◦ diskontinuiran tonski prehod ◦ kontinuiran tonski prehod ◦ sfumato ◦ svetlo-temno (Chiaroscuro) ◦ nasebna senca ◦ odsebnna senca ◦ tonska lestvica ◦ senčni greben ◦ gramatika svetlostnih ekranov

PREDMETI; RISANJE IN SLIKANJE KOMPOZICIJ IZ OGLATIH, OBLIH IN ROTACIJSKIH TELES

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki konstruirajo kombinacije različnih geometrijskih teles v različnih prostorskih postavitvah, po opazovanju s pomočjo viziranja, na dano temo ali po lastni zamisli. Uporabljajo različne risarske in slikarske tehnike za ustvarjanje teh kompozicij.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dijaki v gradnji kompozicije razumejo zgradbo in strukturo geometrijskih teles, narišejo in naslikajo osnovna geometrijska telesa z njihovimi absolutnimi značilnostmi. V lastni risbi in tonski sliki predstavljajo in povezujejo zakonitosti načrtovanja konstrukcijskih značilnosti oglatih, oblih in rotacijskih geometrijskih teles ^{SC} (1.3.3.1), ^{SC} (1.3.4.1), ^{SC} (1.3.4.2), ^{SC} (2.3.2.1), ^{SC} (2.3.3.1), ^{SC} (4.2.6.1), ^{SC} (3.2.1.4) in ^{SC} (3.2.3.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » konstrukcija kombinacije različnih obravnavanih geometrijskih teles v različnih prostorskih postavitvah po opazovanju s pomočjo viziranja, na dano temo ali po lastni zamisli v različnih risarskih in slikarskih kompozicijah.

Konstrukcija in kombinacija teles: Učitelj dijake spodbuja, da konstruirajo in kombinirajo različna geometrijska telesa (oglate, oble in rotacijske oblike) v prostorskih postavitvah. Dijaki se učijo viziranja in uporabe konstrukcijskih linij za natančno postavitev teh teles glede na perspektivo in izbrano temo.

Uporaba risarskih in slikarskih tehnik: Dijaki naj pri ustvarjanju kompozicij uporabljajo različne risarske (grafit, oglje, kreda) in slikarske (akvarel, akril) tehnike, kar jim omogoča raziskovanje tekstur, svetlobe in sence. Učitelj dijakom omogoči, da eksperimentirajo s tehnikami in izberejo tisto, ki najbolje ustreza kompoziciji.

Razumevanje strukture geometrijskih teles: Učitelj dijake vodi pri raziskovanju strukture in zgradbe oglatih, oblih in rotacijskih teles. Dijaki se učijo, kako natančno prikazati osnovne značilnosti teh oblik in jih povezati v uravnoteženo kompozicijo.

Zakovitosti konstrukcij: Dijaki v lastnih risbah in tonskih slikah spoznajo zakonitosti konstrukcijskih značilnosti vsakega telesa. To vključuje razumevanje središčne osi pri rotacijskih telesih, ostrih robov pri oglatih telesih in gladkih prehodov pri oblih telesih.

Ustvarjanje domišljjskih kompozicij: Dijaki, ki so usvojili osnovne principe, lahko ustvarjajo kompozicije po lastni zamisli. Učitelj jih spodbuja, da uporabijo lastno kreativnost pri sestavljanju teles in vključevanju zakonitosti, ki jih vodi k inovativnim rešitvam.

Demonstracija in analiza primerov: Učitelj naj dijakom prikaže primere kompozicij, ki vključujejo različna geometrijska telesa. Skupaj analizirajo postavitve, zakonitosti perspektive in svetlobo, kar dijakom pomaga razumeti, kako združiti različne oblike.

Spodbujanje eksperimentiranja z materiali: Dijakom je priporočljivo omogočiti eksperimentiranje z različnimi materiali, da preizkusijo učinke teksture in tonskih prehodov. To jim omogoča, da se prilagodijo specifičnim zahtevam kompozicije in raziskujejo nove načine izražanja.

Kritična vrednotenja in refleksija: Dijaki naj po končanem delu reflektirajo svojo kompozicijo. Učitelj naj jih spodbuja k samoevalvaciji in k oceni, kako uspešno so uporabili zakonitosti konstrukcije ter obvladali prehode in teksture.

CILJI

Dijak:

🔴: uporablja konstrukcijske in pridobljene opazovalne veščine pri študijskem risanju in slikanju osnovnih geometrijskih teles.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » razume zgradbo in strukturo geometrijskih teles;
- » nariše in naslika osnovna geometrijska telesa z njihovimi absolutnimi značilnostmi;
- » v lastni risbi in tonski sliki predstavi in poveže zakonitosti načrtovanja konstrukcijskih značilnosti oglatih, oblih, rotacijskih osnovnih geometrijskih teles;
- » razume lastnosti vretenine ter jo uporabi v sestavljenih kompozicijah.

TERMINI

◦ kompozicija ◦ oglata teles ◦ obla telesa ◦ rotacijska telesa ◦ konstrukcijska risba ◦ viziranje ◦ tonska modelacija ◦ vretenina ◦ središčna os

RISANJE IN SLIKANJE RASTLINSKIH FORM

OBVEZNO

OPIS TEME

V tej temi obravnavamo risanje in slikanje rastlinskega sveta.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Risanje in slikanje rastlinskih form zahteva sistematičen pristop, ki vključuje opazovanje, spoznavanje različnih postopkov konstruiranja naravnih morfoloških oblik ter tehnoloških pristopov, kot tudi razumevanje naravnih oblik in njihove strukture skozi rast in razvoj ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(1.3.3.1), ^{SC}(1.3.4.2), ^{SC}(2.3.2.1), ^{SC}(2.3.3.1), ^{SC}(4.1.1.1), ^{SC}(3.1.4.1), ^{SC}(3.1.2.2), ^{SC}(3.1.1.1) in ^{SC}(3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » opazovanje in analiziranje osnovnih oblik rastlinskih form (npr. listi, cvetovi, stebela) s črtno risbo, skico, konstrukcijsko risbo,
- » risanje in tonsko slikanje rastlinskih form v različnih postavitvah, upoštevajoč prostorske ključne,
- » risanje in slikanje tekstur (gladka, groba) in detajlov rastlin s pomočjo različnih pristopov modelacije, modulacije in svetlobne situacije v naravnem okolju, z uporabo različnih tehnik za prikaz teksture in detajlov naravnih oblik (npr. svinčnik, oglje, akvarel),
- » kompozicijsko kadriranje rastlinskih oblik v prostoru in slikovni ploskvi,
- » domišljajska interpretacija rastlinskih motivov v abstraktni ali stilizirani obliki.

Opazovanje in analiza rastlinskih oblik: Učitelj dijake spodbuja, da sistematično opazujejo rastlinske oblike, pri čemer se osredotočajo na sorazmerja, strukturo in teksture posameznih delov (npr. listov, cvetov, stebel). Dijaki se učijo analizirati, kako se deli povezujejo v celoto, kar jim pomaga razumeti morfološke značilnosti rastlin.

Uporaba geometrijskih oblik za konstrukcijo: Dijaki pri risanju krokijev in konstrukcijskih risb rastlinskih form uporabljajo osnovne geometrijske oblike za lažje razumevanje in prikaz proporcij in perspektive. To jim omogoča natančno postavitev oblik na slikovno ploskev in razvoj bolj realističnega prikaza.

Raziskovanje tekstur in detajlov: Dijaki preizkušajo različne risarske in slikarske tehnike (svinčnik, oglje, akvarel) za upodabljanje tekstur rastlin, kot so gladke, grobe ali trde površine. Učitelj jih spodbuja, da

prepoznavajo in upodabljajo subtilne detajle, ki prispevajo k realističnemu in natančnemu prikazu naravnih oblik.

Uporaba tonske modelacije in modulacije: Učitelj dijakom predstavi tonsko modelacijo in modulacijo, s čimer se naučijo nadzorovati svetlobo in senco za ustvarjanje volumna in globine. Dijaki spoznajo, kako svetlobna situacija v naravnem okolju vpliva na prikaz rastlinskih form.

Stilizacija in individualni izraz: Učitelj dijake spodbuja k raziskovanju različnih načinov stilizacije rastlinskih oblik, kar jim omogoča razvoj lastnega umetniškega izraza. S tem lahko ustvarjajo abstraktne ali stilizirane interpretacije rastlinskih motivov in oblikujejo unikatne kompozicijske rešitve.

Domišljajska interpretacija: Učitelj dijake spodbuja k domišljjski interpretaciji rastlinskih form, pri čemer se lahko poigravajo z barvno strukturo, obliko in svetlobno situacijo ter ustvarjajo unikatne interpretacije naravnih oblik.

Uporaba naravnih modelov: Priporočljivo je, da učitelj dijake spodbuja k opazovanju in risanju rastlin iz narave. Uporaba dejanskih rastlinskih modelov dijakom omogoča boljše razumevanje oblik, tekstur in prostorskih odnosov v naravnem okolju.

Demonstracija teksturnih tehnik: Učitelj naj dijakom prikaže različne tehnike za prikaz tekstur in detajlov, kar jim pomaga pri ustvarjanju bolj realističnih ali stiliziranih prikazov rastlinskih form. Primeri tehnik vključujejo sfumato, chiaroscuro ter teksturne poteze s svinčnikom in akvarelom.

Spodbujanje eksperimentiranja z materiali: Dijaki naj eksperimentirajo z različnimi materiali za upodabljanje tekstur rastlin. Priporočljivo je, da uporabijo kombinacijo tehnik, kar jim omogoča bogato vizualno izražanje in raznolikost v prikazih naravnih oblik.

Refleksija in kritična ocena: Učitelj spodbuja dijake, da po vsaki izvedbi naloge reflektirajo svoje delo in ocenijo dosežene rezultate, zlasti glede skladnosti s cilji opazovanja in stilizacije. To razvija njihove kritične sposobnosti in sposobnost izboljševanja.

CILJI

Dijak:

- razvija sposobnost opazovanja in analize glede na sorazmerja delov do celote, uči se opazovati naravne oblike, texture in podrobnosti rastlin;
- riše krokije in konstrukcijske risbe rastlin z uporabo osnovnih geometrijskih oblik;
- riše in slika rastlinske oblike v pravih proporcijah in perspektivi;
- spoznava osnovna znanja o strukturi in rasti rastlin;
- stilizira in modelira rastlinske forme s pomočjo linije, ploskve, volumna in tonske modelacije;
- razvija individualni izraz pri upodabljanju rastlinskih motivov skozi kompozicijo, barvno strukturo in svetlobno situacijo;

- : ustvarja kompozicijske rešitve, kjer rastlinske forme postavi v različne prostorske in vsebinske situacije;
- : uporablja različne risarske in slikarske tehnike za upodabljanje tekstur in detajlov rastlinskih form;
- : razvija domišljijso interpretacijo motivov rastlinskih form.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » razume in upodablja vizualno strukturo rasti in zunanje zgradbe rastlin v risbi in sliki;
- » uporabi geometrijska telesa za prikaz form rastlin;
- » riše, tonsko in barvno slika ter primerja različne texture in oblike rastlinskega sveta;
- » pri ustvarjanju likovnega dela z rastlinskimi formami kompozicijsko kadrira, uporablja modelacijo in modulacijo ter upošteva dano svetlobno situacijo;
- » stilizira rastlinske oblike po opazovanju in jih interpretira v lastnih kompozicijskih in vsebinskih rešitvah.

TERMINI

- morfološke značilnosti ○ kroki ○ konstrukcijska risba ○ tonska modelacija ○ modulacija ○ stilizacija
- svetlobna situacija ○ tekstura ○ domišljijso interpretacija ○ kompozicijsko kadriranje

PREDMETI; RISANJE IN SLIKANJE TIHOŽITIJ; KOMPOZICIJE IZ RAZLIČNIH ELEMENTOV IN TKANIN

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki spoznavajo konstrukcijo različnih predmetov s pomočjo geometrijskih teles ter ob skicah, študijah in tonskih študijah.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ustvarjalno umeščajo kompozicije v slikovno polje, pri čemer upoštevajo razmerja, velikosti, težo, kompozicijska načela ter tonske in barvne vrednosti. Dijaki načrtujejo, rišejo in skicirajo različne prostorske postavitve predmetov in draperij s pomočjo prostorskih ključev ter zakonitosti risanja in slikanja po opazovanju **SC** (4.5.3.1), **SC** (4.3.3.1), **SC** (1.3.3.1), **SC** (3.1.2.2), **SC** (3.1.4.1) in **SC** (3.2.1.4). Rišejo in slikajo draperije različnih tonskih vrednosti, materialov in vzorcev, upoštevajoč njihove spremembe, oblike gub in predmete, ki jih prekrivajo. Dijaki slikajo kompozicije z dodajanjem barvnih vrednosti, slikajo tihožitja z različnimi barvnimi kontrasti, kot so npr. barva do barve, komplementarni kontrast, kvaliteta in kvantiteta. Ob študijah spoznavajo barvno modelacijo in povezavo med barvo predmeta ter svetlostnim tonom, analizirajo barvo v sencah motiva ter v praksi; pri risanju in slikanju tihožitja z draperijo spoznavajo pojme lokalne barve, barvne modelacije in teksture **SC** (1.3.2.1), **SC** (1.3.4.2), **SC** (1.3.4.2), **SC** (3.2.3.3) in **SC** (3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » tihožitje in z njim povezani pojmi: motiv, kompozicija, likovna vsebina, svetlostni ključ kompozicije, zračna perspektiva, vrste senc in osvetlitev,
- » kompozicije in barvnosti v tihožitjih različnih avtorjev, kot so npr. Cezanne, Morandi, Chardin, Picasso, Braque,
- » pojmi ob risanju in slikanju draperije: raster, faktura, struktura, patina, vzorec draperije in njegova sprememba v prostoru,

» pojmi: lokalna barva predmeta ali dela prostora, barvni kontrasti, barvna modelacija in modulacija, zračna perspektiva, tekstura materiala.

Konstrukcija predmetov in draperij: Učitelj dijakom predstavi osnovne konstrukcijske zakonitosti za risanje različnih predmetov s pomočjo geometrijskih teles. Dijaki se učijo analizirati obliko in strukturo predmetov ter jih prenašati v skice, študije in tonske risbe. Pri konstrukciji draperij dijaki spoznavajo različne oblike gub in njihove spremembe glede na predmete, ki jih prekrivajo.

Kompozicija in umestitev v slikovno polje: Dijaki razvijajo veščine umeščanja kompozicije v slikovno polje, pri čemer upoštevajo razmerja, velikosti, težo in tonske ter barvne vrednosti. Učitelj jih vodi skozi kompozicijska načela, kot so ravnotežje, ritem in poudarek, kar jim pomaga ustvariti vizualno privlačne postavitve.

Tonska in barvna vrednost: Dijaki se učijo tonske in barvne modelacije predmetov v tihožitjih ter analizirajo barvne vrednosti in tonske prehode. Učitelj jih uvaja v tehnike, kot sta modelacija in modulacija, s katerima dosežejo občutek globine, volumna in prostorskih odnosov med elementi.

Risanje in slikanje draperij: Učitelj dijakom predstavi postopke risanja in slikanja draperij, pri čemer se osredotočajo na tonske vrednosti, teksturo in vzorce tkanin. Dijaki raziskujejo načine upodabljanja različnih materialov, kot so svila, platno ali žamet, ter upoštevajo učinke svetlobe in sence na površini draperij.

Barvni kontrasti in barvna modulacija: Dijaki spoznavajo različne barvne kontraste, kot so komplementarni kontrast, kontrast barva do barve, kvaliteta in kvantiteta. Učitelj dijake spodbuja, da proučujejo barvne odnose in eksperimentirajo z barvnimi vrednostmi za doseg harmonije ali kontrasta v kompoziciji.

Lokalna barva in barvna modelacija: Dijaki se učijo razlikovati lokalno barvo predmeta od barve, ki jo predmet pridobi zaradi svetlobnih učinkov in senčenja. S pomočjo teh tehnik dijaki dosežejo bolj realističen in poglobljen prikaz predmetov v tihožitju.

Raziskovanje različnih osvetlitev: Učitelj dijake vodi skozi različne vrste osvetlitev, ki vplivajo na vzdušje in kompozicijo tihožitij. Dijaki preizkušajo učinke svetlobnega ključa, zračne perspektive in različnih vrst senc za ustvarjanje želenega učinka.

Uporaba praktičnih primerov in modelov: Učitelj dijakom postavlja različne primere postavitve poljubnih tihožitij, sestavljenih s predmeti iz vsakdanjega življenja. Uporaba modelov pomaga pri vizualizaciji in načrtovanju oblik na risalni/slikovni ploskvi.

Postavitev prostorskih modelov za risanje in slikanje: tihožitja iz predmetov iz vsakdanjega življenja, draperij in rastlin; različni modeli različnih velikosti za postavitve v prostoru (na kubusih).

Analiza in primerjava tihožitij različnih avtorjev: Učitelj naj dijakom predstavi dela znanih avtorjev, kot so Cezanne, Morandi, Chardin, Picasso in Braque, da proučijo različne pristope k oblikovanju tihožitij in kompoziciji ter primerjajo barvne strukture, svetlobni ključ in perspektivo.

Demonstracija tehnik barvne in tonske modelacije: Priporočljivo je, da učitelj dijakom prikaže tehnike za doseganje tonskih prehodov in barvnih kontrastov, kar jim pomaga razumeti, kako uporabiti svetlobo in senco za realističen prikaz.

Uporaba različnih materialov: Dijaki naj eksperimentirajo z materiali, kot so svinčnik, oglje, akvarel, akril in pastel, da raziskujejo učinke texture in tonskih vrednosti. Priporočljivo je, da preizkušajo različne tehnike za prikaz površin in detajlov.

Domišljajska interpretacija in kompozicija: Učitelj naj spodbuja dijake k ustvarjanju lastnih kompozicijskih rešitev, ki vključujejo izvirne interpretacije barv, vzorcev, svetlobnih učinkov ipd. To jim omogoča razvoj lastnega načina interpretacije in umetniškega izraza.

CILJI

Dijak:

- : spoznava konstrukcijo različnih predmetov s pomočjo geometrijskih teles, spoznanja beleži skozi skico, študijo in tonsko študijo;
- : kompozicijo ustvarjalno umešča v slikovno polje, pri tem upošteva razmerja, velikosti, težo, kompozicijska načela, tonske in barvne vrednosti;
- : načrtuje, študijsko riše, skicira in spoznava konstrukcijo različnih prostorskih postavitev predmetov in draperij v prostoru s pomočjo prostorskih ključev in zakonitosti risanja in slikanja po opazovanju;
- : riše in slika draperije različnih tonskih vrednosti, materialov in vzorcev, pri tem upošteva njihove spremembe, oblike gub in predmete, ki jih prekriva;
- : slika kompozicijo s postopnim dodajanjem barvnih vrednosti;
- : slika tihožitja različnih barvnih kontrastov (barva do barve, komplementarni kontrast, kvaliteta in kvantiteta);
- : spoznava povezavo med barvo predmeta in svetlostnim tonom;
- : spoznava barvno modulacijo;
- : spoznava in analizira barvo v sencah motiva (modelacija in modulacija);
- : spoznava pojme lokalna barva, barvna modelacija in tekstura v kontekstu risanja in slikanja tihožitja z draperijo;
- : spoznava različnost osvetlitev tihožitij;
- : v risbah in slikah raziskuje in ustvarja različne likovne rešitve.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » po opazovanju nariše in naslika tihožitje, sestavljeno iz različnih predmetov in draperij;

- » v ustvarjalnem procesu upošteva in uporablja znanja: umestitev kompozicije v slikovno polje, perspektiva in sorazmerja med elementi, gradnja notranje konstrukcije predmetov;
- » upošteva konstrukcijo različnih draperij;
- » v ustvarjalnem procesu upošteva in uporablja znanja: barvna vrednost in tonski barvni prehodi, modelacija in modulacija, svetlostni ključ kompozicije, lokalna barva in svetlobna situacija, gramatika svetlostnih ekranov, barvni kontrasti;
- » samostojno riše in slika tihožitje.

TERMINI

- tihožitje ◦ kompozicija ◦ tonska modelacija ◦ barvna modulacija ◦ lokalna barva ◦ barvni kontrasti
- zračna perspektiva ◦ faktura ◦ svetlobni ključ ◦ raster

PROSTOR IN KOMPOZICIJA; KOMPOZICIJA RAZLIČNIH PREDMETOV V PROSTORU

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki spoznavajo konstrukcijo različnih predmetov s pomočjo geometrijskih teles s skico, študijo in tonsko študijo.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Umeščajo kompozicije v slikovno polje, pri čemer upoštevajo razmerja, velikosti, težo, kompozicijska načela ter tonske in barvne vrednosti. Dijaki spoznavajo linearno perspektivo (enobežiščno, dvobežiščno in trobežiščno), ki jo prenašajo v konkretne prostorske situacije. V risarskih študijah zaznavajo spremembe postavitev predmetov, ki jih postopoma premikajo po prostoru in beležijo njihovo spreminjanje. Skicirajo in rišejo različne bivalne prostore – interjerje, kot so kuhinja, hodnik, stopnišče. Dijaki rišejo dele prostora, jih domišljajsko sestavljajo in preoblikujejo v nove smiselne celote ^{SC}(1.3.2.1), ^{SC}(4.3.1.1), ^{SC}(2.3.2.1), ^{SC}(4.2.6.1), ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(3.1.2.2), ^{SC}(3.1.3.3), ^{SC}(3.2.1.4), ^{SC}(3.2.3.3) in ^{SC}(3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » linearna perspektiva: enobežiščna, dvobežiščna, (trobežiščna v sklopu medpredmetnega povezovanja),
- » načelo zlatega reza in pravilo tretjin (zlatorezne točke).

Uporaba geometrijskih teles pri konstrukciji predmetov: Učitelj dijakom pomaga razumeti, kako lahko geometrijska telesa služijo kot osnova za konstrukcijo različnih predmetov v prostoru. Dijaki izdelujejo skice, študije in tonske študije, v katerih analizirajo obliko in strukturo predmetov, kar jim omogoča, da jih realistično upodobijo v kompoziciji.

Kompozicija in postavitev v slikovno polje: Dijaki razvijajo veščine umeščanja predmetov v slikovno polje ob upoštevanju razmerij, velikosti, teže in tonskih ter barvnih vrednosti. Učitelj dijake vodi skozi kompozicijska načela, ki vključujejo ravnotežje, ritem, kontrast in hierarhijo, da ustvarijo uravnotežene in vizualno privlačne kompozicije.

Spoznavanje linearne perspektive: Dijaki spoznavajo osnove linearne perspektive, vključno z enobežiščno, dvobežiščno in trobežiščno perspektivo. Učitelj jim pojasni, kako vsak tip perspektive vpliva na način postavitve predmetov in prostora, kar dijaki prenašajo v konkretne risarske situacije, pri čemer natančno določijo položaj predmetov glede na perspektivne črte.

Beleženje sprememb v postavitvi predmetov: Dijaki izvajajo risarske študije, pri katerih premikajo predmete po prostoru, beležijo spremembe v njihovem videzu in jih upodabljajo v hitrih skicah. Učitelj jih spodbuja k opazovanju spreminjanja velikosti, smeri in položaja predmetov v različnih pogledih.

Risanje bivalnih prostorov in interjerjev: Dijaki rišejo dele notranjih prostorov, kot so kuhinje, hodniki in stopnišča, pri čemer preizkušajo perspektivne zakonitosti in tehnike za ustvarjanje iluzije globine. Ob skiciranju dijaki razvijajo sposobnost risanja prostorov z različnimi prostorskimi odnosi.

Načelo zlatega reza in pravilo tretjin: Učitelj dijake uvaja v načela zlatega reza in pravila tretjin, kar jim omogoča harmonično postavitve elementov v kompoziciji. Dijaki raziskujejo, kako lahko uporaba zlatih točk in harmoničnih razmerij izboljša estetiko in uravnoteženost postavitve.

Domišljajska sestava delov prostora: Dijaki na podlagi opazovanja in kreativne zamisli rišejo posamezne dele prostora ter jih domišljajsko sestavljajo v smiselne nove celote. Učitelj jih spodbuja, da raziskujejo prostorske odnose in gradijo tridimenzionalne iluzije na slikovni ploskvi.

Praktične vaje iz linearne perspektive: Učitelj naj dijakom prikaže praktične primere enobežiščne, dvobežiščne in trobežiščne perspektive, kar jim omogoča vizualno razumevanje, kako se perspektiva uporablja za ustvarjanje globine in prostorske razsežnosti.

Analiza prostorov skozi skiciranje: Dijaki naj pri risanju prostorov in predmetov izvajajo hitre skice, da razvijajo občutek za razmerja in prostorske odnose. Učitelj naj jih spodbudi, da vsak predmet in prostor raziskujejo z več zornih kotov, kar pomaga pri razvijanju celostne prostorske predstave.

Uporaba načel zlatega reza in pravila tretjin: Učitelj naj dijakom predstavi primere umetniških del, pri katerih so uporabljena načela zlatega reza in pravila tretjin. Na ta način dijaki spoznajo pomembnost harmonične postavitve elementov v svojih kompozicijah.

Eksperimentiranje s postavitvami predmetov: Dijake je priporočljivo spodbujati, da eksperimentirajo s postavitvijo predmetov v prostoru in jih upodabljajo v različnih pogledih. Tako pridobijo občutek za spreminjanje vizualne teže in globine v kompozicijah.

CILJI

Dijak:

- obнови risarsko znanje predhodnih vsebin s postavitvijo predmetov v prostoru, prepozna odnose/razmerja med njimi; položaj, smer, velikost;
- zaznava spremembe premikov različnih objektov v prostoru v različnih pogledih (levo, desno, višje, nižje, v zasuku, spredaj, zadaj ipd.) in jih nariše v hitrih skicah;

- : v risarskih študijah z beleženjem sprememb postavitve istega predmeta, ki ga postopoma premika (oddaljevanje, približevanje, rotiranje ipd.) po prostoru in s tem zaznava njegovo oblikovno spreminjanje;
- : teoretično znanje perspektiv (enobežiščna, dvobežiščna in trobežiščna) prenaša v konkretne prostorske situacije, ki jih skicira, riše v poglobljenih študijah prostora z natančnejšim določanjem predmetov v prostoru;
- : prikazuje različne bivalne prostore – interjerje (npr. kuhinja, hodnik, stopnišče);
- : na slikovni ploskvi ustvarja kompozicijo, ki temelji na načelu zlatega reza in pravila tretjin (zlatorezne točke);
- : riše dele prostora in jih domišljijsko sestavlja in preoblikuje v smiselno celoto;
- : ob opazovanju predmeta skicira različne poglede nanj, s tem zaznava njegovo oblikotvornost in ga s pomočjo tlorisa, narisa in stranskega risa formira v iluzijo trodimenzionalnega predmeta.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » načrtuje, riše in skicira kompozicije objektov/predmetov v prostoru z uporabo teoretičnega znanja linearne perspektive;
- » v kompoziciji uporabi načelo zlatega reza in pravila tretjin.

TERMINI

◦ linearna perspektiva ◦ enobežiščna perspektiva ◦ dvobežiščna perspektiva ◦ trobežiščna perspektiva ◦ zlati rez ◦ pravilo tretjin ◦ slikovno polje ◦ prostorski ključi ◦ tloris, naris, stranski ris

PROSTOR IN KOMPOZICIJA; NAČRTOVANJE, RISANJE IN SLIKANJE PROSTORA PO OPAZOVANJU IN RAZLIČNIH PREDMETOV V NJEM (INTERIER)

OBVEZNO

OPIS TEME

Interier, (oz. notranji prostor), predstavlja naloge z obravnavo perspektive, prostorskih odnosov in svetlobe.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dijaki rišejo in slikajo različne predmete oziroma elemente, ki jih najdemo v notranjih prostorih, ter jih smiselno umeščajo v kompozicijo. Pomembno je razumevanje pravil kadriranja in načela perspektive ter usklajevanje barvnih in tonških vrednosti. Dijaki spoznajo, kako prostor deluje v kombinaciji z različnimi predmeti ter raziskujejo načine, kako samostojno kreirati domišljajske prostorske situacije ^{SC}(1.3.2.1), ^{SC}(4.3.1.1), ^{SC}(2.3.2.1), ^{SC}(4.2.6.1), ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(3.2.4.1), ^{SC}(3.2.1.4) in ^{SC}(3.2.3.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

» kompozicijsko kadriranje interjerja.

Kadriranje in kompozicija interjerja: Učitelj dijake vodi skozi postopek kompozicijskega kadriranja interjerja, pri čemer upoštevajo pravila perspektive in sorazmerij. Dijaki se učijo izbrati ustrezen izsek prostora, ki vključuje različne predmete in arhitekturne elemente, ter jih postaviti v harmonično kompozicijo.

Perspektiva in prostorski odnosi: Dijaki spoznajo linearno perspektivo kot ključno orodje za prikaz prostorskih razmerij in iluzije globine. Učitelj jim pojasni, kako enobežiščna, dvobežiščna in trobežiščna perspektiva vplivajo na prikaz prostora in umeščanje predmetov v interjer.

Gradnja prostorske situacije in tonska ter barvna vrednost: Dijaki izdelujejo tonske in barvne študije, pri čemer se osredotočajo na harmonično usklajevanje svetlobe in sence v prostoru. Učitelj dijake spodbuja, da

analizirajo tonske in barvne vrednosti predmetov glede na oddaljenost, perspektivo in svetlobne pogoje v prostoru.

Razumevanje in konstrukcija (načrtovanje) konkretne prostorske situacije: Dijaki se učijo, kako s pomočjo perspektivnih pravil konstruirati prostor in določiti lego ter velikost predmetov glede na njihovo oddaljenost in smer. Učitelj jih spodbuja, da prostor organizirajo v smiselne kompozicijske enote.

Domišljajske prostorske situacije: Po pridobljenem znanju o perspektivi in tonskih vrednostih dijaki razvijajo svoje domišljajske prostorske situacije, pri čemer združujejo resnične in imaginarne predmete. Učitelj dijakom omogoča, da eksperimentirajo z oblikami in prostorskimi odnosi ter tako izražajo svojo ustvarjalnost.

Risarske vaje s poudarkom na kadriranju in perspektivi: Učitelj naj dijakom prikaže konkretne primere kadriranja in perspektive v prostoru. Priporočljivo je, da dijaki preizkusijo različne izseke prostora ter eksperimentirajo s perspektivo in postavitvijo predmetov.

Analiza svetlobnih pogojev in tonskih vrednosti: Učitelj naj spodbuja dijake k opazovanju svetlobnih pogojev v prostoru in k analizi, kako svetloba vpliva na tonske in barvne vrednosti predmetov. Ta analiza jim pomaga pri ustvarjanju realistično osvetljenih kompozicij.

Vključitev domišljajskih elementov: Učitelj naj dijakom omogoči, da v svoje prostorske kompozicije vključijo domišljajske predmete. To spodbuja kreativnost in jim omogoča, da raziskujejo lastne likovne rešitve.

Uporaba različnih risarskih in slikarskih tehnik: Dijaki naj eksperimentirajo z materiali, kot so svinčnik, oglje, akril in akvarel, da preizkusijo učinke perspektive, svetlobe in tekstur v prostoru.

CILJI

Dijak:

- stopnjuje zahtevnost načrtovanja oglatih in oblih predmetov v konkretni prostorski situaciji glede na njihovo lego, oddaljenost in spremembo smeri, kompozicijsko kadrira izsek interjerja z več predmeti v perspektivi;
- tonsko in barvno slika kompozicijski izsek prostora;
- s pomočjo perspektiv konstruira konkretno prostorsko situacijo v novi, smiselni celoti;
- po lastni zamisli riše in slika nove prostorske situacije z različnimi domišljajskimi predmeti.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » nariše, tonsko in barvno naslika kompozicijo izseka interiera, upoštevajoč teoretično znanje linearne perspektive.

TERMINI

- interier
- kadriranje
- linearna perspektiva
- enobežiščna perspektiva
- dvobežiščna perspektiva
- trobežiščna perspektiva
- tonska vrednost
- barvna vrednost
- domišljajska prostorska situacija
- kompozicijska enota

PROSTOR IN KOMPOZICIJA; NAČRTOVANJE, RISANJE IN SLIKANJE ZUNANJEGA PROSTORA PO OPAZOVANJU (EKSTERIER)

OBVEZNO

OPIS TEME

Načrtovanje zunanjega prostora je ključno za razumevanje prostorskih odnosov. Dijaki obravnavajo različne prostorske ključne ter na podlagi opazovanja izbirajo motive in razvijajo sposobnost natančnega risanja in slikanja zunanjega prostora.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Obravnavajo različne zunanje motive, kot so arhitekturni objekti, naravne krajine (pejsaž) in urbane vedute. Z uporabo linearne perspektive in kompozicijskih načel dijaki raziskujejo, kako s pomočjo risbe ali barvnih odnosov upodobiti različne prostorske kompozicije in ustvariti globino prostora. Poseben poudarek je namenjen tudi barvni modulaciji ter analizi svetlobnih odnosov v prostoru, ki vplivajo na vizualni vtis (1.1.1.1), (SC) (1.1.2.2), (SC) (1.3.2.1), (SC) (1.3.3.1), (SC) (1.3.4.1), (SC) (2.3.2.1), (SC) (2.3.3.1), (SC) (4.1.1.1), (SC) (4.3.3.1), (SC) (3.1.4.1), (SC) (3.1.1.1), (SC) (3.1.2.2) in (SC) (3.3.3.2).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » eksterjer – pejsaž, veduta,
- » analiza kompozicije, uporabe prostorskih ključev, barvnosti različnih avtorjev, kot so Courbet, Monet, Cezanne, ...
- » prostorski ključji,
- » obravnava barve v zračni perspektivi,
- » načrtovanje izbora likovnih sredstev in likovne tehnike.

Razumevanje pojma eksterjer: Učitelj dijake uvede v pojme eksterjer, veduta in pejzaž ter jim pojasni pomen in razlike med njimi. Dijaki spoznavajo značilnosti zunanjskega prostora, kot so arhitekturne kompozicije, naravne krajine in urbane vedute, ter razvijajo sposobnost opazovanja prostora in njegovega realističnega prikaza.

Uporaba linearne perspektive in prostorskih ključev: Učitelj ponovi osnove linearne perspektive ter pojasni, kako se uporablja pri upodabljanju zunanjih prostorov. Dijaki se učijo uporabljati prostorske ključke, kot so zračna perspektiva, prekrivanje elementov in postopno zmanjševanje velikosti za doseg občutka globine.

Kadriranje kompozicije zunanjskega prostora: Dijaki razvijajo veščine kadriranja, kar vključuje izbiro primerne izseka prostora za kompozicijo. Učitelj jih spodbuja, da opazujejo prostor, analizirajo njegove razsežnosti ter uporabijo kompozicijska načela, kot so ravnotežje, kontrast in fokus, za doseg vizualne harmonije.

Analiza svetlobnih in barvnih odnosov v prostoru: Dijaki raziskujejo, kako svetloba in barva vplivata na vizualni vtis zunanjskega prostora. Učitelj jih vodi skozi postopke barvne modulacije, pri čemer upoštevajo zračno perspektivo in kako barva v ozadju izgublja intenzivnost in kontrast, kar prispeva k iluziji oddaljenosti.

Risanje in slikanje različnih zunanjih motivov: Dijaki risanje in slikanje prilagajajo glede na izbrani motiv, bodisi arhitekturni objekt, naravno krajino ali urbano veduto. Učitelj dijake spodbuja k natančni analizi oblik, struktur in tekstur vsakega motiva ter ustvarjanju realistične ali stilizirane upodobitve.

Izbor likovnih sredstev in tehnik: Dijaki eksperimentirajo z različnimi tehnikami in materiali, kot so svinčnik, oglje, akvarel in pastel, da raziskujejo učinke svetlobe in texture pri upodabljanju zunanjskega prostora. Učitelj jim pomaga izbrati ustrezne likovne tehnike glede na želene učinke v kompoziciji.

Analiza del znanih umetnikov: Priporočljivo je, da učitelj dijakom prikaže dela umetnikov, kot so Courbet, Monet in Cezanne, ter analizira njihove kompozicije, barvne odnose in uporabo perspektive. Tako dijaki spoznavajo različne pristope k upodabljanju zunanjskega prostora.

Praktične vaje iz perspektive in kadriranja: Dijaki naj eksperimentirajo s kadriranjem in perspektivo na prostem ali s fotografijami zunanjih prostorov. Priporočljivo je, da izvedejo več skic z različnih zornih kotov, kar krepi njihov občutek za prostor in kompozicijo.

Spodbujanje eksperimentiranja s tehnikami: Dijake je priporočljivo spodbujati k uporabi različnih risarskih in slikarskih tehnik za prikaz različnih tekstur in svetlobnih pogojev v naravi. S tem pridobijo raznoliko paleto izraznih sredstev za upodobitev zunanjskega prostora.

Refleksija in primerjava izvedenih del: Učitelj naj dijake spodbudi, da primerjajo in analizirajo svoja dela, s poudarkom na obvladovanju perspektive, kompozicije in barvnih vrednosti. Ta proces samoevalvacije izboljšuje njihovo tehnično in ustvarjalno izražanje.

CILJI

Dijak:

- spozna pojem eksterier (veduta, pejzaž);
- obnovi znanje linearne perspektive;

- : kompozicijsko kadrira ter naslika in nariše različne motive s stopnjevanjem globine prostora;
- : opazuje, si izbere in riše kompozicijski izsek prostora;
- : riše in slika prostorsko kompozicijo z različnimi arhitekturnimi objekti;
- : riše in slika pejzaž in veduto, upoštevajoč kompozicijska načela, barvno modelacijo in modulacijo, prostorske ključne.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » po opazovanju riše in slika prostorsko kompozicijo z različnimi arhitekturnimi objekti;
- » po opazovanju riše in slika prostorsko kompozicijo urbane krajine (veduta);
- » po opazovanju riše in slika prostorsko kompozicijo naravne krajine z uporabo prostorskih ključev, kompozicijskih načel, modelacije in modulacije (pejzaž).

TERMINI

◦ eksterier ◦ veduta ◦ pejzaž ◦ prostorski ključ ◦ zračna perspektiva ◦ barvna modulacija ◦ kompozicijska načela ◦ kadriranje ◦ modelacija ◦ urbanizem

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; KONSTRUKCIJA FORME

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki se poglobijo v razumevanje človeškega telesa skozi geometrijsko analizo in konstrukcijo forme.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Z uporabo osnovnih oglatih geometrijskih teles, kot so kocke, kvadri, valji, krogle, dijaki spoznavajo temeljne zakonitosti načrtovanja organskih form ter v nadaljevanju kot vstop v razumevanje anatomije in sorazmerja delov človeškega telesa v odnosu do celote. Ta način omogoča enostavno in razumljivo vizualizacijo volumna organskih teles in sorazmerij. S skiciranjem, risanjem, tonsko modelacijo in slikanjem se dijaki naučijo prepoznavati ključne dele telesa, opazovati povezave med masami, prepoznavati pozicije presekov ter tektoniko telesa. Razumevajo in ustvarjajo kompozicije organskih form v prostoru na slikovnih ploskvah različnih velikosti **SC** (1.3.2.1), **SC** (1.3.1.1), **SC** (1.3.4.1), **SC** (4.3.3.1), **SC** (4.2.6.1), **SC** (4.5.3.1), **SC** (3.1.3.3), **SC** (3.1.2.2), **SC** (3.2.1.4) in **SC** (3.2.3.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » sorazmerja delov človeškega telesa,
- » kompozicija in umeščanje figure na različno velikih slikovnih ploskvah.

Geometrizacija človeškega telesa: Učitelj dijakom predstavi osnovne geometrijske oblike, kot so kocke, kvadri, valji in krogle, ter jih vodi pri uporabi teh oblik za konstrukcijo človeškega telesa. Dijaki se naučijo uporabljati te oblike za enostavno vizualizacijo osnovnih mas in volumna telesa, kar omogoča lažje razumevanje proporcev in razmerij.

Umeščanje figure na slikovno ploskev: Dijaki se naučijo umeščati celotno človeško figuro na slikovne ploskve različnih velikosti. Učitelj jih vodi pri razumevanju kompozicijskih načel, ki omogočajo uravnoteženo postavitev figure glede na prostor in ozadje.

Razumevanje razmerij človeškega telesa: Dijaki proučujejo sorazmerja delov človeškega telesa glede na celoto, pri čemer opazujejo razmerja glavnih mas telesa, kot so glava, trup, roke in noge. Učitelj jih spodbuja, da analizirajo proporce in jih prenašajo v risbo.

Konstruktivska risba in tonska modelacija: Dijaki ustvarjajo konstrukcijske risbe telesa, pri čemer opazujejo povezave med masami, prepoznavajo položaje presekov ter tektonske strukture telesa. Nato svoje risbe tonsko modelirajo, s čimer ustvarijo tridimenzionalni občutek volumna in globine.

Tektonika telesa in preseki: Učitelj dijake uvaja v pojem tektonike telesa, pri čemer prepoznavajo strukturo telesa in predele, na katerih se različne mase prekrivajo ali stikajo. Dijaki opazujejo in beležijo predele presekov, kar jim pomaga razumeti dinamičnost in naravno gibanje človeškega telesa.

Uporaba modelov ali fotografij: Učitelj naj dijakom omogoči uporabo modelov človeškega telesa ali fotografij, da si lahko podrobneje ogledajo in proučijo osnovne mase ter razmerja telesa. To jim pomaga pri vizualizaciji volumna in obvladovanju geometrijske konstrukcije.

Analiza del znanih umetnikov: Priporočljivo je, da učitelj dijakom predstavi študije človeškega telesa, kot so jih prikazali umetniki, ki so raziskovali anatomijo in konstrukcijo, npr. Michelangelo ali Leonardo da Vinci. S tem dijaki spoznajo različne pristope k upodabljanju telesa.

Poudarek na skiciranju in eksperimentiranju: Učitelj naj dijake spodbuja k hitrim skicam, pri čemer preizkušajo različne postavitve in kote telesa. Skiciranje jim omogoča razvijanje spretnosti pri zaznavanju sorazmerij in volumna.

Samoevalvacija in refleksija: Dijaki naj po izvedenih nalogah reflektirajo svoje delo, ocenijo dosežene rezultate in se zavedajo, kje lahko izboljšajo svoje razumevanje proporcev in tektonike telesa.

CILJI

Dijak:

- razume, riše in tonsko slika volumen človeškega telesa v enostavnih pozah s pomočjo geometrizacije na podlagi oglatih geometrijskih teles (model človeškega telesa v naravni velikosti je sestavljen iz kock in kvadrov);
- razume, skicira in riše sestavljeno človeško telo, ki je kompozicijsko uravnoteženo umeščeno na slikovno ploskev različnih velikosti;
- razume razmerja delov človeškega telesa v odnosu do celote;
- opazuje in riše mase in volumne s konstrukcijsko risbo;
- zaznava predele presekov in tektoniko telesa;
- razume in zasnuje konstrukcijsko risbo in jo tonsko modelira.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » nariše in tonsko naslika slika volumen človeškega telesa v enostavnih pozah s pomočjo geometrizacije na podlagi oglatih geometrijskih teles in ga ustrezno umesti na slikovno ploskev različnih velikosti;
- » nariše konstrukcijsko risbo in jo tonsko modelira.

TERMINI

- geometrizacija ◦ sorazmerje ◦ tektonika telesa ◦ konstrukcijska risba ◦ preseki ◦ tonska modelacija
- kompozicija ◦ masa ◦ volumen ◦ figura

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE IN TONSKO ŠLIKANJE LESENEGA MODELA ČLOVEŠKEGA TELESA V NARAVNI VELIKOSTI V RAZLIČNIH POZAH IN POSTAVITVAH

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki spoznavajo osnovno konstrukcijo človeškega telesa z risanjem in slikanjem lesenega modela ali manekena v naravni velikosti.¹

Opomba:

¹ Leseni maneken v naravni velikosti je nadomestljiv z manekenom manjšega merila, ki je dosegljiv na trenutnem tržišču.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Leseni model človeškega telesa, sestavljen iz oblih geometrijskih teles, dijakom omogoča razumevanje proporcij, osi in mas posameznih delov telesa. S skiciranjem različnih poz in zornih kotov bodo dijaki razvijali sposobnost prepoznavanja prostorskih skrajšav in deformacij, ki se pojavijo pri risanju figure v prostoru . **SC** (4.2.6.1), **SC** (4.2.2.1), **SC** (4.5.3.1), **SC** (3.1.1.1) in **SC** (3.1.3.3).

Osredotočili se bodo na natančno umeščanje figure na slikovno ploskev, ustvarjanje kompozicije, risarsko izkušnjo konstrukcijske risbe, možnost uporabe tonske modelacije in slikanja po opazovanju. Dijaki pridobivajo sposobnost risanja po spominu in umeščanja opazovanih lastnosti človeške figure v različne vsebinske kontekste in prostorske postavitve **SC** (1.3.1.1), **SC** (1.3.2.1), **SC** (1.3.4.1), **SC** (3.1.4.1), **SC** (3.2.1.4), **SC** (3.2.3.3) in **SC** (3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » sorazmerja delov človeškega telesa v lesenem modelu človeškega telesa (manekenu),
- » kompozicija in umeščanje lesene figure (manekena) na različno velikih slikovnih ploskvah.

Spoznavanje konstrukcije lesenega modela: Dijaki proučijo leseni model človeškega telesa, ki je sestavljen iz oblih geometrijskih teles. Učitelj pomaga dijakom razumeti, kako osnovne geometrijske oblike (kroglice, valji) ponazarjajo mase in volumne človeškega telesa ter kako jih uporabiti pri konstrukciji figure.

Sorazmerja in osi telesa: Dijaki analizirajo sorazmerja posameznih delov telesa v odnosu do celote ter določajo osi rok, nog, trupa in glave. Učitelj jih vodi pri dodajanju volumna na osi, kar omogoča natančno konstrukcijo telesa.

Skiciranje krokijev v različnih pozah in zornih kotih: Dijaki skicirajo motiv lesenega modela človeške figure v različnih pozicijah, opazujejo in določajo proporce modela, risbo gradijo od celote k podrobnosti. Skiciranje z različnih zornih kotov dijakom omogoča prepoznavanje prostorskih skrajšav in deformacij.

Tonska modelacija in prostorski skrajšave: Dijaki tonsko modelirajo konstrukcijske risbe, kar omogoča tridimenzionalni prikaz volumna in prostorskih razmerij. Učitelj dijakom pojasni, kako prostorske skrajšave vplivajo na prikaz figure in kako ustrezno upodobiti te učinke.

Umeščanje figure na slikovno ploskev: Učitelj pomaga dijakom razumeti načela kompozicije in uravnoveženega umeščanja lesenega modela na slikovno ploskev različnih velikosti. Dijaki se osredotočajo na pravilno razporeditev figure glede na prostor in ozadje.

Risanje in slikanje po spominu: Dijaki razvijajo sposobnost risanja po spominu, pri čemer uporabijo pridobljeno znanje o proporcih in masah telesa ter ustvarjajo nove prostorske in vsebinske postavitve figure.

Uporaba dejanskega lesenega modela: Učitelj naj dijakom omogoči delo s fizičnim lesenim modelom ali manekenom v naravni velikosti. Model naj bo postavljen v enostavne in kompleksnejše poze, da dijaki pridobijo občutek za prostorsko dinamiko telesa.

Analiza osnovnih oblik in proporcev: Učitelj naj dijakom prikaže, kako razčleniti telo na osnovne geometrijske oblike in kako te oblike sestavljajo celotno figuro. Poudarek naj bo na natančnosti in doslednosti v risbi.

Praktične vaje za prostorske skrajšave: Dijaki naj preizkusijo različne perspektive, pri katerih se pojavijo skrajšave (pogled od zgoraj, spodaj, s strani). To jim omogoča boljše razumevanje, kako prostorske deformacije vplivajo na obliko telesa.

Eksperimentiranje s tonsko modelacijo: Dijaki naj eksperimentirajo z različnimi tehnikami senčenja in tonske modelacije (svinčnik, oglje, pastel), da pridobijo občutek za svetlobo, senco in volumen telesa.

Samoevalvacija in refleksija: Po vsaki nalogi dijaki analizirajo svoje delo, ocenijo razumevanje proporcev, volumnov in kompozicije ter določijo področja, na katerih se lahko kakovost njihovega risarskega zapisa še izboljša.

CILJI

Dijak:

- : razume, riše in tonsko slika leseni model človeškega telesa (standardizirani maneken) na podlagi oblih geometrijskih teles (model človeškega telesa v naravni velikosti);
- : v risbi in tonski sliki razume in določa proporce posameznih delov telesa;
- : riše in tonsko slika postavitve manekena v različnih legah in upošteva deformacije telesa zaradi prostorskih skrajšav;
- : skicira krokije lutke v različnih pozah in zornih kotih;
- : določa osi posameznih delov telesa (rok, nog, vratu, ramenskega obroča, glave idr.) in na os dodaja volumen mase glede na opazovani segment;
- : riše in slika različne postavitve figure po spominu in jih umešča v različne vsebinske in prostorske situacije.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » nariše in tonsko naslika leseni model človeškega telesa (manekena) v enostavnih pozah s pomočjo geometrizacije na podlagi oblih geometrijskih teles in ga ustrezno umesti na slikovno ploskev različnih velikosti;
- » nariše konstrukcijsko risbo in jo tonsko modelira.

TERMINI

- leseni model človeškega telesa (maneken) ◦ geometrizacija ◦ prostorske skrajšave ◦ osi telesa ◦ krokiji
- tonska modelacija ◦ kompozicija ◦ volumen telesa ◦ deformacija telesa ◦ risanje po spominu

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE IN TONSKO SLIKANJE GEOMETRIZIRANEGA MODELA ČLOVEŠKE GLAVE

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki rišejo in slikajo človeško glavo s pomočjo geometriziranega modela človeške glave. Uporaba geometrizacije pri risanju glave omogoča boljšo razumevanje njenih prostorskih in volumenskih lastnosti, kar je ključno za pravilno razumevanje in določanje razmerij ter odnosa celote do podrobnosti.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dijaki raziskujejo različne možnosti pogledov in postavitev glav s pomočjo postopnega načrtovanja geometrizirane glave. Postopno se osredotočajo na natančno risanje simetral, osi in presekov volumna glave kot celote **SC** (4.2.6.1), **SC** (4.2.2.1), **SC** (4.5.3.1), **SC** (3.1.2.2), **SC** (3.1.1.1) in **SC** (3.1.3.3).

S pomočjo skiciranja z različnih zornih kotov ter prenašanjem geometrijskih značilnosti v risbo in sliko se naučijo, razumejo in narišejo bistvo oblike od celote k detajlu. Skicirajo, rišejo, tonsko modelirajo in slikajo geometrizirani model glave. Tema dijakom omogoča spoznavanje in obvladovanje temeljne veščine, potrebne za poglobljeno prostorsko razumevanje volumna človeške glave in likovnega upodabljanja človeškega obraza **SC** (1.3.1.1), **SC** (1.3.2.1), **SC** (1.3.4.1), **SC** (3.1.4.1), **SC** (3.2.1.4), **SC** (3.2.3.3), **SC** (3.2.4.1) in **SC** (3.3.4.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » sorazmerja med velikostmi posameznih delov človeškega obraza s pomočjo geometrijskih teles pri prikazovanju volumna,
- » umestitev geometrizirane glave na različne velikosti risarske ali slikovne ploskve.

Geometrizacija človeške glave: Učitelj dijakom predstavi geometrijski model človeške glave, pri katerem se glava poenostavi v osnovne oblike (valji, krogle, kocke, prizme). Dijaki skozi to metodo spoznajo osnovne zakonitosti proporcev, volumna in prostorskih odnosov med deli glave.

Analiza proporcev in razmerij: Dijaki proučujejo razmerja med posameznimi deli glave (čelo, oči, nos, usta, brada) ter njihovo povezavo s celoto. Učitelj jih vodi pri določanju ključnih osi in presekov, kot so simetrala, vodoravne in navpične črte, ki določajo strukturo obraza.

Skiciranje z različnih zornih kotov: Dijaki skicirajo glavo z različnih zornih kotov in postavitev (stoje, leže, v nagibih). Ta vaja jim pomaga razumeti, kako se oblika glave in razmerja spreminjajo glede na lego v prostoru.

Konstruktivna risba in tonska modelacija: Dijaki ustvarjajo konstrukcijske risbe glave, pri čemer uporabljajo osnovne geometrijske oblike za določanje volumna in strukture. Konstrukcijske risbe nato tonsko modelirajo, kar omogoča prikaz tridimenzionalnosti.

Dodajanje elementov na formo glave: Učitelj spodbuja dijake, da raziskujejo, kako dodatki, kot so klobuki, očala ali kape, vplivajo na obliko in proporce glave. Te dodatke vključujejo v risbo ali sliko na podlagi svoje opazovalne ali domišljajske zasnove.

Risanje po spominu in lastni zamisli: Dijaki razvijajo sposobnost risanja glave po spominu, pri čemer uporabijo svoje znanje o konstrukciji, proporcijah in volumnih. To jim omogoča ustvarjanje novih in kreativnih postavitev glave v različnih vsebinskih kontekstih.

Priprava konstrukcijske risbe: Pred začetkom tonskega slikanja dijaki pripravijo natančno konstrukcijsko risbo geometrizirane glave. V tej fazi določijo osnovne oblike, osi, preseke in proporce posameznih delov glave, ki služijo kot osnova za nadaljnjo tonsko obdelavo.

Razumevanje svetlobnih virov: Učitelj dijake usmeri k proučevanju smeri in intenzivnosti svetlobnega vira. Pred začetkom slikanja dijaki analizirajo, kako svetloba pada na geometrijske oblike in ustvarja različne stopnje svetlosti ter nasebne in odsebnice sence.

Postopno grajenje tonov: Tonsko slikanje poteka postopoma od svetlih do temnih tonov. Dijaki začnejo z najsvetlejšimi odtenki in postopoma dodajajo temnejše tone, da dosežejo tridimenzionalni učinek.

Oblikovanje svetlih in temnih ploskev: Dijaki definirajo svetle in temne ploskve na geometrijskih oblikah glave, pri čemer upoštevajo ostrino prehodov med svetlobo in senco, ki se lahko razlikujejo glede na površinsko strukturo in prostorski kot.

Modeliranje prostorskih prehodov: Posebna pozornost je namenjena tonskim prehodom med svetlobo in senco, pri čemer dijaki uporabljajo mehke in ostre prehode za oblikovanje volumna. Na zaobljenih delih, kot so lobanja in ličnice, se uporabljajo mehkejši prehodi, medtem ko so pri ostrejših delih, kot so nos ali brada, prehodi izrazitejši.

Uporaba tonske lestvice: Dijaki uporabljajo tonsko lestvico od najtemnejše do najsvetlejša vrednosti, kar omogoča natančno gradacijo tonov in boljši prikaz tridimenzionalnosti. Tonska lestvica jim služi kot vodilo za enakomerno uporabo tonov v sliki.

Natančnost pri robovih in presečnih točkah: Učitelj opozori na natančno upodabljanje robov in presekov med geometrijskimi ploskvami. Te linije so pomembne za ohranjanje jasnosti oblike in prostorskih odnosov.

Zaključna obdelava tonske slike: Dijaki preverijo skladnost in harmoničnost tonov v celotni kompoziciji. Dodajajo podrobnosti in izboljšujejo prehode, da dosežejo usklajen in vizualno privlačen rezultat.

Refleksija in analiza svetlobnih učinkov: Po zaključku tonskega slikanja dijaki analizirajo, kako uspešno so upodobili svetlobne in tonske odnose. Učitelj spodbuja refleksijo o doseženem tridimenzionalnem učinku in skladnosti volumna glave.

Uporaba modela geometrizirane glave ali referenčnih slik: Priporočljivo je, da učitelj uporablja modele geometrizirane glave ali fotografije, ki dijakom omogočajo podrobno analizo oblik in proporcij z različnih zornih kotov.

Praktične vaje z razlago gradnje geometrijskih poenostavitve človeške glave: Učitelj naj dijakom prikaže, kako geometrijska telesa tvorijo osnovo za oblikovanje glave. Dijaki naj v risbah in skicah eksperimentirajo in sestavljajo človeško glavo iz različnih osnovnih geometrijskih oblik.

Spodbujanje eksperimentiranja z zornimi koti: Dijaki naj preizkusijo različne poglede in perspektive glave, da razumejo, kako prostorski odnosi vplivajo na zaznavanje in upodobitev glave.

Analiza umetniških del: Učitelj dijakom predstavi študije človeške glave znanih umetnikov, kot sta Leonardo da Vinci in Albrecht Dürer, kar jim omogoča vpogled v različne pristope k risanju in slikanju glave.

Samoevalvacija in refleksija: Dijaki naj analizirajo svoja dela in ocenijo, kako natančno so uspeli zajeti proporce, volumen in prostorske odnose glave.

CILJI

Dijak:

- opazuje značilnosti človeške glave in jo riše s pomočjo geometrizacije;
- opazuje in riše volumen človeške glave s konstrukcijsko risbo - vidnost mej mase, zaznavanje presekov, simetrala in os glave v različnih legah;
- riše hitre skice in krokije z različnih zornih kotov in v različnih postavitvah modela glave - stoje, leže, višje, nižje ali navpično z lobanjo navzdol, v nagibih;
- riše konstrukcijo glave po spominu in lastni zamisli, izhajajoč iz razumevanja bistvenih oblikovnih značilnosti;
- riše predmete, ki so v neposredni povezavi s formo glave (npr. klobuk, kapa, očala ipd. na shematično narisani formi glave);
- modelira in tonsko slika predhodno dobro zasnovano konstrukcijsko risbo.

TERMINI

◦ geometrizacija glave ◦ konstrukcijska risba ◦ simetrala glave ◦ os glave ◦ volumen glave ◦ prostorske skrajšave ◦ kroki ◦ dodatek na glavi ◦ postavitev na slikovno ploskev

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE IN TONSKO SLIKANJE DELOV ČLOVEŠKEGA OBRAZA: NOS, OKO, UHO IN USTA

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema se osredotoča na podrobno študijo posameznih delov obraza: nos, oči, usta in ušesa.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dijaki spoznavajo anatomske značilnosti in sorazmerja obraznih delov ter se učijo, kako strukture konstrukcijsko narisati in tonsko naslikati ^{SC} (4.1.1.1), ^{SC} (1.3.2.1), ^{SC} (4.5.3.1), ^{SC} (4.2.6.1), ^{SC} (3.1.2.2), ^{SC} (3.1.1.1) in ^{SC} (3.1.3.3). Z razumevanjem oblik, prostorskih razmerij in tekstur dijaki interpretirajo dele človeškega obraza. S študijsko risbo in tonskim slikanjem dijaki razvijajo likovno razumevanje podrobnosti ter veščine modelacije ^{SC} (1.3.4.1), ^{SC} (3.1.4.1), ^{SC} (3.2.1.4), ^{SC} (3.2.3.3), ^{SC} (3.2.4.1) in ^{SC} (3.3.4.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » analiza in konstrukcija nosu, očesa, ust in ušesa v različnih zornih kotih ter opazovanje prostorskih odnosov,
- » risanje in tonsko slikanje obraznih delov z različnimi risarskimi in slikarskimi tehnikami,
- » raziskovanje anatomske strukture obraznih delov v povezavi s funkcionalnostjo in gibljivostjo.

Analiza anatomske značilnosti: Učitelj predstavi dijakom anatomske značilnosti vsakega dela obraza (nos, oči, ušesa, usta) ter njihovo funkcijo in povezanost z drugimi deli obraza. Dijaki proučujejo sorazmerja in značilnosti, kot so oblika, volumen in položaj, kar jim omogoča natančno konstrukcijsko risbo.

Konstrukcijska risba obraznih delov: Dijaki uporabljajo osnovne geometrijske oblike za konstrukcijo obraznih delov (npr. piramida za nos, krogle za oči). Konstrukcija vključuje preseke, osi in pomožne črte, ki zagotavljajo pravilno postavitev in proporce.

Tonska modelacija in svetlobni odnosi: Dijaki razvijajo tonske študije posameznih obraznih delov. Pri tem se osredotočajo na prehode med svetlobo in senco, kar omogoča tridimenzionalni prikaz volumna in teksture.

Raziskovanje zornih kotov in perspektive: Dijaki risanje prilagodijo različnim zornim kotom obraznih delov (profil, polprofil, čelni pogled, pogled od spodaj ali zgoraj). Učitelj jih spodbuja, da analizirajo, kako se oblikovne značilnosti spreminjajo glede na perspektivo.

Integracija delov v celoto: Učitelj vodi dijake pri združevanju posameznih obraznih delov v celotno podobo obraza. Dijaki raziskujejo prehode med deli (npr. kako nos prehaja v čelo ali kako usta oblikujejo linijo čeljusti) ter v nadaljevanju rišejo povezave delov človeškega obraza v celoto.

Likovna interpretacija in domišljija: Dijake učitelj spodbuja k interpretaciji obraznih delov skozi stilizacijo ali dodajanje elementov domišljajske kompozicije. Tako razvijajo kreativnost in osebni likovni izraz.

Eksperimentiranje z risarskimi in slikarskimi tehnikami: Dijaki uporabljajo različne tehnike (svinčnik, oglje, pastel, akvarel, akril) za risanje in slikanje delov človeškega obraza. Učitelj jih usmerja pri raziskovanju učinkov posameznih tehnik in njihovih izpovednih moči.

Uporaba referenčnih materialov: Priporočljivo je, da učitelj uporablja fotografije, 3D modele, lahko tudi ogledala, da dijaki lahko proučujejo realistične podrobnosti in razmerja posameznih obraznih delov.

Praktične vaje za vsak del obraza: Dijaki naj izvajajo študijske risbe posameznih obraznih delov, kar jim omogoča poglobljeno razumevanje njihove oblike in strukture.

Demonstracija tehnike tonske modelacije: Učitelj naj dijakom prikaže, kako s tonsko lestvico doseči tridimenzionalnost obraznih delov. Posebno pozornost naj posvetijo mehkim prehodom pri zaobljenih delih (npr. nos, uho) in ostrim prehodom (npr. rob ustnic).

Poudarek na prostorskih odnosih: Učitelj naj dijakom pomaga razumeti prostorske odnose med deli obraza, npr. kako nos vpliva na globino obraza ali kako lega oči določa celotno kompozicijo.

Spodbujanje eksperimentiranja in refleksije: Dijaki naj preizkusijo različne tehnike in materiale ter analizirajo, kateri pristopi najboljše poudarijo značilnosti posameznih delov obraza.

CILJI

Dijak:

- opazuje in analizira značilnosti posameznih delov človeškega obraza: nosu, oči, ušes in ust;
- razvija sposobnost risanja in tonskega slikanja obraznih delov z upoštevanjem sorazmerij, volumna in umeščenosti v celoto;
- razvija risbo s poudarkom na konstrukciji, ki vključuje preseke, prostorske osi in simetrale ter dodatne pomožne konstrukcijske črte;
- modelira obrazne dele s pomočjo tonske modelacije, pri čemer uporablja svetlobne in senčne prehode;

- : razvija občutek za anatomske zakonitosti in likovno interpretira prehode med posameznimi deli obraza ter jih združuje v celoto;
- : spodbuja samostojno interpretacijo opazovanih obraznih delov ter jih integrira v kompleksnejše likovne kompozicije.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » nariše in tonsko naslika posamezne dele človeškega obraza ter pri tem upošteva anatomske značilnosti;
- » razume in uporablja osnovne geometrijske oblike pri konstrukciji obraznih delov ter jih uporabi;
- » upošteva svetlobo in senco za modeliranje in tonsko slikanje tridimenzionalnega videza obraznih delov;
- » riše in tonsko naslika nos, oči, usta in ušesa v različnih pozicijah ter jih ustrezno integrira v kompleksnejšo kompozicijo glave;
- » znanja združuje v realistično upodobitev z lastno domišljjsko interpretacijo.

TERMINI

- anatomska struktura ○ konstrukcijska risba ○ tonska modelacija ○ simetrala obraza ○ osi obraznih delov
- prostorski odnosi ○ mehki in ostri odnosi ○ volumen obraznih delov ○ zorni kot ○ integracija delov

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE IN TONSKO SLIKANJE GEOMETRIZIRANEGA MODELA ČLOVEŠKE DLANI Z ZAPESTJEM

OBVEZNO

OPIS TEME

Dlan je kompleksna oblika, ki zahteva natančno razumevanje njenega volumna in strukture. V tem poglavju se dijaki osredotočajo na upodabljanje človeške dlani in zapestja s pomočjo geometrijske analize.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Geometrizacija omogoča razčlenitev kompleksnih oblik v osnovne geometrijske oblike in hkrati poenostavlja dlan z zapestjem tako, da dijak razume načrtovanje od celote k detajlu. V poglavju dijaki pobliže spoznajo prostorska sorazmerja in preseke posameznih delov dlani z zapestjem ^{SC}(4.1.1.1), ^{SC}(4.3.3.1), ^{SC}(4.5.3.1), ^{SC}(4.2.6.1), ^{SC}(3.1.2.2), ^{SC}(3.1.1.1) in ^{SC}(3.1.3.3). S pomočjo skiciranja in risanja z različnih zornih kotov bodo razvijali sposobnost opazovanja volumna in sorazmerij ter jih natančno prenašali na risarsko površino. Naloga zahteva tudi kreativno razmišljanje, saj dijaki dodajajo predmete, ki se povezujejo z obliko in funkcijo dlani, ter tonsko modelirajo volumen, kar omogoča poglobljeno razumevanje svetlobe, senc in prostorskih prehodov ^{SC}(1.3.1.1), ^{SC}(1.3.2.1), ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(3.1.4.1), ^{SC}(3.2.1.4), ^{SC}(3.2.3.3), ^{SC}(3.2.4.1) in ^{SC}(3.3.4.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » sorazmerja med velikostmi posameznih delov človeške dlani z zapestjem, s pomočjo geometrizacije pri prikazovanju volumna,
- » umestitev človeške dlani z zapestjem na različne velikosti risarske ali slikovne ploskve.

Geometrizacija oblike dlani in zapestja: Dijaki začnejo z analizo človeške dlani in zapestja, pri čemer kompleksno obliko poenostavijo v osnovne geometrijske oblike (prizme, valji, kocke). Učitelj jih vodi pri prepoznavanju teh osnovnih oblik v masi dlani, prstov in zapestja. Za lažjo predstavbo mora učitelj imeti možnost uporabe mavčnih odlitkov geometrizirane roke in organsko formo dlani v različnih pozicijah.

Konstruktivska risba dlani: Dijaki uporabljajo konstrukcijske linije, preseke in osi za natančno postavitve dlani in zapestja na risalno površino. Pri tem določajo glavne meje mase (dlani, prstov in zapestja) ter upoštevajo vidne presečne točke in prostorske osi prstov.

Analiza sorazmerij in prehodov: Učitelj pomaga dijakom proučiti sorazmerja med deli dlani (npr. velikost palca v primerjavi z dlanjo ali dolžina prstov v primerjavi z zapestjem) ter prehode med posameznimi deli, kot so členki, sklepi in pregibi.

Skiciranje z različnih zornih kotov: Dijaki ustvarjajo hitre skice (krokije), pri čemer dlan in zapestje upodabljajo z različnih zornih kotov (zgoraj, spodaj, stransko) in v različnih postavitvah (počivajoča dlan, oprijem predmeta). S tem razvijajo prostorsko razumevanje oblike.

Dodajanje predmetov v oprijem dlani ali dodatkov: Učitelj dijake spodbuja k dodajanju predmetov (npr. pisalo, skodelica, žoga), kar jim omogoča raziskovanje funkcionalnosti dlani in povezanosti njene oblike s predmeti v prostoru. Modelu dlani lahko tudi dodajajo posamezne elemente, kot so prstani, ure, zapestnice, rokavice ipd.

Tonska modelacija in svetlobni prehodi: Dijaki tonsko modelirajo konstrukcijske risbe dlani in zapestja. Posebna pozornost je namenjena mehkim in ostrim prehodom med svetlobo in senco, kar omogoča tridimenzionalen prikaz volumna dlani.

Umeščanje na različne slikovne ploskve: Dijaki preizkušajo različne velikosti risalnih ali slikovnih ploskev za upodobitev dlani, kar jim pomaga razumeti vpliv prostora na kompozicijo in proporce.

Risanje po spominu in domišljiji: Dijaki risanje in tonsko modeliranje dlani nadgradijo z ustvarjanjem oblik po spominu ali z domišljjskimi prilagoditvami. Pri tem uporabljajo znanje o osnovnih oblikovnih značilnostih dlani in zapestja.

Uporaba referenčnih materialov in modelov: Priporočljivo je, da učitelj za študijske naloge uporablja fizične modele ali visokokakovostne fotografije človeške dlani z zapestjem. Takšni vizualni pripomočki omogočajo dijakom poglobljen vpogled v anatomsko strukturo, obliko, proporce in prostorske odnose med posameznimi deli dlani in zapestja.

Demonstracija prehoda od konstrukcije do tonske modelacije: Učitelj naj z jasno in metodično demonstracijo prikaže proces prehoda od konstrukcijske risbe do tonske modelacije. Poudarek naj bo na pravilni uporabi osnovnih geometrijskih oblik kot izhodišča za oblikovanje volumna in na doslednem upoštevanju prehodov med svetlobnimi in senčnimi ploskvami.

Raziskovanje dinamičnih postavitev dlani: Priporočljivo je, da dijaki preizkusijo upodabljanje dlani v različnih dinamičnih položajih (npr. stisnjena pest, prijem predmeta, razprti prsti). Takšne naloge spodbujajo razumevanje funkcionalnih gibov, prostorske dinamike in relacij med posameznimi deli dlani ter njihovim vplivom na obliko.

Eksperimentiranje z različnimi tehnikami: Dijakom je priporočljivo omogočiti delo z različnimi risarskimi in slikarskimi tehnikami (npr. svinčnik, oglje, pastel, akvarel). Raziskovanje teh tehnik pripomore k boljšemu razumevanju vpliva materialov na prikaz teksture, volumna in svetlobnih učinkov.

Samoevalvacija in analiza izvedenih nalog: Po zaključku vsake naloge naj dijaki reflektirajo svoje delo, tako skozi individualno korekturo s profesorjem kot tudi skozi skupinsko korekturo in analizo doseženih rezultatov. Analizirajo naj, kako natančno so zajeli anatomske proporce, volumen in svetlobne odnose. Učitelj naj jih spodbuja k izboljšanju zaznav in zapisov od celote k podrobnosti ter likovne kompozicijske usklajenosti. Sistematična analiza jim omogoča poglobitev razumevanja lastnih tehničnih in ustvarjalnih sposobnosti

CILJI

Dijak:

- opazuje značilnosti človeške dlani z zapestjem in jo riše s pomočjo geometrizacije;
- opazuje in riše volumen človeške dlani z zapestjem s konstrukcijsko risbo - vidnost mej mase delov človeške dlani z zapestjem, zaznavanje presekov, simetral in osi prstov;
- po opazovanju skicira in riše geometriziran model človeške dlani z zapestjem v različnih postavitvah;
- riše hitre skice in krokije z različnih zornih kotov in v različnih postavitvah geometriziranega modela človeške dlani z zapestjem;
- riše konstrukcijo geometriziranega modela človeške dlani z zapestjem po spominu in lastni zamisli, izhajajoč iz razumevanja bistvenih oblikovnih značilnosti;
- riše predmete, ki so v neposredni povezavi s formo in oprijemom človeške dlani;
- modelira in tonsko slika predhodno zasnovano konstrukcijsko risbo človeške dlani z zapestjem.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » nariše volumen človeške dlani z zapestjem s konstrukcijsko risbo;
- » tonsko naslika geometrizirano človeško dlan z zapestjem;
- » skicira človeško dlan z zapestjem in ji dodaja predmete, ki so v neposredni povezavi s formo in oprijemom človeške dlani z zapestjem po spominu in lastni zamisli.

TERMINI

◦ geometrizacija ◦ konstrukcijska risba ◦ sorazmerja ◦ tonska modelacija ◦ mehki in ostri prehodi ◦ osi delov dlani ◦ dinamična postavitve ◦ dodajanje predmetov ◦ volumen dlani ◦ preseki in pregibi

OD GEOMETRIJSKEGA K ORGANSKEMU; RISANJE IN TONSKO SLIKANJE GEOMETRIZIRANEGA MODELA ČLOVEŠKEGA STOPALA

OBVEZNO

OPIS TEME

Dijaki spoznavajo značilnosti človeškega stopala in ga rišejo s pomočjo geometrizacije.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Opazujejo in rišejo volumen geometriziranega modela človeškega stopala s konstrukcijsko risbo, pri čemer prepoznavajo meje mase posameznih delov stopala, kot so peta, nart, prsti in gleženj, ter zaznavajo preseke, simetrale in osi. Dijaki skicirajo in rišejo geometrizirani model človeškega stopala v različnih postavitvah ter rišejo hitre skice in krokije z različnih zornih kotov. Prav tako rišejo konstrukcijo geometriziranega modela človeškega stopala po spominu in lastni zamisli, izhajajoč iz razumevanja bistvenih oblikovnih značilnosti (1.3.1.1), (1.3.2.1), (1.3.4.1), (4.1.1.1), (4.3.3.1), (4.5.3.1), (4.2.6.1), (3.1.2.2), (3.1.1.1), (3.1.3.3), (3.1.4.1), (3.2.1.4), (3.2.3.3), (3.2.4.1) in (3.3.4.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » sorazmerja med velikostmi posameznih delov človeškega stopala, s pomočjo geometrizacije pri prikazovanju volumna,
- » umestitev človeškega stopala na različne velikosti risarske ali slikovne ploskve.

Uporaba fizičnih modelov (mavčnih odlitkov ali 3D tiskov) in referenčnih slik oz. risb: Učitelj dijakom predstavi fizične modele ali visokokakovostne fotografije stopala, da omogoči poglobljeno analizo oblik, proporcij in volumna.

Demonstracija konstrukcijske risbe: Učitelj prikaže dijakom postopni prehod od osnovne geometrizacije stopala do natančne konstrukcijske risbe, pri čemer so jasno določene osi, preseki in mase posameznih delov.

Vaje iz perspektive in zornih kotov: Dijaki izvajajo vaje, pri katerih upodabljajo stopalo z različnih zornih kotov in v različnih dinamičnih postavitvah, da pridobijo razumevanje prostorskih skrajšav in prehodov.

Risanje stopala v različnih legah z dodatkom odprtega obuvala: Dijaki rišejo stopala z različnimi obuvali, v nadaljevanju dodajajo lahko tudi obuvala po lastni izbiri in domišljiji.

Tonska modelacija: Učitelj vodi dijake pri tonski modelaciji, pri čemer poudarja pomembnost prehodov med svetlimi in temnimi toni za tridimenzionalno upodobitev stopala.

Eksperimentiranje z materiali in tehnikami: Dijaki preizkušajo različne tehnike (npr. svinčnik, oglje, pastel, akvarel), da raziskujejo učinke na prikaz teksture in volumna.

Refleksija in analiza: Dijaki analizirajo svoja dela in ocenijo, kako uspešno so zajeli anatomske značilnosti, proporce in prostorsko dinamiko stopala. Učitelj jih spodbuja k izboljšavam in raziskovanju novih izraznih možnosti.

Primerjava z deli znanih umetnikov: Učitelj dijakom predstavi študije stopal znanih umetnikov (npr. Michelangelo, Leonardo da Vinci) ter analizira njihove pristope k upodabljanju proporcev, anatomije in volumna.

Uporaba anatomskih diagramov: Dijaki naj proučijo osnovno anatomijo stopala, kar vključuje razumevanje kosti, mišic in vezi, saj to izboljša njihovo prostorsko zaznavanje in upodobitev.

Prilagajanje formata: Dijaki naj eksperimentirajo z risanjem in slikanjem stopala na ploskvah različnih velikosti, da razvijejo občutek za kompozicijo in razmerja v prostoru.

CILJI

Dijak:

- opazuje značilnosti človeškega stopala in ga riše s pomočjo geometrizacije;
- opazuje in riše volumen geometriziranega modela človeškega stopala s konstrukcijsko risbo – vidnost mej mase delov človeškega stopala (pete, narta, prstov, gležnja) in zaznavanje presekov, simetral, osi;
- po opazovanju skicira in riše geometrizirani model človeškega stopala v različnih postavitvah;
- riše hitre skice in krokije z različnih zornih kotov in v različnih postavitvah geometriziranega modela človeškega stopala;
- riše konstrukcijo geometriziranega modela človeškega stopala po spominu in lastni zamisli, izhajajoč iz razumevanja bistvenih oblikovnih značilnosti;
- modelira in tonsko slika predhodno zasnovano konstrukcijsko risbo človeškega stopala.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » nariše volumen človeškega stopala s konstrukcijsko risbo;
- » tonsko naslika geometrizirano človeško stopalo.

TERMINI

- geometrizacija ◦ konstrukcijska risba ◦ prostorske skrajšave ◦ tonska modelacija ◦ os stopala ◦ sorazmerja
- dinamična postavitve ◦ volumen ◦ anatomske diagrame

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE IN SLIKANJE ČLOVEŠKE GLAVE; ŠTUDIJA GLAVE PO MAVČNIH ODLITKIH, PO ŽIVEM MODELU (PORTRET, AVTOPORTRET)

OBVEZNO

OPIS TEME

Risanje in slikanje človeške glave zahteva razumevanje osnovne anatomske zgradbe ter površinskih značilnosti obraza. Lobanja kot temeljna struktura s posameznimi deli – čelo, ličnice, nos in čeljust – definira videz obraza in glave. Poznavanje anatomske značilnosti omogoča ustvarjanje upodobitev glave, bodisi v profilu, tričetrtinskem ali frontalnem pogledu.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Za učinkovito risanje glave je bistveno, da jo razdelimo na enostavnejše oblike in ploskve. To vključuje prepoznavanje ključnih meja, kjer se deli oblike prekrivajo ali niso vidni, ter konstrukcijskih/geometrizacijskih linij, ki opredeljujejo prehode med posameznimi deli obraza.

Usvajanje načrtovanja ni pomembno zgolj za realistično portretiranje, temveč tudi pri ustvarjanju domišljajskih ali stiliziranih upodobitev človeške glave. Ne glede na to, ali dijak riše po živem modelu ali po referenci (uporaba slikovnih anatomske učil, računalniških aplikacij ipd.), sta natančno opazovanje in razumevanje anatomije, skupaj z vztrajno prakso, ključna za razvoj in razumevanja dane naloge.

Tema se osredotoča na poglobljeno risanje in slikanje človeške glave, pri čemer se dijaki seznani z anatomske značilnostmi in proporci glave, študirajo obliko in strukturo na mavčnih odlitkih ter ob risanju po živem modelu. Pri portretiranju glave, bodisi portreta bodisi avtoportreta, dijaki razvijajo občutek za pravilne proporce, volumne in teksture. Cilj je usvojiti tehnike risanja in slikanja glave, upoštevajoč prostorsko orientacijo, oblikovne značilnosti in svetlobne učinke, ki vplivajo na obliko upodobitve človeške glave ^{SC} (1.3.1.1), ^{SC} (1.3.2.1), ^{SC} (1.3.4.1), ^{SC} (4.1.1.1), ^{SC} (4.3.3.1), ^{SC} (4.5.3.1), ^{SC} (4.2.6.1), ^{SC} (3.1.1.1), ^{SC} (3.1.2.2), ^{SC} (3.1.3.3), ^{SC} (3.1.4.1), ^{SC} (3.2.1.4), ^{SC} (3.2.3.3) in ^{SC} (3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » opazovanje in analiza anatomske strukture glave,
- » študije delov človeškega obraza v celoti in njegovih proporcev,
- » risanje in slikanje po mavčnih odlitkih in živem modelu,
- » portret in avtoportret – analiza fizionomskih značilnosti,
- » različne risarske in slikarske tehnike za upodabljanje človeške glave,
- » študija človeške glave glede na različne zorne kote opazovanja,
- » uporaba svetlo-temnih vrednosti in tonske modelacije za prikaz tridimenzionalnosti glave,
- » uporaba barvne modulacije za prikaz tridimenzionalnosti glave.

Analiza in priprava

Učitelj dijakom predstavi anatomske značilnosti človeške glave, pri čemer uporabi slikovne prikaze, anatomske diagrame in modele lobanje.

Dijaki proučijo sorazmerja glave in razumejo razmerja med deli obraza (čelo, oči, nos, usta, brada).

Pripravi se osnovni referenčni material, kot so mavčni odlitki, fotografski portreti, anatomske učni pripomočki.

Konstrukcija in geometrizacija

Dijaki začnejo z razčlenjevanjem glave na osnovne geometrijske oblike (krogla, valj, prizma) in določanjem ključnih konstrukcijskih linij (simetrala, os, linija oči, linija ustnic, prizma nosu ipd.).

Konstrukcijske risbe se izvajajo z enostavnimi linijami, ki opredeljujejo obliko in prostorsko orientacijo glave ter se konstrukcijsko nadgrajujejo od celote k podrobnosti.

Študije po mavčnih odlitkih

Dijaki rišejo glave po mavčnih odlitkih, kar omogoča podrobno proučevanje različnih fizionomij. Poseben poudarek je na natančnem opazovanju proporcev in volumna. Konstrukcijsko risbo nadgrajujejo s tonskimi študijami s pozornostjo na različnih tonskih vrednostih in prehodih med njimi.

Portretiranje po živem modelu

Učitelj dijake vodi pri risanju portreta po opazovanju živega modela. Poudarek je na fizionomskih značilnostih modela, poleg konstrukcijske risbe učitelj dijaka vodi v nadgradnje, pri čemer dijak opazuje obrazne poteze in skozi risbo beleži izraznost portretiranja.

Dijaki se pri uporabi modelacije osredotočajo na natančno zaznavanje tonskih prehodov, teksture kože in svetlobnih učinkov pri ustvarjanju portreta.

Avtoportret

Dijaki pri nalogi risanje avtoportreta uporabljajo ogledalo in rišejo svojo podobo po opazovanju. Učitelj spodbuja dijaka, da nariše avtoportret s konstrukcijsko risbo, ki jo nadgrajuje v različni izraznih poteh. Ta vaja spodbuja introspektivno opazovanje in analizo lastnih obraznih potez. Pri avtoportretu dijaki razvijajo osebni likovni izraz in v nadaljevanju nalogo izvedejo tudi s tonsko modelacijo in v različnih barvnih tehnikah.

Uporaba tonske modelacije in barvne modulacije

Dijaki tonsko modelirajo glavo z uporabo svetlobe in sence za tridimenzionalni prikaz.

Uporaba barvnih prehodov (modulacija) omogoča poudarjanje globine, teksture in volumna.

Delo z različnimi tehnikami

Dijaki preizkušajo različne risarske in slikarske tehnike (svinčnik, oglje, pastel, akvarel, olje) in raziskujejo, kako materiali vplivajo na teksturo in prostorsko zaznavanje glave.

Postopen razvoj veščin

Naloge se izvajajo postopno od enostavnih vaj (konstrukcijska risba) do zahtevnejših nalog (portretiranje živega modela). Dijaki naj sprva obvladajo osnovna razmerja in konstrukcijo, preden se lotijo detajlov in stilizacije.

Poudarek na opazovanju

Dijaki naj razvijajo natančne opazovalne spretnosti z analizo modela z različnih zornih kotov. Spodbujajte jih k opazovanju subtilnih prehodov svetlobe in sence.

Raziskovanje umetniških referenc

Učitelj naj predstavi portrete znanih umetnikov (npr. Rembrandt, Leonardo da Vinci) in analizira njihove tehnike risanja in slikanja glave.

Uporaba dodatnih virov

Spodbujajte uporabo digitalnih orodij, kot so aplikacije za anatomijo ali 3D modeli, ki omogočajo podrobno analizo oblik glave.

Spodbujanje individualnega izraza

Dijaki naj razvijajo osebni pristop k risanju in slikanju glave, pri čemer eksperimentirajo s stilizacijo, barvami ali tehnikami.

CILJI

Dijak:

- opazuje in riše anatomske značilnosti človeške glave;
- razume in uporabi proporce ter riše prostorsko konstrukcijo glave;
- riše študije glave iz različnih zornih kotov in v različnih pozah;

- : razvija sposobnost risanja portretov in avtoportretov z upoštevanjem anatomskih in fizionomskih značilnosti posameznika;
- : razvija sposobnost modelacije in modulacije glave z uporabo linije, tona in barve;
- : riše krokije in detajlne študije glave po opazovanju ali spominu;
- : uporablja različne tehnike risanja in slikanja za upodabljanje človeške glave.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » nariše in naslika anatomsko pravilno človeško glavo z uporabo konstrukcijskih risb;
- » nariše človeško glavo z različnih zornih kotov, upoštevajoč proporce in anatomske značilnosti;
- » za upodobitev volumenskih značilnosti obraza uporabi različne tehnike tonske modelacije, upoštevajoč kompozicijsko, svetlobno in barvno situacijo.

TERMINI

○ anatomska struktura glave ○ lobanja ○ proporci ○ fizionomske značilnosti ○ konstrukcijska risba
 ○ geometrizacija ○ tonska modelacija ○ gradacija tonov ○ svetlobni učinki ○ uporaba kontrastov ○ vloga perspektive ○ likovna sredstva ○ barvna modulacija ○ svetlobno-barvni učinek ○ barvni kontrasti ○ barvni prelivs ○ interakcija svetlobe in barve ○ likovna sredstva in tehnike ○ mavčni odlitek ○ zorni kot ○ svetlo-temne vrednosti ○ kroki

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE IN SLIKANJE ČLOVEŠKE FIGURE RISANJE IN SLIKANJE SKELETA, MIŠIČNEGA USTROJA IN FORME ČLOVEŠKEGA TELESA.

OBVEZNO

OPIS TEME

Risanje in slikanje človeške figure je ena najzahtevnejših, a hkrati najpomembnejših tem. Človeško telo s svojo kompleksno strukturo in dinamičnostjo zahteva od dijaka temeljno razumevanje ter vpogled v strukturo človeškega telesa, sorazmerja v odnosu delov do celote, anatomske zgradbe in funkcijo posameznih delov telesa glede na gibanje. V tem poglavju se dijaki osredotočajo na risanje in slikanje človeške figure v različnih položajih ter razvijajo svoje sposobnosti risanja in slikanja človeške figure v prostoru.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ključno pri risanju in slikanju človeške figure je gradnja telesa z osnovnimi geometrijskimi telesi (valj, krogla, kvader), kar omogoča postopno konstruiranje figure. S tem pristopom dijaki pridobijo razumevanje ključnih volumnov in sorazmerij telesa ter povezav med posameznimi deli. Ko so ti osnovni elementi usvojeni, se lotijo natančnejših študij skeletnih in mišičnih skupin.

Delo z živimi modeli je pomemben del tega poglavja, saj dijakom omogoča razvoj občutka za karakternost figure, dinamiko in specifično pozo ter ravnotežje figure v prostoru. Poleg natančnega risanja in slikanja po opazovanju se spodbuja tudi skiciranje in risanje krokijev, pri čemer lahko dijaki tudi eksperimentirajo z različnimi tehnikami in načini dela. Tema dijakom omogoča poleg študijskih pristopov tudi razvoj njihovega osebnega risarskega in slikarskega izraza.

Ta proces se začne z razumevanjem skeletnega ogrodja, ki služi kot podlaga za določanje proporcij in drže človeške figure. Na tej podlagi dijaki študije nadgrajujejo s študijem mišične strukture, ki opredeljuje gibanje in obliko telesa.

Dijak spozna kompleksnost ustroja človeškega telesa ter ga s postopno gradnjo razdeli in preoblikuje v risarsko ali slikarsko celoto. Osnovna gradnja se začne s skeletom, ki služi kot strukturna osnova. Skelet določa tudi ključne osi, ki so izhodišče za pravilno umeščanje telesa v prostor.

Sledi risanje mišičnega ustroja s pomočjo anatomskih predlog. Mišice ne le oblikujejo figuro, ampak igrajo ključno vlogo pri gibanju in napetosti telesa. Razumevanje tega omogoča dijaku, da spozna tektoniko človeškega telesa.

Dijak pri risanju figure kompleksne anatomske značilnosti najprej zreducira na osnovna geometrijska telesa, s tem razume medsebojno povezavo različnih delov telesa ter jih povezuje v celoto v končni postavitvi figure v prostoru. Postopni prehod od skeletnih struktur do natančno upodobljene muskulature omogoča dijaku ustvarjanje natančnih, proporcionalnih in dinamičnih prikazov delov človeškega telesa in človeškega telesa kot celote.

Razumevanje in upodabljanje po danih stopnjah (skelet, mišice in telo kot celota) omogoča raziskovanje gibanja, drže in naravne dinamike človeškega telesa v različnih pozah. Uporaba teh metod pripomore k obvladovanju tako realističnih kot stiliziranih upodobitev človeške figure.

Sledi oblikovanje zunanjih kontur telesa, pri čemer dijak upošteva vse usvojeno znanje in ga nadgradi z upodabljanjem tekstur telesa in draperij, prehodov med svetlobo in senco ter tako ustvari celovit videz figure. Ta stopnja zahteva obvladovanje tonske modelacije in uporabe svetlobnih ključev za doseg prostorskih učinkov (1.3.1.1), (1.3.2.1) in (1.3.4.1).

Postopna gradnja figure tako omogoča celosten pristop k slikanju človeškega telesa, ki temelji na natančni konstrukciji, razumevanju mišične dinamike in površinskih značilnosti, kar vodi do realističnih ali stiliziranih upodobitev figure v prostoru (4.1.1.1), (4.3.3.1), (4.5.3.1), (4.2.6.1), (3.1.1.1), (3.1.2.2), (3.1.3.3), (3.1.4.1), (3.2.1.4), (3.2.3.3) in (3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » osnovna anatomija človeškega telesa: skelet, mišice, sklepi in proporci,
- » gradnja figure: od skeletne strukture do mišične mase in površinskih značilnosti,
- » tonska modelacija in uporaba svetlostnih ključev za upodabljanje volumna človeškega telesa,
- » risanje človeške figure v različnih položajih s poudarkom na razumevanju gibanja in dinamike telesa v anatomskem kontekstu,
- » različne likovne tehnike (svinčnik, oglje, kreda, akvarel) za risanje in slikanje telesa.

Priprava in uvod v anatomsko razumevanje človeškega telesa: Učitelj v teoretičnem uvodu predstavi dijaku osnovno anatomijo človeškega telesa: skelet, mišične sklope in njihove funkcije. Pri tem uporabi anatomske modele, diagrame in aplikacije, ki prikazujejo ključne strukture telesa. Pomemben poudarek nameni tudi razumevanju osnovnih proporcij človeškega telesa (npr. razmerja glave do telesa) in njihovemu umeščanju glede na celotno figuro in glede na različne poze te figure.

Konstrukcija figure z osnovnimi geometrijskimi telesi: Dijaki gradijo osnovno figuro s pomočjo osnovnih geometrijskih oblik (valji, krogle, prizme). Učitelj demonstrira, kako geometrijske oblike definirajo glavne volumne telesa (npr. valji za okončine, krogle za sklepe, prizme za trup) in kako so te oblike povezane v prostoru. Dijaki ustvarjajo skice, pri čemer se osredotočijo na sorazmerja med deli telesa in njihovo prostorsko postavitev.

Študij skeleta: Učitelj vodi dijake pri risanju skeletne strukture, ki predstavlja osnovno ogrodje človeškega telesa. Poudarek je na ključnih točkah, ki vplivajo na gibanje (npr. sklepi), in na osrednjih oseh telesa oz. posameznih okončin.

Risanje mišičnega ustroja: Dijaki nadaljujejo z analizo mišičnega ustroja in proučujejo, kako mišice oblikujejo telo in omogočajo gibanje.

Pri risanju mišičnih sklopov uporabljajo anatomijo za razumevanje razmerij in napetosti mišic. Učitelj poudarja pomembnost pravilne umestitve mišic na skelet.

Upodobitev celotne figure: Dijaki povežejo svoje znanje o skeletu, mišicah in površinskih značilnostih telesa v risbo ali sliko celotne figure. Učitelj vodi dijake pri umeščanju figure v slikovni prostor, pri čemer ti upoštevajo dinamiko, ravnotežje in specifično posamezne poze.

Delo po živem modelu: Postavitev modela: model naj zavzame stabilno in udobno pozo, ki naj bo prostorsko razumljiva. Priporočene so raznolike poze (stoječe, sedeče, ležeče), da dijaki proučijo različne telesne dinamike. Poze naj trajajo dovolj dolgo za podrobno analizo (npr. 10–20 minut za skiciranje in minimalno 3 šolske ure za detaljne študije).

Postavitev delovnega prostora: Dijaki naj sedijo ali stojijo na dovolj oddaljeni točki, da lahko opazujejo celotno figuro. Perspektiva in zorni kot naj bosta taka, da omogočata razumevanje prostorskih odnosov. Dijaki naj začnejo z natančnim opazovanjem figure. Analizirajo proporce (npr. razmerje med višino glave in telesa) in določajo ključne točke in osne linije, kot so hrbtenica, os ramenskega obroča in medenične kosti, pozicijo ramen, bokov, kolen stopal, komolcev in zapestij.

Skica osnovne konstrukcije: Dijaki uporabijo osnovne geometrijske oblike (valji, krogle, prizme) za določanje volumna telesa in osnovnih proporcev. Te konstrukcijske oblike pomagajo pri umeščanju figure v prostor. Učitelj je pozoren, da dijake vodi v analizi figure kot celote.

Določitev osi in proporcev: Z rahlimi potezami označijo glavne osi telesa (navpična os glave in trupa, osi okončin) ter preverijo proporcionalne odnose z viziranjem.

Gradnja figure: Dodajanje detajlov: po določeni osnovni konstrukciji dijaki začnejo dodajati detajle, kot so oblike sklepov, mišični prehodi in površinske značilnosti.

Prehodi med deli telesa: Poudarite pomembnost prehodov/presekov med deli telesa.

Analiza proporcev in korekcije: Učitelj spodbuja dijake, da med risanjem preverjajo natančnost gradnje risbe, natančnost določanja proporcev.

Gradnja risbe s tonsko modelacijo

Svetloba in senca: Dijaki določijo vire svetlobe in uporabijo tonsko modelacijo za poudarjanje volumna.

Gradacija tonov: Tonski prehodi naj bodo izvedeni z enakomernim stopnjevanjem intenzitete. V študijah, ki jim učitelj nameni več šolskih ur, se lahko dijaki posvetijo tudi poudarjanju ključnih detajlov – obraznih potez, rok in nog –, saj ti pogosto določajo značaj in dinamiko figure.

Uporaba različnih tehnik in materialov: Eksperimentiranje: dijaki naj preizkusijo različne tehnike (svinčnik, oglje, kreda, akvarel), pri čemer raziskujejo učinke teksture, svetlobe in barve, svinčnik npr. za linijsko risbo, oglje za tonsko modelacijo, kredo in pastel za poudarjanje svetlobnih učinkov.

Zaključek risbe: Analiza in refleksija: dijaki pregledajo končno risbo, analizirajo natančnost proporcev, realistično upodobitev volumna in dinamičnost figure. Zelo pomembna je učiteljeva povratna informacija. Učitelj daje usmerjene komentarje, korekture glede likovnega zapisa posameznega dijaka, je nazoren pri podajanju kritike in predstavi možnosti za izboljšanje risbe, hkrati spodbuja dijake k razmisleku o kvaliteti likovnega zapisa v primerjavi posameznika in celotne skupine.

Sistemičen pristop: Naloge se izvajajo postopno od enostavnih skic geometrijskih teles do kompleksnih upodobitev celotne figure. Učitelj naj zagotovi, da dijaki obvladajo vsak korak, preden preidejo na zahtevnejše naloge.

Poudarek na razumevanju: Dijaki naj razvijajo natančne opazovalne spretnosti in razumejo, kako se povezujejo posamezni deli telesa ter kako gibanje vpliva na njihovo obliko.

Raznolikost virov: Uporaba referenčnih materialov, kot so fotografije, anatomske risbe, modeli in digitalna orodja, omogoča dijakom raznolik pristop k razumevanju telesa.

Spodbujanje eksperimentiranja: Dijaki naj raziskujejo različne tehnike, kompozicije in perspektive pri upodabljanju figure, kar razvija njihovo kreativnost in tehnične sposobnosti.

Analiza umetniških del: Učitelj naj dijakom predstavi dela znanih umetnikov; risbe jim predstavi tako, da proučijo njihove pristope k anatomiji in figuralnemu slikarstvu.

CILJI

Dijak:

- konstruira dele telesa in človeško telo z osnovnimi geometrijskimi telesi (krogle, valji, kocke, kvadri), razvija občutek za volumen, proporce človeškega telesa in zaznavanje telesa ter površinskih značilnosti telesa v prostoru v različnih pozah;
- razume osnovno anatomsko strukturo človeškega telesa – skeleta in mišičnega ustroja – ter to upošteva pri umeščanju v risbo ali sliko;
- razume, konstrukcijsko nariše študijo skeleta, uporablja tonsko modelacijo in barvo za upodabljanje mišičnih sklopov človeškega telesa.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » natančno konstruira risbo človeške figure s pomočjo osnovnih geometrijskih teles in pravih proporcev;
- » razume in pravilno upodablja skelet, mišično zgradbo človeškega telesa in površinskih značilnosti telesa;
- » uporablja svetlobne in prostorske ključne za ustvarjanje globine in realističnega videza telesa;
- » samostojno oblikuje figuro, pri čemer upošteva anatomske zakonitosti in dinamiko gibanja telesa.

TERMINI

- anatomija človeškega telesa ◦ skelet ◦ mišični stroj ◦ proporci ◦ tektonika telesa ◦ geometrizacija
- tonska modelacija ◦ draperija ◦ dinamika telesa ◦ konstrukcijska risba ◦ sklep ◦ površinske značilnosti
- figura ◦ krokiji ◦ ravnotežje ◦ likovne tehnike ◦ prostorski učinki

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE IN SLIKANJE ČLOVEŠKE FIGURE, MOŠKA IN ŽENSKA FIGURA - AKT PO ANTIČNIH IN ODLITKIH V RAZLIČNIH MATERIALIH

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema se osredotoča na risanje in slikanje ženske in moške figure po odlitkih ter upoštevanje anatomskih specifik golega telesa.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Tema se osredotoča na upodabljanje kompleksnejših organskih form, risanje in slikanje človeške figure, tako moške kot ženske, ter tudi risanje akta po antičnih odlitkih v različnih materialih ^{SC}(4.2.2.1), ^{SC}(4.2.6.1), ^{SC}(4.2.4.1), ^{SC}(4.3.3.1), ^{SC}(1.3.1.1), ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(1.3.4.2), ^{SC}(3.1.1.1), ^{SC}(3.1.2.2), ^{SC}(3.1.3.3), ^{SC}(3.1.4.1), ^{SC}(3.2.1.4), ^{SC}(3.2.3.3) in ^{SC}(3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » proporcij človeškega telesa, kanoni v različnih zgodovinskih obdobjih,
- » analiza statičnih in dinamičnih pozicij telesa, primer kontraposta kot harmonično-dinamičnega ravnovesja, analiza napetosti v kontrapostu,
- » tektonika človeškega telesa, nosilni in nošeni deli,
- » kompozicijska umeščenost človeške figure v format glede na kontekst,
- » modelacija po odlitku v dani svetlobni situaciji,
- » uporaba stilizacije in tehnik abstrahiranja človeškega telesa pri upodabljanju.

Priprava in uvod v nalogo

Teoretični uvod: Učitelj dijakom predstavi osnovne kanone proporcev človeškega telesa skozi različna zgodovinska obdobja (npr. antična Grčija, renesansa). Pojasni koncept kontraposta kot harmonično-dinamičnega ravnovesja ter analizira primer antičnih kipov.

Analiza odlitkov: Dijaki naj podrobno proučijo odlitka moške in ženske figure ter njune anatomske značilnosti. Pri tem se osredotočijo na proporce, tektoniko telesa (nosilni in nošeni deli) ter razporeditev mas.

Priprava delovnega okolja: V osvetljen prostor z jasno definiranim svetlobnim virom, ki poudarja tridimenzionalnost, postavimo odlitek figure. Pripravimo različne formate risarskih ali slikarskih površin.

Skiciranje

Dijaki začnejo s hitrimi kroki različnih delov figure (torzo, okončine, glava) z uporabo osnovnih geometrijskih oblik, da zajamejo razmerja in splošno kompozicijo.

Učitelj naj poudari pomen pozicioniranja simetral, težiščnice in presekov ter prepoznavanja skrajšav pri kompleksnih pozah.

Postopni razvoj naloge

Začnemo z enostavnimi skicami in konstrukcijami, preden preidemo na tonsko modelacijo in stilizacijo. Naloge naj se izvajajo postopoma, da dijaki razvijajo razumevanje proporcev in dinamike.

Poudarek na opazovanju

Dijake spodbujamo k natančnemu opazovanju mas, prehodov med svetlobo in senco ter interakcij med različnimi deli figure.

Uporaba referenc

Poleg odlitkov vključimo tudi zgodovinske in sodobne primere aktov za analizo kompozicije, proporcev in svetlobnih učinkov.

Konstrukcijska risba in proporci

Dijaki izdelajo konstrukcijsko risbo celotne figure, pri čemer uporabijo osnovne geometrijske oblike za določitev razmerij in volumna.

Posebna pozornost je namenjena simetrali in težiščnici, ki opredeljujeta ravnotežje in distribucijo mase pri kontrapostu ali drugih dinamičnih pozah.

Učitelj pomaga dijakom pri prepoznavanju nosilnih in nošenih delov figure (npr. teža na eni nogi pri kontrapostu).

Uporaba različnih tehnik in slogov

Dijaki eksperimentirajo z različnimi tehnikami (svinčnik, oglje, pastel, akril, olje) in pristopi (realistično upodabljanje, stilizacija, abstrakcija).

Učitelj spodbuja dijake k raziskovanju lastnega likovnega izraza in interpretacije človeške figure.

Uporaba različnih formatov

Naloge izvajamo na različnih velikostih in vrstah površin (manjši formati za skice, večji za podrobnejše študije).

Kompozicijska umeščenost

Dijaki figuro smiselno umeščajo v format glede na kontekst naloge. Učitelj naj pojasni, kako kompozicija vpliva na celotno vizualno harmonijo dela.

Vključevanje interdisciplinarnih povezav

Povezujte vsebino z zgodovino umetnosti in anatomijo, kar dijakom omogoča širše razumevanje človeške figure.

Spodbujanje kreativnosti

Poleg realističnih upodobitev dijakom omogočite eksperimentiranje s stilizacijo in abstrahiranjem figure. Spodbujajte raziskovanje individualnega likovnega izraza.

Modelacija in tonska obdelava

Dijaki rišejo študijsko risbo z uporabo tonske modelacije figure, pri čemer uporabljajo tehnike mehkih prehodov (sfumato) za zaobljene dele in ostrejša prehoda za definirane robove.

Svetlobna situacija je ključna: dijaki morajo zaznavati in upodobiti osvetljene dele, sence ter refleksne svetlobe. Natančno opazujejo nasebne in odsebnne sence.

Refleksija in analiza

Po opravljeni nalogi dijaki analizirajo svoja dela. Učitelj vodi diskusijo o pravilnosti proporcev, tonski modelaciji in uspešnosti kompozicijske postavitve.

CILJI

Dijak:

- skicira, riše in slika človeško figuro ali dele človeške figure po odlitkih (figura, torzo, deli telesa) v različnih prostorskih situacijah in jih smiselno umešča v različne velikosti formatov;
- skicira, riše in slika človeško figuro z natančnim pozicioniranjem simetrane, težiščnice (kontrapost), sorazmerij, skrajšav in presekov, upoštevajoč anatomske značilnosti skeleta in mišične strukture pri statičnih in dinamičnih pozah človeške figure;
- riše študije odlitka telesa v kontrapostu z iskanjem pravega razporeda mas glede na težiščnico telesa;
- riše in slika figuro v dani svetlobni situaciji s pomočjo modelacijskih tehnik;
- razvija lastno likovno izražanje pri risanju in slikanju človeške figure z uporabo različnih risarskih in slikarskih tehnik in stilov od realističnih do stiliziranih interpretacij.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » v risbi, skici in sliki upodablja pravilne proporce človeške figure;
- » razume in smiselno konstruira različne dinamične in statične pozicije človeškega telesa in kontrapost kot primer harmonično-dinamičnega ravnovesja;
- » konstruira figuro v razločevanju med nosilnimi in nošenimi deli človeškega telesa;
- » smiselno kompozicijsko umešča figuro v format glede na njeno pozicijo v prostoru;
- » modelira glede na svetlobno situacijo;
- » razvija lastne stilizirane interpretacije človeške figure in jih uporablja v kompozicijah.

TERMINI

- akt ◦ proporci ◦ kanoni ◦ kontrapost ◦ tektonika telesa ◦ simetrala ◦ težiščnica
- skrajšava(foreshortening) ◦ preseki ◦ stilizacija ◦ abstrahiranje ◦ nosilni in nošeni deli

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE ČLOVEŠKE FIGURE, RISANJE OBLEČENE ČLOVEŠKE FIGURE (MOŠKA, ŽENSKA, OTROŠKA) V RAZLIČNIH POZAH V PROSTORU

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema se osredotoča na risanje oblečene človeške figure v različnih pozah v prostoru.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Tema se osredotoča na upodabljanje kompleksnejših organskih form, risanje človeške figure, tako moške, ženske in otroške, v različnih pozah v prostoru ^{SC}(4.2.2.1), ^{SC}(4.2.6.1), ^{SC}(4.2.4.1), ^{SC}(4.3.3.1), ^{SC}(1.3.1.1), ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(1.3.4.2), ^{SC}(3.1.1.1), ^{SC}(3.1.2.2), ^{SC}(3.1.3.3), ^{SC}(3.1.4.1), ^{SC}(3.2.1.4), ^{SC}(3.2.3.3) in ^{SC}(3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » načrtovanje človeške figure s pomočjo vidnih točk skeleta,
- » konstrukcija figure kot celote v različnih pozah,
- » prostorski plani in deformacija figure v prostoru,
- » kompozicijsko kadriranje človeške figure v prostoru,
- » človeški proporci skozi razvoj človeka,
- » prostorski plani in deformacija figure,

» človeško telo v odnosu do draperije,

» individualizacija in razvijanje risarskega izraza pri upodabljanju človeške figure v prostoru.

Teoretična priprava: Učitelj predstavi osnovne proporce človeškega telesa, pri čemer izpostavi razlike glede na spol, starost in karakternost figure. Razloži, kako vidne točke skeleta (npr. ključnica, kolki, komolci) pomagajo pri konstrukciji figure.

Analiza draperije: Dijaki proučijo draperijo na oblečeni figuri, pri čemer opazujejo, kako gube in teksture sledijo telesu ter kako vzorci vplivajo na vizualno zaznavanje oblike.

Postavitev modela: Model se postavi v pozicijo, ki naj bo risarsko čitljiva v kontekstu, da se v poziciji vidijo ključni deli telesa, volumni figure, za gradnjo risbe od enostavnih zapisov h kompleksnejšim, od celote k detajlu.

Konstrukcija človeške figure: Dijaki začnejo z risanjem osnovne konstrukcijske risbe figure, ki temelji na opazovanju vidnih točk skeleta in razmerij med deli telesa. Pozornost je namenjena pravilni postavitvi figure v prostor, pri čemer se uporabljajo osnovne geometrijske oblike za definiranje volumna in proporcev. Učitelj vodi dijake pri zaznavanju perspektive in deformacij figure glede na zorni kot opazovanja (prostorski plani).

Analiza in risanje figure v prostoru

Dijaki figuro umeščajo v prostor ter analizirajo njen odnos do okolice (predmetov, tal, sten). Upoštevajo prostorska razmerja in sorazmerja med figuro in okoliškimi elementi.

Risanje vključuje različne pozicije figure (stoje, sede, leže) in aktivne situacije (opravljanje nalog), pri čemer se upošteva dinamika telesa in gibanja.

Draperija in njene lastnosti

Dijaki podrobno opazujejo in rišejo interakcijo med telesom in oblačili. Poudarek je na proučevanju gub, deformacij vzorcev in tekstur.

Posebna pozornost je namenjena risanju deformacij draperije na različnih delih telesa (npr. napete gube na pregibih, ohlapna oblačila na bokih).

Tonska in prostorska obdelava

Dijaki uporabijo tehnike tonske modelacije za prikaz tridimenzionalnosti figure.

Pri risanju oddaljenih in bližnjih delov kompozicije uporabijo različne jakosti tona ali barve za ustvarjanje prostorskih planov.

Kompozicijsko kadriranje

Dijaki figuro smiselno kompozicijsko umeščajo v slikovni format, pri čemer upoštevajo pravilo tretjin, zlati rez in razmerja med figuro ter okolico.

Učitelj vodi dijake pri uporabi perspektive za doseganje skladnosti med prostorom, figuro in predmeti.

Stilizacija in individualni izraz

Dijaki eksperimentirajo z linijsko, ploskovno in modelacijsko stilizacijo figure, pri čemer razvijajo svoj likovni izraz.

Uporaba različnih risarskih in slikarskih tehnik (npr. svinčnik, oglje, pastel, akvarel, akril) spodbuja kreativnost in raziskovanje.

Refleksija in analiza

Po zaključku naloge dijaki analizirajo svoje delo z vidika proporcev, konstrukcije, tekstur in tonske obdelave.

Učitelj organizira razpravo, v kateri dijaki predstavijo svoj proces dela in rezultate, ter spodbuja refleksijo o izboljšavah.

Postopno izvajanje naloge

Risarske naloge se dijaki lotijo z enostavnimi skicami in krokiji, z uvodnimi skicami se lotijo gradnje kompleksne kompozicije, v katero so vključeni prostorski odnosi in interakcije med figuro ter okolico.

Poudarek na opazovanju

Dijaki naj razvijajo sposobnost natančnega opazovanja draperije, telesa in prostorskih odnosov. Spodbujamo jih k počasnemu in premišljenemu risanju.

Raznolikost modelov in situacij

Vključimo modele različnih starosti in postav, da dijaki razvijejo sposobnost zaznavanja različnih konstitucij in karakternosti.

Eksperimentiranje z različnimi tehnikami

Dijaki naj uporabljajo različne risarske in slikarske materiale za raziskovanje, kako vplivajo na prikaz tekstur, svetlobe in prostora.

Vključevanje referenc

Poleg risanja po živem modelu uporabimo fotografske reference ali primere iz umetnostne zgodovine za analizo in inspiracijo.

CILJI

Dijak:

- riše kroki figure v različnih prostorskih situacijah iz različnih zornih kotov;
- išče razmerja med celoto figure in okoljem;
- išče oporne točke vidnih delov okostja za načrtovanje konstrukcije figure;

- : po opazovanju riše človeško figuro v različnih položajih (sede, stoje, leže) v dani prostorski postavitvi, upoštevajoč konstrukcijo figure glede na anatomske značilnosti, karakternost figure glede na prostorsko postavitev ter glede na svetlobno situacijo pri uporabi modelacije;
- : figuro stilizira (linijsko, ploskovno, modelacijsko) in kompozicijsko kadrira glede na prostorsko postavitev;
- : analizira držo telesa in riše figuro v gibanju v aktivnem odnosu v različnih prostorskih situacijah (opravih);
- : riše človeško figuro in analizira proporce, konstitucijo in karakternost človeške figure glede na starost in spol;
- : riše figuro v odnosu do realnega prostora, postavitve predmetov v odnosu do figure in določa medsebojna sorazmerja in velikosti;
- : z različnimi načini risbe nakazuje prostorskost bližnjih in oddaljenih delov kompozicije v prostoru (prostorski plani in deformacija figure);
- : med risanjem opazuje, spoznava, analizira in sledi formi telesa ter draperije, ki se oprijema telesa, riše in analizira gube na draperiji, riše in opazuje texture in deformacije vzorcev draperije;
- : individualizira in razvije risarski izraz pri upodabljanju človeške figure v prostoru in uporabi različnih slikarskih in risarskih tehnik.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » konstruira/nariše oblečeno človeško figuro v prostoru s pomočjo kompozicijskega kadriranja in vidnih točk skeleta, sledi odnosu draperije in telesa;
- » pri risanju upošteva sorazmerja postavitve figure in predmetov v prostoru;
- » uporabi ustrezne proporce glede na starost in spol modela, zna izraziti karakternost človeške figure.

TERMINI

- kroki ◦ proporci ◦ vidne točke skeleta ◦ težiščnica ◦ konstitucija figure ◦ draperija ◦ deformacija vzorca
- prostorski plani ◦ kompozicijsko kadriranje ◦ stilizacija ◦ aktivni odnos figure ◦ tekstura draperije
- individualni izraz

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; SLIKANJE ČLOVEŠKE FIGURE, SLIKANJE OBLEČENE ČLOVEŠKE FIGURE (MOŠKA, ŽENSKA, OTROŠKA) V RAZLIČNIH POZAH V PROSTORU

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema se osredotoča na slikanje oblečene človeške figure v različnih pozah v prostoru.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Tema se osredotoča na upodabljanje kompleksnejših organskih form, slikanje človeške figure, tako moške, ženske in otroške v različnih pozah v prostoru ^{SC}(4.2.2.1), ^{SC}(4.2.6.1), ^{SC}(4.2.4.1), ^{SC}(4.3.3.1), ^{SC}(1.3.1.1), ^{SC}(1.3.3.1), ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(1.3.4.2), ^{SC}(3.1.1.1), ^{SC}(3.1.2.2), ^{SC}(3.1.3.3), ^{SC}(3.1.4.1), ^{SC}(3.2.1.4), ^{SC}(3.2.3.3) in ^{SC}(3.2.4.1).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » načrtovanje slikarske kompozicije človeške figure s pomočjo slikarske skice,
- » konstrukcija figure kot celote v različnih pozah in tonskih svetlobnih situacijah,
- » prostorski plani in deformacija figure v tonskem slikovnem prostoru,
- » kompozicijsko kadriranje človeške figure v prostoru glede na prostorske plane in deformacijo figure v tonskem kontekstu,

- » človeško telo v odnosu do draperije, svetlobne situacije in tonskih vredosti,
- » individualizacija in razvijanje slikarskega izraza pri upodabljanju človeške figure v prostoru.

Teoretična razlaga: Učitelj mora dijakom natančno in strukturirano predstaviti temeljne risarske in slikarske principe, ki so ključni za razumevanje in izvedbo nalog pri slikanju oblečene človeške figure v prostoru. Predstavitev vključuje naslednje korake:

Osnove konstrukcije figure

Geometrijska analiza figure: razčlenitev figure na osnovne geometrijske oblike (valji, krogle, prizme, stožci) za lažje razumevanje volumna in proporcev; uporaba konstrukcijskih linij (simetrala, osi okončin) za postavitev figure v prostor.

Proporci telesa: Učitelj pojasni standardne proporce človeškega telesa (npr. razmerje višine telesa glede na število glav, dolžina trupa v primerjavi z dolžino nog) ter razlike med spoloma in starostnimi skupinami.

Tonski principi

Svetloba in senca: Učitelj pojasni pomen svetlobnega vira in smeri svetlobe za ustvarjanje tridimenzionalnega učinka; predstavi vrste senc: **nasebne sence** (sence na osvetljeni figuri) in **odsebnne sence** (sence, ki jih figura meče na okolico).

Tonska lestvica: Učitelj pokaže dijakom, kako uporabljati tonsko lestvico (od najsvetlejših do najtemnejših odtenkov) za modelacijo volumna telesa in draperije.

Barvni principi

Barvna teorija: Učitelj razloži osnovne barvne odnose (toplo-hladni kontrasti, komplementarni kontrasti) in njihov vpliv na zaznavo prostora in figure. Poudari vlogo svetlosti in nasičenosti barv pri ustvarjanju iluzije bližine in oddaljenosti.

Barvna modulacija: Prikaže, kako z mešanjem barv ustvariti prehode, ki poudarijo tridimenzionalnost telesa in draperije.

Barvne skice figure: Dijaki izdelajo hitre barvne skice človeške figure v različnih pozah, pri čemer se osredotočajo na proporce, barvne odnose in razporeditev svetlobnih ter tonskih vrednosti. Učitelj spodbuja eksperimentiranje z barvnimi shemami za doseg različnih prostorskih učinkov (toplo-hladni kontrasti, komplementarne barve ipd.).

Obdelava barvnih vrednosti in prostorskih planov

Dijaki s pomočjo barvne modulacije ustvarjajo iluzijo globine in razdalje v prostoru. Učitelj predstavi, kako razlikovati med bližnjimi, srednjimi in oddaljenimi deli kompozicije ter kako barve, toni in linije vplivajo na zaznavo globine.

Analiza modela in draperije: Dijaki opazujejo in analizirajo figuro v prostoru. Posebno pozornost namenijo obliki telesa, vplivu oblačil (draperije) na percepcijo figure ter interakciji med telesom, gubami in svetlobo.

Učitelj pojasni, kako oblačila sledijo obliki telesa in jo nadgrajujejo s poudarjanjem volumna.

Razloži, kako se gube oblikujejo glede na napetost (npr. na pregibih komolcev ali kolen) in gravitacijo (na ohlapnih delih oblačil).

Tekstura in vzorci: Učitelj predstavi, kako s slikarskimi tehnikami (npr. suhi čopič, plastenje barv) upodobiti različne texture oblačil in deformacije vzorcev.

Priprava slikarskih materialov: Dijaki pripravijo osnovne skice figure s svinčnikom ali ogljem in izberejo slikarska sredstva (akvarel, akril, olje, pastel).

Konstrukcija figure in tonsko slikanje: Dijaki začnejo s konstrukcijo figure kot celote v izbrani pozi, pri čemer uporabljajo osnovne geometrijske oblike za določitev proporcij. Tonsko slikanje figure vključuje postopno plastenje barvnih vrednosti, s čimer dosežejo tridimenzionalnost telesa. Učitelj poudari pomen pravilne umestitve figure v prostor.

Kompozicijsko kadriranje: Dijaki figuro smiselno umeščajo v slikovni format glede na prostorske plane in deformacijo figure. Učitelj vodi dijake pri uporabi slikarskih načel, kot so pravilo tretjin, zlati rez in ravnotežje v kompoziciji.

Obdelava barvnih vrednosti in prostorskih planov

Dijaki s pomočjo barvne modulacije ustvarjajo iluzijo globine in razdalje v prostoru. Uporabljajo tople barve za bližnje dele in hladne barve za oddaljene plane.

Barvni odnosi in kontrasti se uporabljajo za poudarjanje prostorskih odnosov med figuro, okolico in predmeti v prostoru.

Draperija in tekstura

Dijaki podrobno analizirajo in slikajo gube na draperiji ter deformacije vzorcev, ki se pojavljajo zaradi gibanja ali svetlobnih učinkov.

Učitelj spodbuja opazovanje interakcije med telesom in oblačili ter raziskovanje različnih tehnik za prikaz tekstur (npr. suhi čopič, plastenje barv).

Individualizacija in slikarski izraz

Dijaki razvijajo svoj likovni slog in izraz, pri čemer lahko eksperimentirajo z različnimi tehnikami (ploskovno slikanje, realistično slikanje, stilizacija).

Spodbuja se interpretacija figure glede na kontekst, karakternost in individualne značilnosti modela.

Refleksija in evalvacija

Dijaki analizirajo svoje delo z vidika proporcij, barvne skladnosti, tonske obdelave in kompozicije.

Učitelj vodi diskusijo o močnih točkah in področjih za izboljšave ter spodbuja konstruktivno povratno informacijo med dijaki.

Postopni razvoj naloge

Naloge se začnejo z barvnimi skicami in enostavnimi tonskimi obdelavami, preden preidejo na kompleksnejše kompozicije s figuro v prostoru.

Spodbujanje opazovanja

Dijake spodbujamo k podrobnemu opazovanju svetlobe, barvnih odnosov in interakcij med figuro ter prostorom.

Raznolikost modelov in situacij

Zagotovimo modele različnih starosti, spolov in postav ter vključimo situacije z različno osvetlitvijo in prostorskimi razmerji.

Eksperimentiranje z materiali

Dijaki naj preizkusijo različne slikarske tehnike in orodja, da raziskujejo, kako lahko različni materiali vplivajo na rezultat.

Kreativna svoboda

Dijake spodbujamo k razvoju osebnega izraza, eksperimentiranju s stilizacijo in prilagajanju tehnik svoji viziji.

CILJI

Dijak:

- naslika barvne skice figure v različnih prostorskih situacijah iz različnih zornih kotov;
- išče razmerja med celoto figure in okoljem;
- po opazovanju tonsko slika človeško figuro v različnih položajih (sede, stoje, leže) v dani prostorski postavitvi, upoštevajoč konstrukcijo figure, karakternost figure in svetlobno situacijo,
- figuro slika (ploskovno, tonsko, barvno) in kompozicijsko kadrira glede na prostorsko postavitve;
- slika človeško figuro z upoštevanjem konstitucije in karakternosti glede na starost in spol;
- slika figuro v odnosu do realnega prostora, postavitve predmetov v odnosu do figure in določa medsebojna sorazmerja in velikosti;
- z različno obravnavo barve nakazuje prostorskost bližnjih in oddaljenih delov kompozicije v prostoru (prostorski plani, modelacija, modulacija);
- slika motiv, spoznava, analizira in sledi formi človeškega telesa ter draperije, ki se oprijema telesa, slika in analizira gube na draperiji, slika teksture in deformacije vzorcev draperije.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » uporabi proporcionalne zakonitosti upodabljanja figure različnega spola in starosti;

» v slikarski kompoziciji izraža karakternost človeške figure v odnosu do postavitve figure v prostor skozi individualizirani slikarski izraz.

TERMINI

◦ barvna skica ◦ tonska modelacija ◦ barvna modulacija ◦ prostorski plani ◦ konstrukcija figure
◦ kompozicijsko kadriranje ◦ tonske vrednosti ◦ tekstura draperije ◦ deformacija vzorcev ◦ individualni slikarski izraz ◦ svetlobna situacija ◦ karakternost figure

KOMPLEKSNEJŠE ORGANSKE FORME; RISANJE IN SLIKANJE ŽIVALSKIH FORM

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema obravnava risanje in slikanje živalskih form, pri čemer se dijaki poglobijo v anatomske značilnosti živalskih form, raziskujejo možnosti likovne interpretacije, stilizacije ter konstrukcije omenjenih form.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dijaki raziskujejo svet naravnih oblik, kompleksnih struktur, tekstur in detajlov. Živali kot del naravnega okolja ponujajo pester nabor motivov, ki jih je mogoče likovno raziskovati ter različno risarsko in slikarsko interpretirati. Tema je zasnovana tako, da dijake spodbuja k opazovanju teh form in prepoznavanju njihovih ključnih značilnosti. Ob različnih nalogah bodo dijaki izrazili tako preprostost kot kompleksnost naravnih oblik, pri tem pa uporabljali različne risarske in slikarske tehnike, ustvarjali različne zapise z možnostjo uporabe čistega risarskega zapisa ali pa v risbi uporabili modelacijo in teksturo. Tema vključuje tako realistične kot domišljajske interpretacije živalskih motivov ^{SC}(1.3.1.1), ^{SC}(1.3.3.1), ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(1.3.4.2), ^{SC}(3.1.4.1), ^{SC}(3.2.1.4), ^{SC}(3.2.3.3), ^{SC}(3.2.4.1) in ^{SC}(3.3.5.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » opazovanje in analiza živalskih form, proporcev, tekstur, barvnih in tonskih vrednosti (glava, trup, okončine, koža, perje, luske),
- » risanje in slikanje različnih živali v gibanju ali statičnih pozah,
- » uporaba različnih tehnik za prikaz teksture in detajlov naravnih oblik (npr. svinčnik, oglje, akvarel, akril, olje, različne grafične tehnike, zapisi s pomočjo digitalnih orodij),
- » domišljajska interpretacija živalskih motivov v abstraktni ali stilizirani obliki.

Predstavitev in analiza živalskih form

Učitelj mora dijakom predstaviti osnove anatomije in konstrukcije živalskih form. Posebej naj poudari, da se živalske oblike lahko razčlenijo na osnovna geometrijska telesa (npr. valji, krogle, prizme), ki služijo kot izhodišče za risanje.

Dijaki naj se naučijo opazovati in analizirati ključne značilnosti živalskih form, kot so proporci med glavo, trupom in okončinami, teksture kože, perja, lusk in drugih površinskih značilnosti.

Poudarek naj bo na primerjavi različnih živalskih vrst, da se spozna raznolikost naravnih oblik in struktur.

Konstruktivska risba in skiciranje

Dijaki naj začnejo s hitrimi krokiji in konstrukcijskimi risbami, pri čemer uporabijo osnovne geometrijske oblike za določanje volumna in sorazmerij.

Učitelj naj dijakom predstavi metode risanja živali z različnih zornih kotov in v različnih legah (statike in gibanja), pri čemer naj se osredotoči na pravilno postavitve osi, presekov in skrajšav.

Uporaba risarskih in slikarskih tehnik

Dijaki naj uporabljajo različne tradicionalne risarske tehnike (svinčnik, oglje, kreda) ter slikarske medije (akvarel, akril, olje) za ustvarjanje realističnih in stiliziranih upodobitev živalskih form.

Poseben poudarek je na tonski modelaciji, pri kateri dijaki razvijajo sposobnost ustvariti tridimenzionalni učinek in poudarijo volumne živali.

V delu prakse je priporočljiva uporaba digitalnih orodij in grafičnih tehnik, ki dijakom omogoči eksperimentiranje z modernimi pristopi izdelave likovnega dela.

Stilizacija in domišljajska interpretacija

Dijaki naj razvijejo lastni likovni izraz skozi stilizacijo živalskih motivov. Učitelj jih spodbuja k interpretaciji živalskih form na način, ki presega zgolj realistično upodobitev in vključuje elemente domišljije, abstrakcije ali poetičnega izraza.

Pri tem morajo upoštevati tudi povezovanje besedilnih in vizualnih elementov, če gre za ustvarjanje ilustracij ali vizualnih pripovedi.

Kompozicijsko umeščanje in prostorska dinamika

Dijaki naj ustvarjajo kompozicije, pri čemer živalske forme umeščajo v širši kontekst – bodisi v naravnem okolju, urbanem pejzažu ali abstraktnem prostoru.

Učitelj naj predstavi načela kompozicije in kadriranja, kot sta npr. zlati rez in uporaba prostorskih ključev, ki pripomorejo k učinkovitemu zaznavanju globine in medsebojnih razmerij med elementi kompozicije.

Refleksija in evalvacija

Dijaki naj po izvedbi nalog analizirajo svoja dela, pri čemer ocenijo natančnost upodobitve proporcev, volumnov, tekstur in svetlobnih prehodov.

Učitelj naj organizira skupinske diskusije in kritične analize, v katerih dijaki predstavijo svoje risbe in slike, izmenjujejo povratne informacije ter predlagajo možnosti za izboljšave.

Celovita priprava referenc

Uporabite visokokakovostne fotografije in video posnetke živali, anatomske diagrame ter realne modele (npr. živalski preparati ali 3D simulacije), ki omogočajo podrobno analizo in opazovanje živalskih form.

Postopni pristop k risanju

Dijaki naj začnejo z osnovnimi skicami in konstrukcijskimi risbami, preden se lotijo detajlnega senčenja in barvne obdelave. Postopen razvoj nalog omogoča utrjevanje osnovnih risarskih veščin.

Ekperimentiranje z mediji

Dijake spodbujamo, da preizkušajo različne risarske in slikarske medije ter tehnike, tako tradicionalne kot digitalne, da odkrijejo, kateri pristop jim najbolj ustreza za upodabljanje.

Poudarek na kompoziciji

Učitelj naj vodi dijake pri ustvarjanju kompozicijskih rešitev, pri čemer živalske forme umeščajo v kontekst (npr. naravni habitat, urbani prostor ali abstraktna interpretacija). Razvijamo razumevanje prostorskih ključev in načel kadriranja.

Spodbujanje domišljije in osebnega izraza

Dijaki naj eksperimentirajo z domišljijскими interpretacijami živalskih motivov, pri čemer lahko združujejo realistične in stilizirane elemente ter ustvarjajo unikatne likovne rešitve. Vključevanje besedilnih vsebin ali literarnih motivov lahko dodatno bogati vizualno pripoved.

Kritična analiza in povratne informacije

Organiziramo redne razprave in evalvacije, v katerih dijaki predstavijo svoje delo in prejmejo konstruktivne povratne informacije, kar bo spodbudilo nadaljnji razvoj njihovih veščin in ustvarjalnosti.

CILJI

Dijak:

- opazuje in riše različne živalske oblike, pri čemer analizira konstrukcijske specifične forme in sorazmerja med posameznimi deli;
- riše krokijske in konstrukcijske risbe živali z uporabo osnovnih geometrijskih oblik;
- stilizira in modelira živalske oblike s pomočjo linije, ploskve, volumna in tonske modelacije;
- s pomočjo risanja in slikanja razvija občutek za proporce in prostorska razmerja med deli in celoto;
- ustvarja risarske in slikarske kompozicijske rešitve, pri čemer živalske forme postavi v različne prostorske in vsebinske situacije;
- uporablja različne risarske in slikarske tehnike za upodabljanje tekstur in detajlov živalskih oblik;
- spodbuja domišljijisko interpretacijo motivov živalskih form.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna konstrukcijske značilnosti izbranih živalskih vrst;
- » nariše in naslika različne živalske forme z upoštevanjem sorazmerij med deli in celoto;
- » uporabi geometrijska telesa za prikaz form živali;
- » stilizira živalske forme z uporabo različnih likovnih elementov in likovnih tehnik;
- » nariše krokije in konstrukcijske risbe z različnih zornih kotov in v različnih legah;
- » nariše in naslika živalske forme v različnih risarskih in slikarskih tehnikah (npr. oglje, kreda, svinčnik, tempera, akril, olje, akvarel);
- » nariše in naslika živalske forme v različnih postavitvah, upoštevajoč prostorske ključne in oblikotvorne značilnosti;
- » stilizira živalske oblike po opazovanju in jih interpretira v lastnih likovnih rešitvah;
- » uporabi različne risarske in slikarske tehnike, s katerimi uspešno upodablja teksture in prostorske odnose pri opazovani živalski formi;
- » prepozna in uporablja osnovne geometrijske oblike za konstruiranje kompleksnih form;
- » domišljjsko interpretira motive na temo živalskih form.

TERMINI

- konstrukcijska risba ◦ proporcije ◦ tekstura ◦ tonska modelacija ◦ stilizacija ◦ domišljjska interpretacija
- kompozicijsko kadriranje ◦ prostorski ključji ◦ digitalna ilustracija

RISANJE IN SLIKANJE RAZLIČNIH TEMATIK PO LASTNI ZAMISLI IN DOMIŠLJIJI (ILUSTRACIJA)

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema je osredotočena na ustvarjanje ilustracij, pri čemer imajo dijaki priložnost izraziti svoje ideje in interpretacije domišljijских vsebin.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ilustracija združuje umetniško izraznost in pripovedno moč, saj likovno interpretira zgodbe, koncepte ali abstraktne ideje. Naloge dijake spodbujajo k ustvarjanju lastnih likovnih rešitev, pri čemer se osredotočajo na izražanje domišljijских vsebin s poetičnimi ali tekstualnimi izhodišči oziroma konceptualnimi zasnovami. Poleg tega dijak raziskuje različne možnosti izraza tudi z različnimi risarskimi in slikarskimi tehnikami ter razvija sposobnost likovnega pripovedovanja v individualnem domišljijском svetu podob ^{SC}(1.3.3.1), ^{SC}(1.3.4.1), ^{SC}(1.3.4.2), ^{SC}(1.2.4.1), ^{SC}(1.2.5.1), ^{SC}(1.2.3.1), ^{SC}(1.2.3.2), ^{SC}(5.1.2.1), ^{SC}(5.1.4.1), ^{SC}(5.2.3.1), ^{SC}(3.1.4.1), ^{SC}(3.2.1.4), ^{SC}(3.2.3.3), ^{SC}(3.2.4.1), ^{SC}(3.3.5.3), ^{SC}(3.3.5.1), ^{SC}(3.2.2.3), ^{SC}(3.2.5.1) in ^{SC}(3.3.4.3).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

VSEBINE:

- » osnove ilustracije in njena vloga v likovni in vizualni umetnosti,
- » risanje in slikanje domišljijских motivov z uporabo različnih tehnik,
- » povezovanje literarnih vsebin z vizualnimi elementi,
- » raziskovanje kompozicije, kadriranja in stilizacije pri ilustraciji in vizualni pripovedi,
- » analiza ilustracijskih del znanih umetnikov in uporaba spoznanj pri lastnem ustvarjanju,
- » opazovanje in analiza ilustracijskih slogov skozi zgodovino (prikaz del znanih svetovnih in slovenskih avtorjev),

- » risanje in slikanje ilustracij z različnimi likovnimi/vizualnimi tehnikami: grafične tehnike, svinčnik, oglje, akvarel, olje, akril, fotografija, video in digitalna ilustracija,
- » oblikovanje ilustracij glede na besedila in določanje ključnih vsebin, primernih za vizualno interpretacijo,
- » razvijanje lastnega likovnega izraza in eksperimentiranje z razgibanostjo ter deljenjem formata,
- » uporaba pripovedne in vizualne dinamike v ilustracijah (scenarij, zgodboris, karakterizacija likov).

Celovita priprava

Učitelj pripravi uvodno predavanje o zgodovinskem in sodobnem razvoju ilustracije, pri čemer predstavi dela znanih ilustratorjev, tako svetovnih kot slovenskih.

Zagotovi dostop do različnih referenčnih materialov (knjige, digitalni viri, video posnetki), ki prikazujejo raznolike ilustratorske pristope in tehnike.

Eksperimentiranje z materiali in tehnikami

Učitelj spodbuja dijake, da eksperimentirajo z različnimi mediji – tradicionalnimi (svinčnik, oglje, akvarel, olje) in digitalnimi orodji.

Priporočljivo je, da dijaki ustvarjajo hitre skice in večplastne študije, ki jim pomagajo raziskati učinke tonov, barvnih prehodov in tekstur.

Povezovanje besedilnih in vizualnih elementov

Učitelj naj dijake vodi pri razvoju ilustracijskih projektov, pri čemer naj izbrane besedilne vsebine (pesmi, kratke zgodbe, citati) pretvorijo v vizualne pripovedi.

Spodbuja analizo in interpretacijo besedil, kar bo dijakom omogočilo, da ustvarijo ilustracije, ki imajo globlji pomen in pripovedno vrednost.

Kompozicijsko kadriranje in prostorski odnosi

Učitelj se osredotoči na razumevanje kompozicijskih načel. Dijaki naj preizkusijo različne načine kadriranja in postavitve ilustracij v skladu z razpoložljivim formatom.

Razvijanje individualnega izraza

Dijaki naj raziskujejo in razvijajo svoj osebni stil ter ustvarjajo ilustracije, ki odražajo njihovo edinstveno interpretacijo tem in idej.

Učitelj naj vodi dijake pri kritičnih analizah, v katerih dijaki predstavijo svoje ilustracije, izmenjujejo ideje in prejema povratne informacije.

CILJI

Dijak:

- : razvija in izraža domišljjske ideje skozi likovni jezik ob razumevanju pojma ilustracija;

- : uporablja različne klasične tehnike risanja in slikanja ter eksperimentalne tehnike za ustvarjanje domišljjskih podob – ilustracij;
- : je sposoben povezovati besedilne in vizualne elemente ter jih preoblikovati v ilustracije;
- : razvija občutek za kompozicijo in kadriranje pri ustvarjanju ilustracij;
- : razvija osebni stil v kontekstu ilustracije in vizualne pripovedi;
- : ustvarja kompleksnejše kompozicijske rešitve in stilizirane interpretacije na podlagi opazovanja in domišljije;
- : išče in preizkuša možnosti kadriranja ter izrezov v ilustraciji glede na razpoložljivi format;
- : razvija in ustvarja ilustracije in vizualne pripovedi na podlagi lastnih idej, literarnih besedil ali drugih konceptualnih izhodišč;
- : uporablja različne likovne tehnike (npr. svinčnik, oglje, flomaster, akvarel, akril, olje, digitalna orodja) za ustvarjanje ilustracij in vizualnih pripovedi;
- : razvija sposobnost likovnega/vizualnega pripovedovanja skozi podobe z uporabo različnih kompozicijskih rešitev in stilizacij;
- : povezuje besedilne in vizualne elemente pri ustvarjanju ilustracij ter ustvari ilustracije in vizualne pripovedi z različnimi stilskimi pristopi;
- : razvija sposobnost oblikovanja vizualne zgodbe glede na ciljno publiko in specifične vsebine, kot so npr. scenarij, karakterizacija likov in zgodboris.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » ustvari ilustracijo, pri čemer učinkovito prenaša lastne domišljjske zamisli in vizualne interpretacije;
- » uspešno poveže besedilne vsebine in likovne elemente v smiselno celoto;
- » uporabi različne likovne in vizualne tehnike, ki omogočajo kvaliteten likovni/vizualni izraz;
- » razvije domišljjsko likovno rešitev in jo realizira v ilustraciji ali vizualni pripovedi, ki prikazuje osebno stilizirano interpretacijo;
- » pozna in analizira dela znanih ilustratorjev ter njihove tehnike in jih uporabi v lastnih delih;
- » ustvari ilustracijo, ki ustrezno izraža izbrano temo, literarno vsebino ali vizualno zamisel in jo prilagodi ciljni publiku;
- » uspešno poveže besedilo in podobo v celovito ilustracijo ali vizualno pripoved, pri čemer uporabi ustrezne tehnike in stilizacije;

- » izkazuje razumevanje kompozicije in kadriranja v ilustraciji ter učinkovito upravlja z likovnimi elementi za krepitev pripovednosti;
- » samostojno razvija in realizira lastne likovne/vizualne rešitve, ki izražajo osebni stil in izraz.

TERMINI

- ilustracija ◦ likovni/vizualni pripovedni jezik ◦ risarske tehnike ◦ slikarske tehnike ◦ tonska modelacije
- barvna modulacija ◦ kompozicija ◦ kadriranje ◦ domišljajska interpretacija ◦ vizualna pripoved ◦ format

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

OPREDELITEV PREDMETA

- » Albers, J., (2013). *Interaction of color*. Yale University press, New Haven.
- » Aristides, J., (2011). *Lessons in Classical Drawing*. New York, Warson-Guptill Publications.
- » Bammes, G., (1973). *Die Gestalt des Menschen*. Ravensburg, Otto Maier Verlag.
- » Bammes, G., (1992). *Sehen und verstehen*. Ravensburg, Otto Maier Verlag.
- » Bammes, G., (1999). *Studien zur Gestalt des Tieres*. Ravensburg, Otto Maier Verlag.
- » Bammes, G., (2001). *Studien zur Gestalt des Menschen*. Leipzig, Seemann Verlag.
- » Bridgman, G. B., (cop. 2017, 1952). *Bridgman's complete guide to drawing from life: 5th edition*. New York, Union Square.
- » Gill, R. W. (1991). *Basic rendering : effective drawing for designers, artists and illustrators*. London, Thames and Hudson.
- » Gottsegen, M. D., (2006). *The painter's handbook : a complete reference*. Watson New York, Guptill Publications.
- » Itten, J., (1999). *Umetnost barve: študijska izdaja*. Jesenice, R. Reichmann.
- » Kraigher-Hozo. M., (1991). *Metode slikanja i materijali*. Sarajevo, Svijetlost.
- » Leonardo da Vinci (2014). *Traktat o slikarstvu*. Ljubljana, Studia humanitatis.
- » Muhovič, J., (2015). *Leksikon likovne teorije: slovar likovnoteoretskih izrazov z ustreznici iz angleške, nemške in francoske terminologije*. Celje, Mohorjeva založba.
- » Palmič, N., (2020). *Od risbe do slike*. Ljubljana, JSKD.
- » Rački, T., (1993). *Veščina risanja 2. Človeška figura*. Ljubljana, Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- » Rački, T., (1997). *Veščina risanja 1. Predmeti in prostor*. Ljubljana, Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- » Rački, T., (2004). *Veščina likovne kompozicije*. Ljubljana, Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- » Rački, T., (2010). *Veščina risanja 3. Majhne skrivnosti velikih mojstrov*. Ljubljana, Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- » Rački, T., (2014). *Veščina slikanje - barve*. Ljubljana, Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- » Šištaršič, N., Butina, M., De Gleria, B., Skubin, I. in Zornik, K., (2011). *Likovna teorija: Učbenik za likovno teorijo v vzgojno-izobraževalnem programu umetniška gimnazija - likovna smer*. Debora; Karantanija.

- » Zalaznik, J., (2007). *Bilo je nekoč v 20. st.* Ljubljana, JSKD.
- » Zalaznik, J., (2009). *Kako je umetnost izgubila nedolžnost.* Ljubljana, JSKD.
- » Zalaznik, J., (2011). *Tekst in podoba.* Ljubljana, JSKD.
- » Zalaznik, J., (2015). *Kvadrat in krog, kocka in krogla.* Ljubljana, JSKD.
- » Zalaznik, J., (2019). *Oblo in oglato.* Ljubljana, JSKD.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/f68315i> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/f68315i>)

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/eohqiiI>

(<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/eohqiiI>) <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdr>

(<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdr>)

https://www.zrss.si/pdf/skupni_cilji.pdf (https://www.zrss.si/pdf/skupni_cilji.pdf)

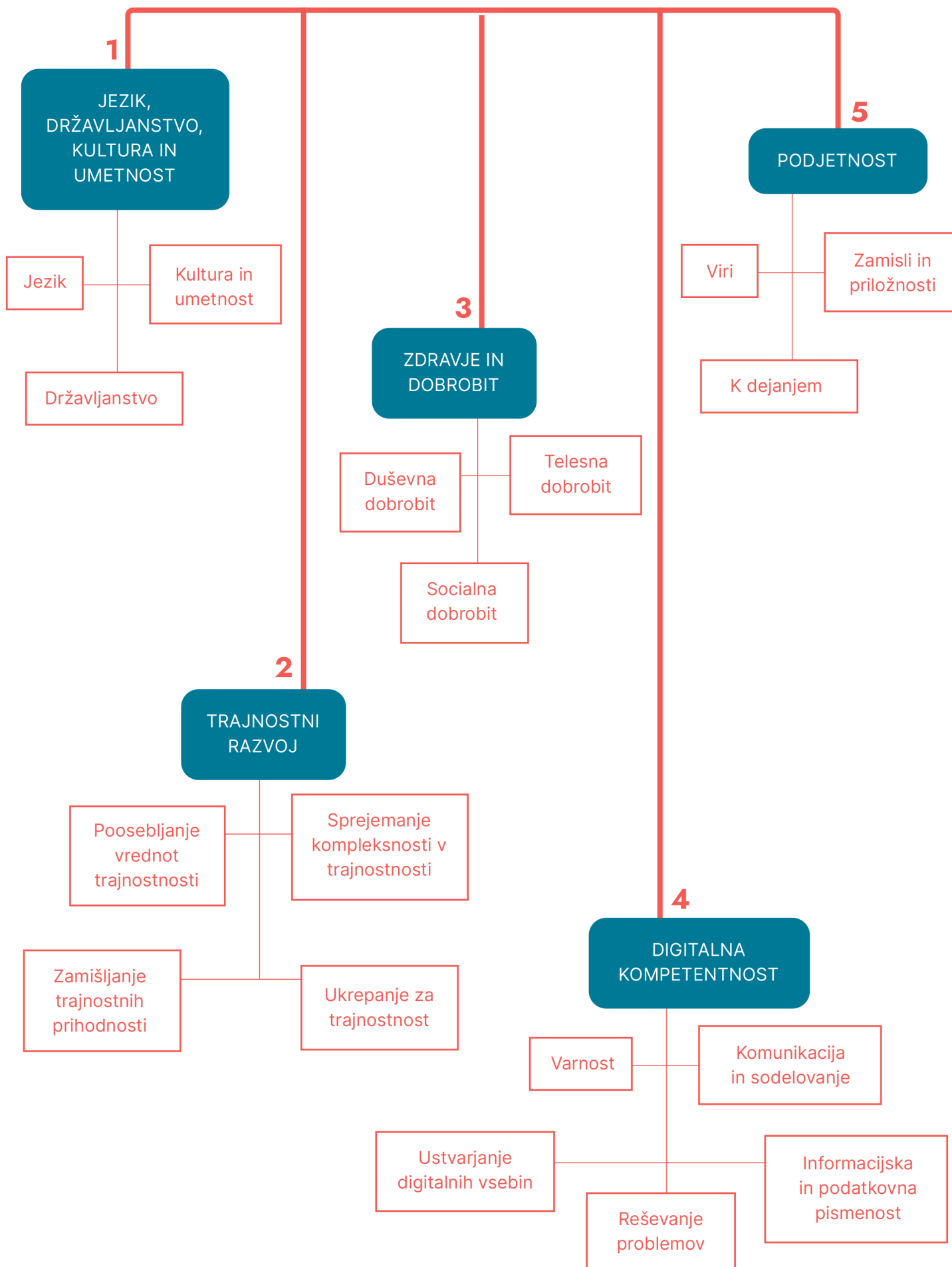
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/k5x7lf7> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/k5x7lf7>)

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3 /// ZDRAVJE IN DOBROBIT

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljijsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.